AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ NİSAN 97 SAYI:35 FİYATI: 175.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

Internet
http://okuz.planet.com.tr
şimdi!.

aşk hiçbir zaman pişman olmamaktır

BARIŞIBİLMEYENLER AŞKTANNEANLAR

EKREM GALİP YALINER

HRANT LUSİGYAN

BİR FRANSIZ ÜNİVERSİTESİNE GÖRE DÜNYADA EN ÇOK AĞLAYAN MİLLETİZ

KÖTÜ ADAMLAR

ARZU OKAY

Akşamsefası

MEM LEKE TİM DEN MİTOZ BÖL ÜNME HİKÂYE LERİ

Ülke ve milletin bölünmez bütünlüğünü, şarkı söyleyerek, zılgıt çekerek, alkış tutarak, anket yaparak, yaylada inek otlatarak, karikatür çizerek, hasta tedavi ederek, göbek atarak, "trafik ışıklarının" renklerini biraraya getirerek "bölmeye" çalışan herkes cezalandırılıyor. Son on yıl içerisinde ülkemizi bu biçimde bölmeye çalışanların bazılarının traji-komik hikâyelerini derledik.

Haz: Hacer YILDIRIM

yılbaşı kartı

Asım Aslan 1986 yılında arkadaşlarına parti başkanlarına, hükümet yetkililerine bir yılbaşı kartı gönderiyor. Yılbaşı kartına şu sözleri yazıyor " Yeni yılınızı insan haklarının çiğnenmediği düşüncenin suç olmadığı, demokrasinin tüm kurumlarının işler hale geldiği bir yıl olması dileğiyle kutlarım" Vee demokrasi işliyor. Asım Aslan'ın devlet memurları yasasına aykırı davrandığı gerekçesiyle sicili bozuluyor, meslekteki kıdemi geriletiliyor. Daha sonra da görevinden alınıyor. Aslan, bürokrasiyle yedi yıl uğraşıyor. Yozgat'ta Hukuk İşleri Müdürü olarak görev yapan Asım Aslan bu kartı yazıncaya kadar sıradan bir memurdu. Aslan'ın şimdi "Belgelerle Türkiye" adlı bir kitabı var.

Anket

Doktor Mehmet Antmen 1993'ün Aralık ayında Kürt sorunu üzerine bir anket düzenliyor. Ankette "Sizce Kürt sorunu nasıl çözümlenir?" gibi sorulara yer veriyor. Antmen hakkında bölücülük yaptığı gerekçesiyle dava açılıyor. Antmen önce tutuklanıp daha sonra serbest bırakılıyor. Serbest bırakıldıktan sonra Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanması sürüyor ; 20 ay hapis ve 33 milyon lira para cezasına çarptırılıyor. Yargıtay bu kararı 1996 yılında bozdu.

Akşamsefası

Dansözler

Oryantal dönsöz Alev Aytaç Van Kumsal gazinosunda bir dinleyicinin eline uzattığı peçeteyi okudu ve hayatı değişti. Alev Aytaç'ın 16 aralık 1992'de programı sırasında bir dinleyicisinin ısrarı üzerine okuduğu peçetede "Döndüğümde burayı K... tan olarak görmek istiyorum" sözleri yazılıydı. Alev Aytaç Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde gazino gazino dolaşırken hakkındaki gıyabi tutuklama kararından haberi yoktu. Aytaç 1995 yılında tutuklanarak 8 ay Siirt Cezaevi'nde yattı. Cezaevinden çıktıktan sonra eski işine devam etti. Aytaç, artık yemek yerken dahi peçete kullanmıyor.

Spor ayakkabısı

1995 yılında koruculuğu reddettikleri gerekçesiyle Bismil'e bağlı köylerde yaşayanların spor ayakkabı giymeleri ve satın almaları yasaklanıyor. Bu ayakkabıların PKK militanlarının spor ayakkabısı giydiği ve köylülerin de kendi ayakkabılarını militanlara verecekleri endişesiyle konuluyor.

Suluboyayla Sovyet Bayrağı yapma yasağı

1990 yılında, Nevşehir'de 17 yaşındaki Y.Ö suluboya ile Sovyet bayrağı yaptığı gerekçesiyle 1 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı.

Onurlu Yaşam Yürüyüşü

Sanatçı Arif Sağ 1990 yılında İstanbul'dan Diyarbakır'a kadar 12 ili kapsayan "Onurlu Yaşam Yürüşü"ne katıldığı gerekçesiyle soruşturma açıldı. Geçen ay gözaltına alınan ve savcılığa çıkartılan Sağ, davanın düştüğünü belirterek "Yedi arkadaşımla birlikte yedi yıldır ifade vermek için gidip geliyoruz. Hakkımızda bir gıyabi tutuklama kararı çıkarılmış. Aslında bu dava da düşmüş, bir bilgisayar hatası " dedi.

Yazılmayan yazı

Haftalık Azadi gazetesinin köşe yazarı Ahmet Zeki Okçuoğlu gazetenin 39. sayısındaki köşe yazısını, rahatsızlığı nedeniyle yazamıyor. Gazete çalışanları bunun üzerine Okçuoğlu'nun köşesine yalnızca şu ibareyi koyuyorlar: "Yazarımız Ahmet Zeki Okçuoğlu rahatsızlığı nedeniyle bu hafta yazmayacak." Devlet Güvenlik Mahkemesi gazeteyi Okçuoğlu'nun köşe yazısında bölücülük yaptığı gerekçesiyle topluyor. Böylece demokrasi tarihimize yazılmayan bir yazının da bölücülük yapabileceği geçiyor.

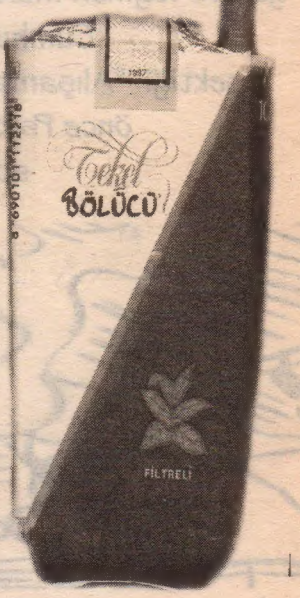

sigara

1994 yılında Batman'ın Doluca köyünü basan askerler karşılarında sigara içtiği gerekçesiyle Mehmet Salih Ergül adlı kişiyi bölücü diye gözaltına alıyorlar. Adana'da ise aynı yıl çakmak tamircisi Abdullah Konuk, sigara vermediği polis tarafından dövülüyor.

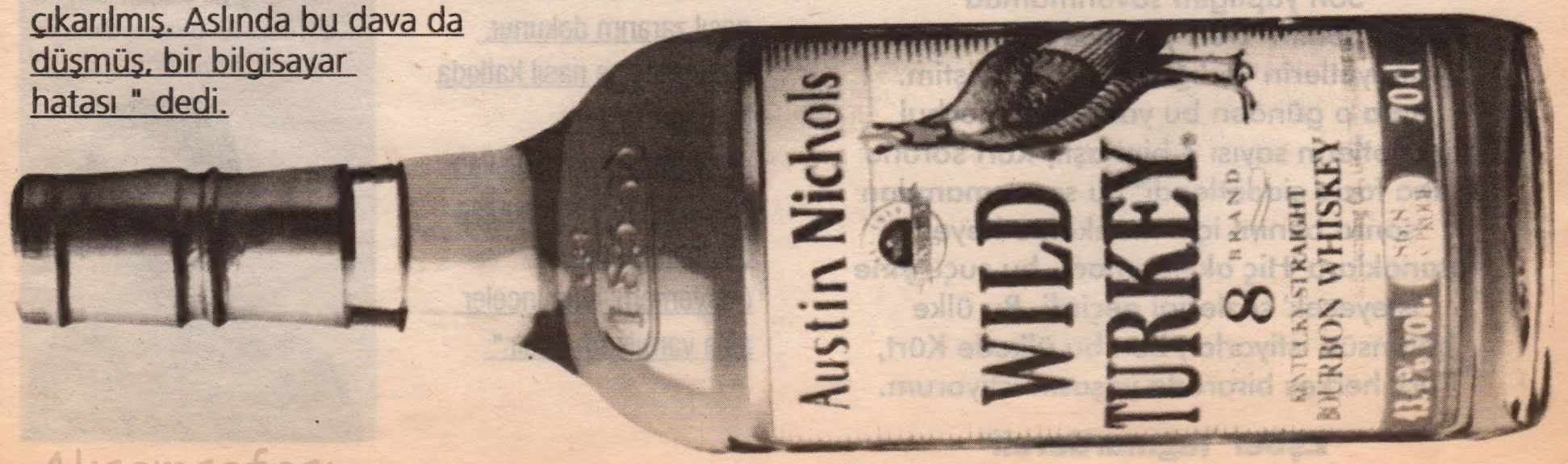

Akşamsefası

Ay akşamdan aşta gel yaylalar yaylalar

Olağanüstü Hal Koordinasyon Kurulu 9 kasım 1992 yılında terörle mücadeleyi gerekçe göstererek köylülerin ineklerini yaylalarda otlatmalarını yasakladı. Bölücü yaylalar şu illerde bulunuyor: Van, Hakkari, Tunceli, Şırnak, Batman, Bingöl, Mardin, Siirt, Elazığ, Diyarbakır, Adıyaman, Bitlis, Ardahan, Muş, Ağrı, Kars, Sıvas. Bu yasak halen belirli bölgelerde sürüyor.

Alışamadı, görevden alındı

1990 yılında Gebze Topçu Alayı'nda görevli Teğmen Murat Şeref Baba dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a çektiği "Alışamadım" telgrafı yüzünden önce Psikiyatri Kliniği'ne yatırılıp sonra da görevden alındı.

Bu ülkede onlar bölücülük yapıyor. Halkın oylarıyla seçilen Kürt milletvekillerini meclisten atıyorlar. Onlar da Avrupa'da sürgün milletvekili parlamentosunu kuruyorlar. Kürtçeyi yasaklıyorlar, Kürtçe yayın yapan TV kuruluyor, bu sefer de antenleri topluyorlar. Bu ülkede gerçekten 70 yıldır bölücülük yapıyorlar. Bana da 1991 yılında bir mitingte yaptığım konuşma için bölücülük davası açtılar. Üç ay cezaevinde yattım, dava sürüyor. Son yaptığım savunmamda şöyle dedim "Dört yıl önce faili meçhul cinayetlerin varlığından sözetmiştim. Ama o günden bu yana faili meçhul cinayetlerin sayısı 3 bini aştı, Kürt sorunu daha fazla şiddetlendi" Bu savunmamdan sonra benim için mahkeme heyeti tutanaklara 'Hiç akıllanmadı, bu suçu yine işleyecek' sözlerini geçirdi. Bu ülke bölünsün istiyorlar, ben bu ülkede Kürt, Türk herkes birarada yaşasın istiyorum.

"Eşber Yağmurdereli"

Her zamanki gibi sayın Beşikçi

Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi hakkında 1994 yılında açılan bir bölücülük davasında Beşikçi ile ilgili kararı açıklarken DGM başkanı Muammar Ünsoy söze " Her zamanki gibi sayın Beşikçi 2 yıl hapis ve 250 milyon lira para cezasına çarptırıldınız " dedi. Beşikçi ise savunmasında şöyle dedi: "Ben oturupta bu devlete nasıl zararım dokunur, bölünmesine nasıl katkıda bulunurum diye düşünmüyorum. Basılan kitaplarımın tümü satılsa bile ben bu parayı ödeyemem. Düşünceler asla yargılanmamalı "

IŞIK YURTÇU

"Türkiye genelde ekonomik, politik, sosyal, etik bir bataklığa gömülmüştür. Yıllarca kendi halkına Türk olsun, Kürt olsun zulmeden bir yönetim anlayışı özellikle 12 Eylül darbesi hukukundan aldığı güçle egemenliğini sürdürmektedir. Darbe hukukunun tahribatına uğrayanların başında da muhalif basın organları ve mensupları gelmektedir. 1980 darbesinden sonra yoğunlaşan baskı ve saldırılar 1991'de yürürlüğe giren Terörle Müçadele Yasası ile ivme kazanmış, gazeteciler öldürülmüş, hapse tıkılmış, yargılanmış, dövülmüş gazete binaları, büroları, bombalanmış ve kurşunlanmıştır. Bu saldırılar hâlâ sürmektedir. Sistemin bu saldırılarına karşı toplumsal muhalefet özellikle basının büyük bölümü ya suskun kalmış ya da çok cılız sesler çıkarabilmiştir. Yapılacak olan basın ve düşünce özgürlüğünü tıkayan baskı ve tehdit altında tutan yasal engelleri aşmak için ciddi bir tepki organizasyonuna gidilmesi kucaklayıcı bir tavırla etkin, sonuç alıcı çözümler bulunmasıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 19. maddesinin Türkiye'de uygulanış metni şöyleydi: Herkesin görüş ve anlatım özgürlüğüne hakkı yoktur, imtiyazlı bir sınıfa ve onun temsilcilerine tanınan bu hak, karışmasız görüş edinme ve herhangi bir yoldan bilgi ve düşünceleri arama, alma ve yayma özgürlüğünü içerir."

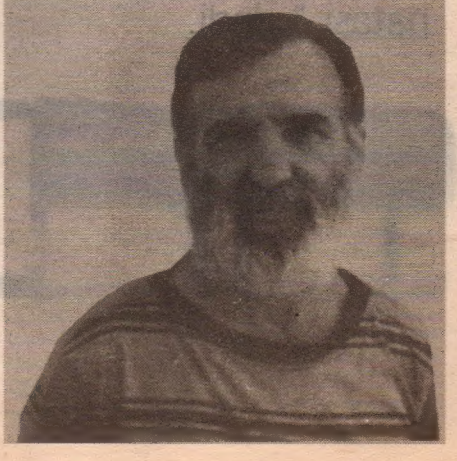

Akşamsefası

ÖKÜZ 35 İÇERİK

2-3-4 Araştırma: Hacer Yıldırım: MEMLEKETİMDEN...
5- Ailenizin Editörü: MET ÜST
6- İhsan Oktay Anar: KÖTÜ ADAMLAR,
7- Orhan Pamuk: ONİKİ EMİR
8- Derya Sayın: LEB-İ DERYA SAYIN
9- Tomris Özden: BARIŞI BİLMEYENLER AŞKTAN NE ANLAR?
10- Musa Kart - Feyhan Güver - Jacques Roubaud: SİYAH BİR ŞEY
11- Can Barslan : DOSTLARIN KENDİ...
12- Hacer Yıldırım: DİYARBAKIR'DA PALYAÇO OLUNUR
13- Ertuğrul Kürkçü: PİŞMİŞ KELLE, Yasin Adıyeke: AŞK OLMAZSA NE OLACAK HALİMİZ!
14- Küçük İskender: CEHALETİMİ BAĞIŞLAYIN BEN KİMİM MİSTER?
15- Gani Müjde: İSİM, ŞEHİR...
16- Sunay Akın: ZAMAN PEK NAZİKTİR, Jaklin Çelik: HEY BARMEN!..
17-18-19-20- Met-Üst / Sencer: ANLA BENİ ÖYKÜLERİ
21- Can Yücel : ŞUARA SURESİ ...
22- Murat Beşer: JAMES'İN ÖNLENEMEYEN DÜŞÜŞÜ
23- Hüseyin Kuzu: BLOCKBUSTER'LARIN ETKİSİ
24- Cüneyt Özdemir: BARIŞ PROVASI
25- Ferhan Şensoy - Cezmi Ersöz - Fatih Solmaz
26- Tuncer Erdem - Ümit Ünal: ŞARKI SÖYLEYEN ÇOCUK, Güler Yücel: PAPUCU YARIM
27- Nalan Türkeli: HASTİR NİYAZİ, Charlie: CHARLIE'DEN MEKTUP VAR
28-29- Mıgırdiç Margosyan: BİR, İKİ, ÜÇ, Sina Akyol: İKİ ŞİİR
30- Altay Martı: HAVA DEĞİŞİMİ
31-32- Gülay Batur: ÇİZGİ
33- Mihri Belli: TANIŞTIĞIM CUMHURBAŞKANLARI
34-35 Halil Turhanlı: GİZEMLİ GÜÇLERİN MÜZİĞİ, Şebnem İşigüzel: BABAANNEM VE MEHPARE TEYZE...
36- Muhsin Kızılkaya : UZAKLARIMIZ
37- Kemal Gökhan Gürses: ÇİZGİ
38- Hüseyin Alemdar: ARZUUU FİLM HEZEYANLARI, Perihan Mağden: BEN KALDIM
39- Ekrem Galip Yalıner: İLK TÜRK KARATECİSİ ETHEM PAŞA
40- Ayça Şen: ALLA BENİ PULLA BENİ
41- Tuncel Kurtiz: ÇİNGENE BARON - IV
42-43- Metin Celâl: OKUDUĞUM KİTAPLAR - Enver Ercan, Haydar Ergülen
44- Ender Özkahraman: ÇİZGİ
45- Ünsal Öztürk: BİR KİTAP ÖYKÜSÜ, K.Serhat
46- Sevgili Öküz: MEKTUPLAR
47- Vedat Özdemiroğlu: VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI, Semra Can
48- Met-Üst: ÜÇ, BEŞ, İKİ

metin üstündağ

ailenizin editörü

merhaba,
sizi fazla oyalamamak, derginizle başbaşa bırakmak için diyeceğim birkaç şeyi hemen deyip, huzurlarınızdan vınnlamak istiyorum
geçen ayki öküz, can yücel'in bir yazısı nedeniyle tam toplatılacaktı ki, itiraz ettik ve serbest bıraktılar.. zaten piyasada toplatılacak dergi kalmamıştı. birçok yerde tükenmişti.
aylık kültür-fizik derginiz öküz gelecek ayki sayısıyla beraber bir yılı devirmiş olacak.. dile kolay, hatta yazı da kolay, bir yıl, 35 sayı.. hem de giderek artan okur ve yazar-çizer katılımıyla.. tüm yazan-çizen dostlarımıza ve her şeyimiz olan siz sevgili okurlarımıza çok çok teşekkür ederiz.. sağolun, varolun.
tamam bu kadar, "aramızdan" çekiliyorum şimdi.. doya doya okuyunuz.. gelecek ay buluşmak üzere.. vınnn

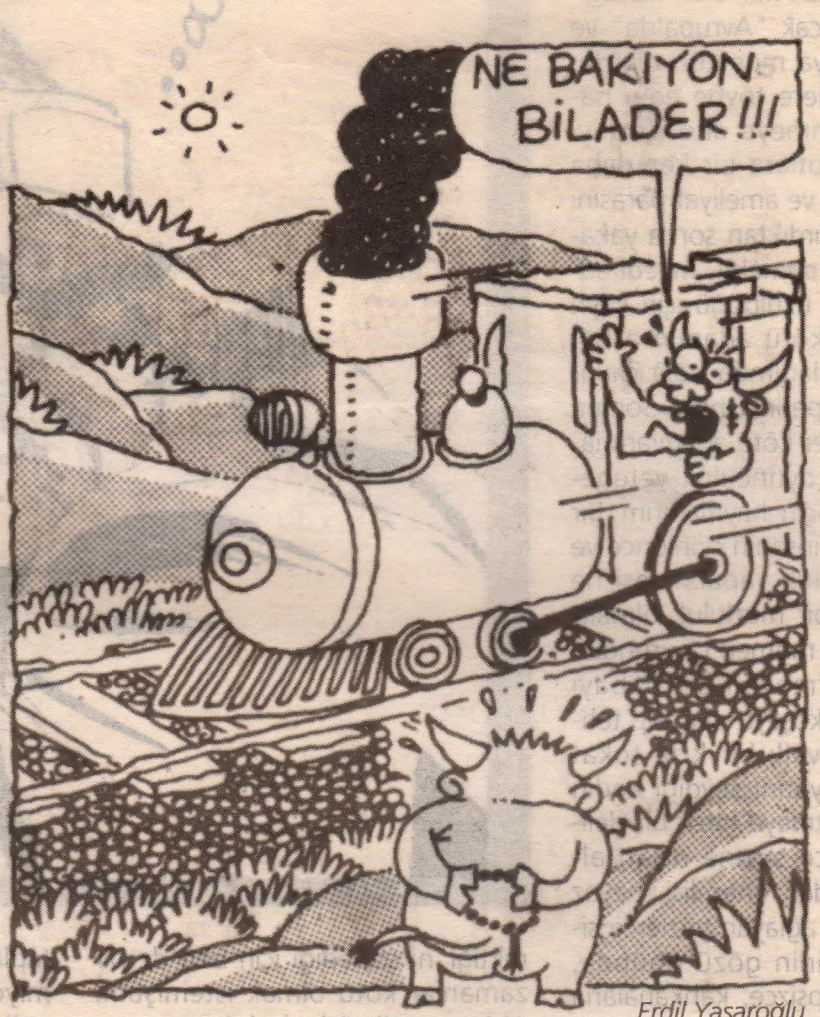

Erdil Yaşaroğlu

SAYI: 35 - NİSAN 1997
SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Kutlu ESENDEMİR
Öküz'e bu ay saman ve su verenler: Altay MARTI, Ayça ŞEN, Bal KIRDAR, Can BARSLAN, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Charlie, Cüneyt ÖZDEMİR, Derya SAYIN, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Ender ÖZKAHRAMAN, Enver ERCAN, Ferhan ŞENSOY, Fatih SOLMAZ, Feyhan GÜVER, Gani MÜJDE, Güler YÜCEL, Gülay BATUR, Hacer YILDIRIM, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, Hüseyin ALEMDAR, Hüseyin KUZU, Işık YURTÇU, İhsan Oktay ANAR, Jaklin ÇELİK, Kemal GÖKHAN, Küçük İSKENDER, K.SERHAT, Mihri BELLİ, Metin ÜSTÜNDAĞ, Metin CELÂL, Muhsin KIZILKAYA, Mıgırdiç MARGOSYAN, Murat BEŞER, Musa KART, Nalan TÜRKELİ, Orhan PAMUK, Oktay TAFTALI, Perihan MAĞDEN, Semra CAN, Sencer, Sina Akyol, Sunay AKIN, Şebnem İŞİGÜZEL, Tomris ÖZDEN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit ÜNAL, Ünsal ÖZTÜRK, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yasin ADIYEKE **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Mustafa Devrim ÖZDİNÇ, Cebrail OKÇU, **Dizgi:** Yasemin KALE, Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **İnternet Uygulama:** Planet, Mrt Yçşn, **İnternet Adresi:** http://okuz.planet.com.tr/ **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL
Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurtiçi 1 yıllık .....2.300.000 – 6 aylık .....1.150.000 / Amerika 1 yıllık .....55 $ – 6 aylık .....25 $ / Uzakdoğu 1 yıllık .....70 $ – 6 aylık .....35 $ / Avrupa 1 yıllık .....50 DM (Posta) 6 aylık .....25 DM / Avrupa 1 yıllık .....60 DM (Uçak) 6 aylık .....30 DM

İHSAN OKTAY ANAR

Kötü Adamlar

Kötü olmak çok, ama çok zevkli, büyük bir özgürlüktü. Hal böyle iken kötülerin, bu özgürlüğün tadını neden tam anlamıyla çıkarmadıklarını anlayamazdım. Belki de akıllarına daha fazla kötülük gelmiyordu.

Çocukluğumda sık sık gittiğimiz yazlık sinemalarda annemin, elinde mendil hüngür hüngür ağlarken dişlerinin arasından Önder Somer'e "Kör olasıca!" diye bağırdığını hatırlarım. Ancak annemin bedduası tam da senaryo yazarının planladığı gibi, kötü adama değil, onun tehdit ederek kendisiyle evlenmeye zorladığı zavallı kıza tutardı: Üzüntüden kör olan kızcağızın tedavisi ancak "Avrupa'da" ve tam 2000 liraya mümkün olurdu. Bu ise, kirli işlere tövbe edip namusuyla geçinmeye and içen iyi adamın, haydutlara bir kez daha "evet" demesi ve ameliyat parasını soygunla çıkıştırdıktan sonra yakayı ele vermesi demekti. Trajedi sürerken, herkes üzüldüğü için keyfi yerine gelen kötü adamın attığı kahkahalar kulağımda hâlâ çınlar ve tüylerim ürperir. Önder Somer, Erol Taş ve diğer kötü adamları hâlâ kıskanır ve oyunculuk yeteneğim olmadığı için hayıflanırım. Bir filmde de olsa insanın gönlünce ve doyasıya kötülük yapabilmesi ne kadar büyük bir mutluluk olmalı! Fakir olmasına rağmen onurundan asla taviz vermeyen bir babayı (Münir Özkul) köşeye sıkıştırıp tehdit etmek, zavallı bir kıza tokat patlatmak, hayatını sevdiği kadın uğruna feda etmeye hazır bir delikanlının gizlice sırtına nişan almak... Hepsinden önemlisi, beyaz perdeye bakıp ağlayan yüzlerce sinema seyircisinin gözü önünde, arsızca ve edepsizce, kahkahalarla gülmek. (Bir kötülük yaptıktan sonra böyle gülmek gerektiğini filmlerde öğrendim.) Altın Çocuk'u esir aldıktan sonra, eşkiyaların mağarasındaki bir ziyafette, Erol Taş'ın kuzu budunu ısırıp ağzındakileri saça saça kahkaha atma sahnesini bugün bile hatırlayıp iç geçiririm. Evet! Galiba her çocuk kötü olmak istemiştir. (Birçoğunun bunu başardığını, şimdiki yetişkinlere baktığımızda görebiliriz.)

Belki de annem, "iyi bir çocuk olmam için saat 9'da yatmam gerektiği"ni söylediği için ben de bir zamanlar kötü olmak istemiştim. "Matematik ödevlerinin, papyonun ve resimsiz kitapların canı cehenneme!" deyip, Kuran'a el basarak kötü biri olmaya yemin etmem, ne yazık ki olumlu sonuçlar vermedi. Filmlerde ve çizgi romanlarda kötüler hep yeniliyordu. Sinemacıların ve yazarların iyileri adaletsizce kayırması, kötülere olan sempatimi artırmaktan başka bir işe yaramamıştı. O yıllarda Teksas okuru olmayan çocuk yok gibiydi. Herhalde gerçekten kötü bir çocuktum ki, resimsiz ve sıkıcı kitaplar yerine Teksas okumakla kalmıyor, üstelik, Çelik Bilek yerine zalim İngilizlerin tarafını tutup hem anneme, hem de arkadaşlarıma ihanet ediyordum. Kötü olmak çok, ama çok zevkli, büyük bir özgürlüktü. Hal böyle iken kötülerin, bu özgürlüğün tadını neden tam anlamıyla çıkarmadıklarını anlayamazdım. Belki de akıllarına daha fazla kötülük gelmiyordu. İşte bu yüzden kötülüğün de bir zekâ işi olduğuna karar vermiştim. Daha sonraları, filmlerdeki en rafine, en iyi kötü adamın (yoksa en "kötü" kötü adam mı deseydim) Kral Konstantin rolüyle Kayhan Yıldızoğlu olduğunu düşündüm. (Gerçekten de ancak bir zamanlar viyolonsel çalan biri, iyiliğin olduğu kadar kötülüğün de doğasını kavrayabilir.) Kötülüğün, iyilik kadar bir moral değer olduğunu böyle anlamıştım.

Bu ülkenin en büyük talihsizliği belki de iyilerin fazla cesur olmaması. Ancak kötülerin hiç de zeki olmaması, yine de bir talih sayılabilir. Gerçekten de ülkemiz, kutsal davalara sığınıp vicdanlarını rahatlatmaya gerek duymadan, sadece "kötülük olsun" diye seri cinayetler işleyebilecek bir katili henüz yetiştirmemiştir. Bir zamanların şu "toplum için sanat ya da sanat için sanat" tartışmasında olduğu gibi, "kötülük için kötülük" fikrinin toplumumuzda yerleşmesi amacıyla, şimdiki katillerin silahlarını bir süre bırakıp, eylemlerine sözün gücünü katmaları için Nietzsche, Kirkegaard, Schophenhauer gibi filozofları okumaları gerekir. Kanımca bu konuda en büyük adım, üniversitelerde kakoloji (kötülükbilim) bölümlerinin açılması olurdu. Kopya çekmenin serbest olması bir yana, bu konuda bir dersin bile verildiği bölümde öğrenciler, gerçek kötülük konusunda eğitilebilirler. Bu milletin bağrında yüzyıllardır kanayan bir yara gibi duran profesyonel kötü adam açığı, bu şekilde kapatılmış olur. Her şeyden önce, mezunların istihdam edilmesi çok kolay olacak; en başta holdinglerde hemen hepsi, mezun olur olmaz iş bulabileceklerdir. Ancak, bu projenin, işini el yordamıyla, göre göre öğrenmiş, diplomasız, alaydan yetişme kötülerin ekmeğiyle oynamak sayılacağını söyleyenler çıkabilir. Fakat bu kişilerin, kakoloji bölümlerinde bir yıllık kursa tâbi tutulup sertifikayla onurlandırılmasıyla sorun çözülür. Zeki olmadıkları için zorbalıktan kötü adamlığa bir türlü terfi edemeyen zavallı yığınların ahlâki kurtuluşu, elbette bu eğitim sayesinde gerçekleşecektir.

Akşamsefası

ORHAN PAMUK

Oniki Emir

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'nin oniki emri bana çocukluğumda sıkıntılı bir dönemimde tebliğ edildi. Onlar benim için buhranlı, bunalımlı günlerdi çünkü annemle babam hep kavga ediyor ve hayatın anlamı, inançlarım, dünyanın ve cumhuriyetimizin nereye gittiği gibi konularda sıkıntılar çekiyordum. Birgün iki ders arasında okulumuzun koridoruna asılmış bu ilan ile karşılaştım ve çok heyecanlandım. Hayatta yapmak istediklerim artık bana bildirilmişti. Birden yeni bir dünya gördüm. Bu benim için bir aydınlanma zamanıydı ve bu kutsal tebliğe hep inandım. Gençlikte bir şeye inanmak kolay, olgunlukta da bu inançlara bağlı kalmak zordur, derler. Şimdi altmış yıl önceki inandığım şeylere ne kadar bağlı kalmışım dürüstçe hesaplaşma saati geldi.

Poster: Gökhan AKÇURA kolleksiyonu.

1. HER VAKİT TEMİZ HAVA ALACAĞIM.

Bunu hep yaptım.

2. MÜMKÜN OLDUĞU KADAR AÇIK HAVADA BULUNACAĞIM.

Bu emri tartışarak bir saygısızlık etmek istemiyorum ama sizce de burada 1.emrin bir tekrarı yok mu?

3. HER VAKİT BURNUMDAN NEFES ALACAĞIM.

Suyun dibine daldığım zamanlarda ve kamuya açık helalarda bunu yapamadığımı itiraf ederim. Hatta kamuya açık helalarda, (özellikle futbol stadyumlarında ve otobüs garajlarında) tıpkı suyun dibine daldığım zamanlarda yaptığım gibi uzun bir süre nefes almadan durup işimi görüp, hiç nefes almadan kaçtığım çok olmuştur. Bunun Cumhuriyetimize bir saygısızlık olmadığını teslim edersiniz.

4. PENCERE AÇIK UYUYACAĞIM.

Kızkardeşim (resimde görülen) bu yüzden zatürre oldu, Esentepe'deki evimize hırsız böyle girdi. Kaçarken hırsız ayakkaplarını açık pencerenin dibinde unutmuş. Hâlâ lastik ayakkabı bizde duruyor. Rahmetli annem hırsız istiyorsa gelsin, veririz derdi.

5. EN AŞAĞI HAFTADA BİR BANYO YAPACAĞIM.

Bazen haftada iki kere yaptığım bile olmuştur. İki haftada bir yıkandığım da var. Vakit olmuyor. Sıcak su yok. Zaten insan kendine dikkat ederse öyle kolay kolay üç haftadan önce kokmaya başlamıyor. Daha sık yıkanmamanın bir başka izahı da şudur: İçerde (yani banyoda) kendi kendimi tatmin ettiğimi düşünmelerinden korkunç rahatsız oluyorum.

6. ELBİSELERİMİ TEMİZ VE MUNTAZAM TUTACAĞIM.

Elli yıllık yetişkinlik hayatım boyunca dolabımda temiz ve muntazam tuttuğum bir elbisem hep olmuştur. Ama ne yazık ki bayramlar dışında bu elbiseleri hiç giyemedim. Çünkü temizlikleri ve ütüleri (muntazam dedikleri budur) hemen bozuluyordu.

7. MEKTEPTE DİK VE DOĞRU DURACAĞIM.

Mektepte öyle durdum da, keşke evde, sokakta, plajda ve öteki yerlerde de dik ve doğru durulacak diye yazsalardı. Oralarda kendimi koyverdim, hatta zaman zaman, yanlış bir şekilde Devlet benden böyle istiyor diye çarpık ve eğik durdum. Çoğumuz da disiplinsiz bir şekilde yayılarak çarpık ve kambur otururuz.

8. EVİMİ MEKTEBİMİ VE HİÇ BİR YERİ KİRLETMEYECEĞİM.

Evimi, mektebimi ve hiç bir yeri kirletmedim.

9. YERLERE TÜKÜRMEYECEK VE SÜMKÜREMEYECEĞİM.

İkinci eylemi yapmayı, eğer bu ilanı görmemiş olsaydım zaten aklıma bile getirmezdim. Yasaklandığı için çok tatlı bir şey olduğunu düşünüp öfke anlarında, devlete isyan duyguları içinde "yerlere sümkürebilmek" istedim. Burnumdan çıkanlar çoğu zaman ceketimin üzerinde kaldığı için bunu başarmış sayılmam. Söz konusu temiz ve muntazam olmayan ceketimdir.

10. BAŞKALARININ AĞZINA GÖTÜRDÜĞÜ KAPLARI KULLANMAYACAĞIM.

Sevdiğim bazı kadınlar yüzünden bu kuralı çiğnediğim ve kuralı çiğnemekten nasıl derler - cinsel- zevkler aldığım zamanlar olmuştur. Uzaktan sevdiğim, hatta bazen bir kere gördüğüm ve hiç tanımadığım güzel kadınların çay, kahve, bira, su bardaklarından da kimseye farkettirmeden, kaşla göz arasında içtiğim de olmuştur. Aynı yasak cinsel zevk yüzünden

11. HERGÜN DİŞLERİMİ FIRÇALAYIP AĞZIMI SU İLE TEMİZLEYECEĞİM

Bunu zevkle yaptım. Şimdilerde, her gece uyumadan televizyondaki gece haberlerine bakıp takma dişlerimi dikkatle ovalıyorum.

12. YEMEKTEN EVVEL VE APTESANEDEN ÇIKTIKTAN SONRA ELLERİMİ SABUNLA YIKAYACAĞIM.

Devlet büyüklerimiz bu listeye bir de "otuzbir çektikten sonra"yı da koysalardı daha tamam ve temiz olurdu. Bütün hayatım boyunca şüphede kaldığım bir konudur.

** Orhan Pamuk'un geçen ay (Mart) yazısındaki UFO'dan çekilen fotoğrafı Ceren Çelik ve Mine Toker temin etti.*

Akşamsefası

Leb-i Derya Sayın

RADYO DESTEKLİ

HIRSIZOĞLU NAKLİYAT

ŞEKEROĞLAN, ŞEKER OĞLAN?!

BEN SENEM... BENİ DİNLER MİSİNİZ?

BABA NAAAPTIN SEN YAA?! HANİ CUMARTESİ BALIK OLAYINA ÇIKACAKTIK?! AMA AMA SEN, TOPRAK OLAYINA GİRMİŞSİN?!

DOSTLAR KAHVESİ

ŞİZ KARADENİZ-LİLERE AIDS BULAŞMAZ Dİ Mİ HEMŞERİM?..

PARDON NİYE SORDUNUZ ACABA?!.. AKŞAM TELEVİZYONDA GÖSTERİP GÖSTERİP BİZ KARADENİZLİLERLE DALGA GEÇMEK İÇİN Mİ?.. UMARIM KAMERAMAN ARKADAŞ KAVUĞU-MU DA ÇEKİYOR-DUR!..

Kaput

YÖNEFEM, YÖNEFEEEM YÖÖÖN EFEEEM!

GALERİ MURAT ÖDEMELER ÇOK RAHAT!

RRRAYFIL CIIIN..!

AIDS SİKE SANDIĞINIZDAN DAHA YAKIN!..

HAH HAH HAH!.. TAM MUZO-LUK BİR ESPRİ!..

"HALKA"LI "TOP"LU KONUTLA-RINDAN GEÇER Mİ ŞÖFÖR BEY? AYIH!..

KKKKK KKKK... KEZBAAN.. KEZBAN?!

Akşamsefası

TOMRİS ÖZDEN

Barışı Bilmeyenler Aşktan Ne Anlar?

Bir tanem, sana toplanan yardım paralarını bana vermediler. Ben de dilenci konumuna girmek istemediğim için, tenezzül bile etmedim. Peşine düşmedim. Ama bir mücadelem var bir tanem. Sen yalancı şehitlikle yattığın sürece mücadelem devam edecek.

"Boşanma davası açan birinin acı ve elem duymuş olamayacağına hükmedildi. Tomris Özden'in boşanma davası sonucu ulaşmak istediğini, eşinin şehit olması sonucu elde ettiğini, asıl amacının eşinden boşanma yoluyla ayrılmak olduğuna karar verildi. Bu nedenle, manevi tazminat isteği reddedildi"

Canım Rıdvan;

Biliyor musun? Bizim sevgimiz, tutanaklara böyle geçirildi. Ne acı değil mi? Barışı bilmeyenler sevgiden, aşktan ne anlar ?... Bunu sen daha iyi biliyorsun? Her olayda olduğu gibi, sevgime ve acı duyma dereceme de onlar karar verdi.

Bir tanem. Ne derdin bana? Şu okulunu bitireceğine bir türlü inanamıyorum, hem de ne gereği var canım, bu yaştan sonra okumanın. Var canım var! Ayakta, sensiz de durabilmenin mücadelesi bu.

Cumartesi-Pazar sınavlara girdim. Dördüncü sınıfı bitiriyorum artık. İki yıl staj da yapmayı düşünüyorum. Sen göremedin ama rahat ol ! Ne gereği vardı canım, ben öldüm mü ki ? deme... Hayat bir oyun. Oyuncular ve roller.. Yaşamak zorundayım. Hayatın neler getirip neler götüreceği belirsizlikler içerisinde bu karmaşa yaşayan ülkede...

Canım sen rahat ol! Bu ölü üzerine, hem de bir şehit üzerine , ödenen bedel hep midemi bulandırırdı. Yine de bulandırıyor. İnan, senin cansız bedenin üzerinden yediğim, her kuruş içime taş gibi oturuyor.

Hatırlar mısın? Sana kırıldığım günlerde senin, ekmeğini yememek için aç kaldığımı, sana kırıldığım günlerde işe girip ekmek paramı kazandığımı. Traji-komik olaylarla işi bıraktığımı, ağzıma kuş gibi tıkıştırdığın lokmaları... Sonra sevgiyle sarıldığımızı ve ağladığımız günleri... Ne kadar gururlu olduğumu. Senin de ne kadar gururlu bir aile reisi olduğunu...

Bir tanem, sana toplanan yardım paralarını bana vermediler. Ben de dilenci konumuna girmek istemediğim için, tenezzül bile etmedim. Peşine düşmedim. Ama bir mücadelem var bir tanem. Sen yalancı şehitlikle, yattığın sürece mücadelem devam edecek. Senin için bir tanem. Benim için , yavrularımız için, yakınlarımız ve toplumumuz, ülkem için bir tanem...

EVET. ÜLKEM İÇİN....

Üzülme senin eşin yeteneklidir. Biliyor musun? Bir kitap yazdım. Seni yazdım bir tanem; incitmeden, aileni ve tabuları yazdım. Onları yine de çok sevdiğimi. İkincisi de geliyor, üçüncüsü de gelecek. Şöhret olmak için değil. Yeteneklerim yaşanan karmaşalarla özdeşleşti. Öküz dergisine de yazıyorum. Oradan aldığım para da çocuklarimin harçlığı. O benim emeğim...Utanmıyorum o parayı alırken. Gurur duyuyorum, senin adına da.

Hatırlıyor musun? Yıl 1978. Edirne. Sen gümrükçüleri döviz kaçakçılığında yakalamıştın, onlara; "Mataracı-'nın p...ç'leri " demiştin. Haftasına tayinin apar topar İpsala'ya çıkmıştı. Bense yedi yıl aradan sonra bankacılık hayatına yeniden başlamıştım. Ailemizin huzuru için. Ekmek paramız için, göğüs göğüse vermiştik. Ama bu ani ve usulsüz tayinle, henüz üç aylık bankacılık hayatım yine noktalanmıştı.

Çünkü, İpsala'da Akbank yoktu. Ben de Devlet Su İşleri'ne işçi statüsünde girmiştim.

Hatırlıyor musun bir tanem? Koskoca sulu çarşafları cılız kollarımla sıkamadım. Bir ucundan sen, diğer ucundan ben.

Hayatı böyle paylaşmıştık. Sıktığımız çamaşırlarla.. Sen bir uca, ben bir uca düşerdik? Traji-komik olaylar yaşardık günlük yaşamımızda. İşçi statüsünde çalıştığım günlerde hayatı seninle paylaşıp, bir de sıkmalı çamaşır makinesi almıştım, elde ettiğim alın terimle. Ölmeden iki gün önce bana bu olayı anımsatıp, çamaşır makinesi yollamıştın Aydın Alayı'na. Kuşadası bölüğü öyle söylemişti. Elime geçmedi bir tanem. Kaybolmuş.... Çalmışlar....

Elime geçmedi. Üzülme. Ben aldım yenisini....

Sen üzülme bir tanem. Ben çocuklara, kendime, senin ölüne de iyi bakıyorum. Ölene değin...

İki büklüm olana değin, mücadele senin için, toplum için çetesiz bir Türkiye için...

Mardin'e gelmiştim bir tanem, seninle. Çocuklarımız 1.sınıftan 5. sınıfa kadar aynı sınıfta okumuşlardı, gittikleri köy okulunda. Köy ilkokulunu hatırlıyor musun bir tanem?

Çocuklarla söyleşimizi? Hatırlatayım.

- Anne okula gitmek istemiyorum.

-Niçin kızım?

- Gece savaşıp , gündüz arkadaşlarımla nasıl oynayabilirim ben uykusuz ve yorgun. Onlar düşman mı anne?

-Hayır yavrum

-O zaman niçin onları, arkadaşlarımın ailesini öldürüyoruz.

-Kaçak mal soktukları için

-Niçin kaçak mal sokuyorlar?

-Aç, işsiz oldukları için

-Onlara iş bulalım, savaşmayalım.

-Biz devlet değiliz ki kızım.

-O zaman ben de o okula gitmek istemiyorum

-Yanıt verememiştim...

Yine tayin. Mardin.

Çocuklarım üniversitede...

Devlet kolayını bulmuş. Çocukları üniversitede okuyan ailelere lojman tahsis ediyor kaldıkları yerde; ve bizim kader arkadaşlığımız ilk kez son buluyor, yalnız bir ölümle. Suçlusu kim? Kimbilir?

Aldatıldım. Bunalmıştı. Mardin öyle söyledi. Kimbilir? O öldü. Neden? Niçin? Kimbilir?

Canım Rıdvan, bir tanem. 23 yıl birlikte zor ve engelli yolları aştık. Ne olduysa herşey 23 yılın son üç ayında gerçekleşti.

Onlar öyle istemişti. Beş yıl oldu. Sen öldün. Sen beni aldatmışsın. Onlar öyle söyledi. Şimdi biliyorum. Onlar sadece kendilerini aldattılar. Şimdi biliyorum.

Manevi davayı kazanamadım. Şaşırmadım: Söyledim baştan. Barışı bilmeyenler aşktan ne anlar ki? Canım. Herşey söylediğin gibi gerçekleşti. Ne demiştin bana. "Bir gün ölürsem sakın hesap sorma . Seni yokederler yavrucuğum". Sen bu filmi daha önce görmüştün zaten bir tanem.

Bazı "değerler" kaybedildi ama asıl gerçek değerler yanımda....

Akşamsefası

FEYHAN GÜVER

ey bu kalabalık ikiyüzlü hain
korkunç güzellikte akıp giden nehir
ve sen saman altından çıldıran şehir
kirlenmemiş beyaz ötesi çarşaflar
kendilerini şarap içmeden yaşayamayan kızlar
ve büttün mıymıntı halklar
polyanna sindirella pamuk prensesler
beyaz at üstündeki bilimum derebeyleri
el değmemiş temiz aile dantelleri
ve bilcümle mıncıklanmış duygular
her yolcuya sebil olmuş sefil yürekler
soyulmuş yumurta kadar beyaz caddeler
yağamamış güneşler açamamış bulutlar
ben bu suslu puslu gecede
işte tam şu dadikada-bak derken geçti bile-
bir tutsa bir tutsa diye diye
göllerinize iyi kalpli kötü kızlar çalıyorum ve
kutsuyorum hepinizi
yanmış sular susamlı çörek ve kutsal güruh adına

JACQUES ROUBAUD

Siyah Bir Şey

*Fransız yazar-şair Jacques Roubaud 1932 yılında Calvire-Civire, Rhône doğumlu. Kendi yarattığı ve adlandırdığı "Yeni okuma tarzı" ile yapıtlarında şiirle, bilimi; sözle matematiksel oyunu birbirlerine katarak kullandı. Antolojisinin yanısıra başlıca yapıtları: **E** (1967), **Mono no!** (1970), **Otuzbirin Kübü** (1973), **Otobiyografi**, 10. bölüm (1977), **Uyu** (1982). Sizlere **Quelque Chose Noir** (Siyah Bir Şey)'den alınan şiirlerden örnekler veriyoruz.*

İşte: o anda

(meditasyonda portre, II)

"İşte: o anda bambaşka bir şey düşünüyordum."
Aşkın gözleriyle. Mutsuz, başarısız!
Konuşma, karşı çıkma, düşünme, şeffaf ya da değil,
güzel ya da bakımsız.
Güneşin düşüncesi altında olsa bile.
Görüntünün doğallığı inkar edilmemiş,
ama kımıldatılmış.
Biten, gösterilen, ama şimdi inkar edilen.
Ölümün anı görünmezlikle yüklü.
"Söylemek göstermenin özlemidir."
Görüşümden kenara atılmış indirgememezcesine.
Senin görüntünden.
O ki, artık hiçbir şey demeyecek.

Saf Dünya

Saf dünya, altın dağlar, kanatlı atlar,
Duyunun gerçeğe kanat çırpması,
İnansız başkaldırının asılması,
İstekli,
Burda olsan da, bu olsan da!
"Hiç" der konuşamam,
Bu "hiç" ki onsuz,
Dönüşün tepkisini yaratsın,
Ve kessin ilgilenmeyi yalnızca benimle.

Bende hüküm sürüyordu perişanlık

Yokluğunun en güçlü olduğu yerde.
Varolmak biçimine dönmüştü.
Bende hüküm sürüyordu perişanlık.
Alçak sesle konuşur gibi.
Ama sözlerin kuvveti yoktu aşmaya.
Sadece aşmaya.
Aşılacak ne var ki?
Dünyaya doğru döneriz.
Kendimize doğru döneriz.
Hiçbir şekilde yerleşmek istemeyiz.
Bu mutsuzluğun geleneksel çekirdeği.
"Siz" bizim hitap etme biçimimizdi. Öyle idi.
Ölüyken de "sen" diyemezdim artık.

Çev: Bal Kırdar

Akşamsefası

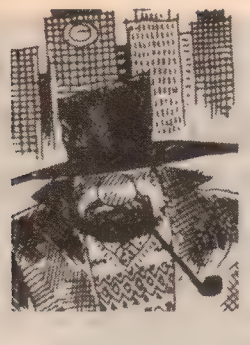

CAN BARSLAN

Dostların Kendi Kültürleriyle Hesaplaşması ve İtiraf Günü

Bu esnada "medium patatesçi" yavşak Tarcan tekrar masaya döndü ve abuk bir neşeyle "iki tane ketçap aldım arkadaşlar... İsteyen varsa veririm..." Sonra tam masaya oturacakken tekrar fırladı...

"Ben bir medium patates daha alacağım.." deyip ayağa kalktı dostlardan birisi. Bu Tarcan'dı... O, "Medium patatesini" almaya giderken Tacettin belirgin *bir hoşnutsuzlukla arkasından baktı... "Bu ülkeye Mc Donald's gelmemiş olsaydı Medium patates diye bir tamlama söyleniyor olacak mıydı acaba?."* dedi... Berkay, *"ben orta patates derim"* diye kendini temize çıkartma kaygısıyla atıldı... Sibel diet Cola'sından son bir yudum alarak onu istemsiz bir refleksle biraz uzağa koydu... *"aslında Tevfik'e hak veriyorum bazen"* dedi... Tevfik aramızda yoktu ama adı geçince dostlar arasında şöyle bir ürpertinin dolaştığını hissettim... *Evet dedi Bekir, "Şimdi burada olsaydı derdi ki, kültürümüzde ne Mc Donald's, ne de Cola var... Yürüyün dostlar, birer dürüm ve bir de keçi alıp kıra gidelim ve keçiyi kesip tereyağında çevirelim... Ve de keçiden koparttığımız parçaları dürümün arasına koyup yerken yüzümüzü Batı kültürüne doğru dönüp haykıralım... Yenilmeyeceğiz size be heeey!.. Yenilmeyeceğiiiz bee hee... öö.. Rrhh!."* Bekir aşka gelmiş, bu söylediklerinin sonunda bağırmaya başlamıştı... Ama ağzında cheeseburger lokması varken konuştuğu için tıkanıp öksürmeye başlamıştı... Onun sırtına vurup olayı kapatırken Tarcan da yeni aldığı "medium patatesiyle" masaya döndü... Kullandığı "medium patates" lâfı yüzünden, kültür yozlaşmasını sorgulamaya başladığımızı bilmediği için dostlarının kendisine bir yavşağa bakar gibi bakmasına bir anlam veremedi... *"Tüh, ketçap almayı unuttum"* dedi ve "medium patatesini" masaya bırakıp tekrar gitti... Taygun onun arkasından *"yavşak"* diye fısıldadı... Tüm dostlar ajite olmuştuk ve masanın üzerindeki bir tas kızarmış "medium patatese" emperyalist bir pislikmişçesine nefretle baktık... Böylece benim de gidip bir "medium patates" alma niyetim suya düşmüş oldu... Ve sanıyorum diğer dostların da...

Masada ağır bir düşünce ortamı oluşmuştu... Yaşadığımız toplumun neresinde olduğumuzu sorgulamaya ve kendi kendimizle küçük bir hesaplaşmaya giriştik... Şermin birdenbire dedi ki *"Yaa ben şalgam suyunu seviyorum aslında ama, baharatlı olduğu için allerji yapıyor.."* Eh, bu da gösteriyordu ki Şermin kendi kültürüyle barışık olduğu bir yer bulmuştu... Şimdi sıra diğerlerindeydi... Tacettin çekinerek, *"ben"* dedi, *"bazen şu espriyi yapmaktan hoşlanırım... Biriyle tokalaşırım ve özellikle eli soğuksa ona derim ki; elin buz gibi, g.tün karpuz gibi..."* Herkes birkaç saniye düşündü ve Taygun dedi ki, *"kabul etmeliyiz ki bu ifade, halkımızın yarattığı çok boktan bir espridir... Zaten şimdi televizyon kanallarında da bu esprinin uzantısını komedi dizileri şeklinde görebiliyoruz... Tacettin dostumuzun arada bir bu espriyi kullanması, onun içinde, kendi kültürümüzü yaşattığının bir göstergesidir..."* Hepimiz onaylarken Tacettin rahatlamıştı... Gururla bir soluk alarak arkasına daha bir güvenle yaslandı...

Bu esnada "medium patatesçi" yavşak Tarcan tekrar masaya döndü ve abuk bir neşeyle *"iki tane ketçap aldım arkadaşlar... İsteyen varsa veririm..."* Sonra tam masaya oturacakken tekrar fırladı... *"Yaa, bi tane de elmalı pie alacaktım unuttum... Gidip alayım bari, isteyen var mı?.."* Hiç kimseden ses çıkmadı... Tarcan masadaki elektrik yüklü havayı ve dostların, başka tarafa bakarak *"sen al da o elmalı bilmemneyi, kıçına sok!."* gibisinden tavırlarını algılayamadan birkaç saniye cevap bekledi ve gitti.. Bu kez arkasından fısıldayan Berkay olmuştu... *"Elmalı pay'mış... Dürttüğümün dallaması..."* Dürttüğümün dallaması, Tevfik'in çok kullandığı bir lâftı ve onun burada olup da Tarcan'a sıkı bir ders vermesini diledik... *"Evet biz devam edelim arkadaşlar"* dedi Bekir... *"Az önceki, elin buz gibi, g.tün karpuz gibi söyleminden yola çıkarsak.. Benim de benzer bir olayım var... Mesela ben birine birşey sorduğumda o bana, sana ne derse, ben de hemen ona, saman ye, daha doymazsan beni ye derim..."* Bu itiraf masada takdirlerle karşılandı ve Bekir ekledi... *"hatta bu kişi beni iyice kızdırmışsa son olarak, ben kusayım da sen ye!. cümlesini eklerim..!"* Böylece Bekir de kendi kültürüne yabancı olmadığını kanıtlayarak aklanmıştı...

"Şu karşı masada saçları atkuyruklu ve çenesinde sakalları olan bir tip var..." diye söze girdi Orkun... *"A, evet."* dedi Sibel... *"Ben Antonio Banderas'a benzettim..."* Erkekler bozulur gibi oldular... Tarcan, Berkay ve Taygun'un Sibel'e ilgisi olduğunu biliyordum... Tarcan "elmalı pie" peşinde olduğu için masada yoktu ama Berkay ve Taygun kırgınlıkla başlarını öne eğdiler... Sibel sanki bunu hissetmişti ve *"Ama ben Danyal Topatan'ı, Ahmet Tarık Tekçe'yi ve Sami Hazinses'i de bilirim... Emel Sayın'ın Gülizar ve Hülya Koçyiğit'in Kezban Roma'da ve Kezban Paris'de filmlerini severek izlerim... Başka yerlere gitseydi kuşkusuz onları da izlerdim..."* Kendi kültürümüze yatkın olma adına bu olumlu bir puandı ama Orkun hafif asabileşerek devam etti... *"Antonio Banderas manderas herneyse işte... Herif az önce görülmediğini zannederek burnunu karıştırdı ve masanın altına sürdü..."* Nahide suratını ekşitti fakat Orkun'un nereye varacağını anlamşıtı... *"Yoksa sen..."* dedi... Orkun güçlükle ve kelimeleri özenle seçmeye gayret ederek, *"ben... Birşey yaşamıştım, onu anlatmak istiyorum... Ee.. Ben.. Bir defa bir iş görüşmesine gitmiştim... Beni.. Bir odaya aldılar ve bir masa başına.. oturttular... Şeye... Ben beklerken.. Ee, burnumu karıştırdım arkadaşlar..."* Onun bu güç itirafını saygıyla dinliyor ve herhangi bir tepki göstermeyip durumunu daha da zorlaştırmak istemiyorduk... *"Ee, ben.. Ve her seferinde... Onları... Eee!"*

"Elmalı pie yoktu, vişneli aldıiım!.." Bu sinir bozucu ses hepimizi yerlerimizde hoplatmıştı.. Orkun'un itirafının en heyecanlı yerinde gelen Tarcan bütün büyüyü bozmuştu.. Daha sonra çok hayret ettiğimiz şu olay gerçekleşti.. Herkes aynı anda nefretle Tarcan'a dönmüş ve *"...ktir git ordan yavşak!.."* diye bağırmıştı... Üstelik bu koroya, eşşek bile diyemeyen Nahide de katılmıştı... Tarcan neye uğradığını şaşırdı.. Dudakları titreyerek *"ben.. Ben gidip bir de milk shake alayım bari.."* dedi ve gitti... Hepimiz Orkun'a döndük... Aynı duygusal ambians sağlanamadı belki ama Orkun itirafını tamamladı... *"ve ben.. Onları masanın altına sürdüm... Ve!.."* Sanki birşey daha söyleyecekti ama vazgeçti... *"evet herneyse.. İşte bu kadar.. Ne diyorsunuz arkadaşlar?.."* Ne diyebilirdik ki... Biz, sokaklarda her yirmi santimde bir temizlenmiş burunlara basmamaya çalışan bir toplumduk... Orkun'un özünde bu kültüre ait olduğunu gösteren daha çarpıcı bir örnek olabilir miydi?.. Hayır...

Nahide dedi ki, *"Ben bazen Kral TV de şarkı dinliyorum dostlarım..."* Bu itirafı olgunlukla karşıladık ama yetersiz kaldığını düşündük... Çünkü aynı şeyi hepimiz yapıyorduk... Bize daha kesin bir kanıt gerekiyordu... Nahide bunu anladı ve *"Sadece bu değil tabi.. Geçen gün dinlediğim bir şarkıyı... Ee, buna inanamıyorum ama sevdim... Şarkının adı Ben Maçoyum'du ve erkek şarkıcı klipteki sevgilisine arabesk tınılarla şöyle diyordu.. Huyumu bilmezsin maçoyum ben / Hem severim hem de döverim ben / Gün gelir sen de tanırsın beni / Dışarıda gözlerim görmesin seni... Ve nakarat.. Yeter sevgilim yeter / Göbeğini sallandırma / Söylediklerini ballandırma / Anneme gideceğim diye sevinip de / Yanaklarını pullandırma... Evet, bu kadar.."* Bir süre kendimizi toparlayamadan dehşetle baktık... Sanal boyutta bile olmaması gereken bu şarkı bizim ülkemizde gerçek olmuş çalınıyordu... Söylenecek ne vardi ki... Nahide'nin tedavi gerektirecek kadar öz kültürümüzü sindirmiş bir insan olduğunu anladık.

Daha sonra ben, taş fırınların yanından geçerken nasıl duygularımın havalanıp kanımın coştuğunu... Adrenalin baskısıyla içeri girip üç lahmacun bir ayran yediğimi anlattım ve toplumumuza ne kadar endekslenmiş olduğum sınavını başarıyla verdim...Taygun'sa folklörümüzden, Ozanlardan, türkülerden, koçaklama ve teke zortlatmasından dem vurdu... Fakat iki kültürü birbirine yaklaştırmak için bazı sentez çalışmaları yaptığından sözetti... Doğrusu onun bu araştırmacı özelliğini bilmiyorduk... Örneğin bir Teke Zortlatması formunu Batı kültürüyle yoğurarak teke'nin yerine Labrador cinsi ev köpeğini öneriyordu... Sonuç; Labrador zortlatması... Doğrusu göz kamaştırıcı bir sentezdi... Hatta belki bir kısım yozlaşmış ve dejenere olmuş çevreye de (örneğin şifreli züppe kanalını seyredenlere) öz kültürümüzü özümsetmek için bu formatı, Kaniş Zortlatması biçimine de getirebileceğini anlattı... Şermin bu fikirleri oldukça tutmuştu... Fakat zortlatma kelimesini biraz sert bulmuş ve yerine pırtlatmayı önermişti... Sonunda Teke Zortlatması, Labrador Pırtlatması haline gelerek kabul gördü ve etkili bir sentez yakalandığı konusunda birleşildi... Ama bana sorarsanız iyiniyetli fakat saçma bir çalışmaydı...

Öz kültürümüzle ve toplumla ne kadar barışık olduğumuzu kanıtlayıp, rahatlamış bir durumda dışarı çıktık... Yürürken, az ileride kime rastladık dersiniz?.. Tevfik'e... Sarıldık, öpüştük... *"Size bir sürprizim var... İlerde minibüs bekliyor, gidelim.."* dedi ve Tarcan'ı sordu... Mc Donald's da olduğunu, *"medium patates, ketçap, vişneli pie ve milk shake"* yediğini söyledik... *"Vay dürttüğümün dallaması!... Vay Amerikan gıda sektörünün yalakasıı!.."* diyerek gitti ve Tarcan'ı döve döve dışarı çıkardı...

Sonra Tevfik, hepimizi minibüsle kıra götürdü... Bagajda, lavaş ekmeği, dürüm, rakılar ve bir de keçi vardı... Kırda hepimizin gözlerini bağlayıp keçiyi kesti ve yüzdükten sonra tereyağ sürüp çevirmeye başladı... Gerçi hepimiz Mc Donald's da çok yediğimiz için toktuk ama gene de keçiden yeyip rakı içmek zorunda kaldık... Tevfik yüzünü Batı kültürüne doğru dönüp *"Yenilmedik ulan size!.. Yenilmedik be heeey!.."* diye bağırdı... Tarcan gün boyunca bir çalı dibinde çömelmiş durumda titreyerek hıçkırdı... Ve ben, Orkun'un burnunu karıştırıp masanın altına sürmesinden sonra söyleyemediği şeyi öğrendim.. Az sonra iş görüşmesi yapacağı insanlar yanına gelmiş ve masanın çevresine oturmuşlardı... Ve Tarcan o anda farkettiği bir şeyle dehşete düşmüştü.. Masa cammış!..

DİYARBAKIR'DA PALYAÇO OLUNUR

HACER YILDIRIM

"O günden beri haber alamadım", "Altı ay sonra sazlıkta bulduk cesedini", "Ekmek yapıp yiyoruz idare ediyoruz", "Açlıktan bir kişi öldü geçen hafta"

Diyarbakır faili meçhul cinayetlerin, kayıpların ve açlığın yaşandığı bir şehir. Neredeyse her aileden bir kişi ya öldürülmüş, ya kaybedilmiş, ya da cezaevinde. Diyarbakırlıların şimdilerde ağızlarından düşürmedikleri tek şey BARIŞ. Diyarbakır'da Demokrasi Platformu'nun düzenlediği "Kadın Gözüyle Kadın" fotoğraf sergisini üç günde 2 bin 500 kişi izledi. Yine bu faili meçhuller kentinde "Eşkiya" filmini 10 bin kişi izledi.

Diyarbakırlılar artık nefes almak istediklerini söylüyorlar. Ve sanat faaliyetlerine bu kadar yoğun katılmalarının nedenin de bu olduğunu belirtiyorlar.

Diyarbakır'da faili meçhul bir biçimde öldürülen 62 yaşındaki Selahattin Akbulut'un kızı babasının öyküsünü şöyle anlatıyor:

"Babamı 21 Haziran 1995 tarihinde gözaltına aldılar. Akşam üzeriydi, Babam Bismil'den köye döneli bir saat olmuştu. Evin damında oturuyordu. Evimizin önünde krem rengi Toros marka bir araba durdu. Otomobilden ellerinde silahlarla telsizli dört kişi indi. Babama " Karakol komutanı çağırıyor seni götürmeye geldik" dediler. Annem "yaşlıdır ve hiçbirşey yapamayacak durumdadır, ne diye götürüyorsunuz?" diye bağırdı. Babam damdan inerek otomobile doğru yürüdü. Otomobile binmeden önce bize dönüp "Beni öldürecekler" dedi. Altı ay sonra Çayana köyü yakınındaki sazlıkta bir ceset bulunduğunu duyduk. Ceset sazlıklar arasındaydı. Babamın şalvarı toprağın üzerinde idi. Zaten şalvarı görür görmez cesedin babama ait olduğunu anlamıştım."

Diyarbakırlılar akşam olup evlerine çekilince yerel televizyonlarını izliyorlar genellikle. İstanbul'da çok fazla izlenen "reyting" programlarını tercih etmiyorlar. Kanal 21 TV'de Diyarbakır'da yeni açılan bir yeraltı geçidinin reklamı şöyle "Kamyon size çarpmayacak. Çünkü artık Ofis yeraltı geçidi var". Bir başka yerel TV olan Metro TV'ye ise RTÜK 30 gün kapatma kararı veriyor. METRO Radyo-TV'ye uğradığımda "Bizden Size" adlı radyo programında "Öküz" dergisinden yazılar okunuyordu. Metro TV yetkillerine RTÜK'ten gönderilen yayın durdurma kararı şöyle :

"1 Aralık 1996 tarihli Büyüteç adlı programınızda "Bugün sürdürülen kirli savaş politikasıdır. Bu kirli savaşın sürmesinde devletin çıkarı vardır" şeklinde konuşmalar yapılmak suretiyle toplumu şiddet terör, ve etnik ayrımcılığa sevkeden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkân verilmemesi ilkesini ihlal etmiş olduğunuzdan dolayı yayınınızın 14 Mart tarihinden itibaren 30 gün süreyle durdurulmasına karar verilmiştir".

Bununla birlikte, TV tarihine en uzun yayını durdurulan televizyon olarak Metro TV geçiyor. Diyarbakır'a köyleri boşaltıldığı için göç edenlerin sayısı oldukça fazla. Şehrin kenar semtlerinde yaşayan bu aileler karınlarını yalnızca ekmek yayıp yiyerek doyuruyorlar. Açlıktan bir kişinin ölmesinin olağan olduğunu, böyle giderse bu sayının çoğalabileceğini söylüyorlar. Diyarbakır'da doğum yeri OHAL bölgesi dışında olan herkes polis için "şüpheli", İstanbul'da ise durum tam tersi; doğum yeri OHAL bölgesi içinde olanlar "şüpheli."

Diyarbakır Havaalanı'nda görevli bir asker 5 yaşındaki bir çocuğu yanına çağırıyor ve soruyor "Adın ne senin? Çocuk "Baran" diyor. Asker "Baran büyüyünce ne olacaksın sen? " diye sorunca çocuk "Palyaço" diyor. Bunun üzerine asker şaşkın biçimde "Burada bütün çocuklar ya asker, ya da polis olur. Palyaço olduktan sonra ne olacaksın?" diye sorunca Çocuk " Tamam önce palyaço sonra kötü adam olacağım" diyor.

MARAŞLI TEDAVİ EDİLECEKKEN CEZAEVİNE KONDU

Eşim Recep Maraşlı Türkiye'deki "düşünce suçlusu" 104 mahkûmdan biridir. 1980 yıllarında yine düşüncelerinden ötürü Diyarbakır Cezaevi'nde 10 yıl tutuklu kalmış ve 36 yıla mahkûm edilmişti. Cezaevlerinin yaşam koşullarını bilmektedir. Eşim cezaevinde yattığı dönemlerde insanca yaşam koşulları için tutukluların girmiş oldukları açlık grevi ve ölüm oruçlarına birçok kez katılmış, son olarak girmiş olduğu 52 günlük ölüm orucu sonrasında felç geçirmiş, ve omuriliğinin zedelenmesi nedeniyle beyinde küçülme hastalığına yakalanmıştı. (Hastalığı; denge sağlayamama, yürüme ve görmede bozukluk, ellerde ve ayaklarda kısmi felç) 10 yıl cezaevinde kaldıktan sonra 1991 yılında şartlı tahliye edildi. Ancak 1994 yılında yeniden gözaltına alındı, işkence gördü ve tutuklandı; 19 ay cezaevinde kaldı. 1995 yılı Kasım ayında cezaevinden çıktı. Kendisine yapılan tıbbi müdahaleler sonuç vermemiş, hastalığının Türkiye'de tedavisi mümkün görülmemiştir. Halen bu hastalığı devam etmektedir. Kendisi günlük ihtiyaçlarını karşılayamamakta mutlaka yardımcıya ihtiyaç duymaktadır.

Eşim, düşüncelerinden ötürü mahkûm edildiği için Amnesty International tarafından 1994 yılında "Yılın Mahkûmu" ve 13 Avrupa ülkesinin P.E.N Kulüpleri tarafından "Onur Üyeliği"ne seçilmiştir. Eşim hakkında Türkiye'de yayınlanmakta olan çeşitli dergi ve gazetelerde yazmış olduğu makaleleri, İHD İstanbul ve Adapazarı şubelerinde vermiş olduğu paneller ve Tv programındaki açık oturumdaki konuşmalarından ötürü İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemeleri tarafından açılmış toplam 30 dava bulunmaktadır. Türkiye'de tedavisi mümkün olmadığından, yurtdışında tedavi olabilmek amacıyla defalarca pasaport almak için Türk yetkililere başvurmuşsa da, ne yazık ki bu başvurusu hakkında görülmekte olan davaları gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Gün geçtikçe sağlığı daha da bozulan MARAŞLI son çareyi başka bir şahıs adına pasaportla Almanya'ya gidip tedavi olmakta bulmuştur. Ancak, 7 Mart 1997 günü Ankara Esenboğa Havalimanı'ndan Terörle Mücadele Ekipleri tarafından gözaltına alınmış, bir hafta sorgulandıktan sonra 12 Mart günü Ankara DGM'ne çıkarılmış ve tutuklanmıştır. İstanbul DGM tarafından görülen ve Jiyana Nu gazetesinde yayınlanan "Sigortalı Demokratlık Realitesi" makalesi Yargıtay'ca onaylanmış hakkında 1 yıl 4 ay hapis cezası verilmiş, infaza girmiştir. Ancak daha önceki tutukluluk yıllarında kesinleşmiş cezasından daha fazla tutuklu kaldığı için, cezaevinde fazla yattığı süre şimdi verilmiş olan cezasını karşılamaktadır. Şu an eşim Recep MARAŞLI'nın tutuklanmasını gerektiren herhangi bir ceza sözkonusu değildir, duruşmaları devam etmektedir. Bu nedenle eşim hakkında Ankara DGM tarafından verilen tutuklama kararı tamamen siyasi bir karardır. Eşimin sağlığı son derece bozuk ve ihtiyaçlarını tek başına karşılayamamaktadır. Hastalığı ile ilgili gerek İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Nöroloji Bilim Dalı Başkanlığı gerekse İzmir Tıp Fakültesi tarafından verilmiş raporlar mevcuttur. Eşimin hastalığı nedeniyle cezaevinde kalma koşulları bulunmamaktadır. Kendisinin tahliye edilmesi için ilginizi bekliyoruz.

Nuran MARAŞLI

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ

Pişmiş Kelle

Bütün "askeri ve mülki erkân" ağlıyor. İster istemez göz pınarlarımıza yaşlar doluyor. İşe bakın günün birinde "milli birlik ve beraberliğin" bu şekilde "tesis" edileceğine hanginiz inanabilirdiniz?

İnsan neden güler? Pek çok nedenden olabileceğini hepimiz biliriz. En önce, sevincimizi dışa vurmak istediğimizde ya da bunu saklayamadığımızda. Ama tam tersi nedenle de gülebiliriz. Örneğin derin bir keder, ya da korku da yüz kaslarınızın gülüyormuşcasına gerilmesine yol açabilir. Birisini aşağılamak için de gülebiliriz, beğenimizi açığa vurmak için de... Merak ve şaşkınlık da gülmenize yol açabilir, kararlılık ve istediğinize ulaşmış olmak da...

Gülmenin bu kadar nedeni olunca, gülmek fiilinin binbir adı olmasına da şaşmamalı. Gülmek, gülümsemek, sırıtmak, yüzünde gülücükler açmak, otuziki dişini birden göstermek, kahkahadan yıkılmak, gülmekten karnınıza ağrılar girmesi, arkasından gülmek, yüzünüze gülmek, kötü kötü gülmek... Hepsini saymaya kalksanız daha ne çok gülme biçimi olduğuna kendiniz de şaşarsınız.

Ağlamak da öyle. İnsan, canı yanınca da ağlar, sevinince de... Hırslanınca da ağlar, rahatlayınca da. Öfkelenmek de gözlerinizden yaşlar süzülmesine neden olabilir, coşmak da.

Üstelik gülmekle ağlamak birbirine de karışabilir, katıla katıla gülerken gözlerinizden yaşlar boşalabilir ve katıla katıla ağlayabilirsiniz.

Gülmek de ağlamak da bulaşıcı şeyler. Herkesin güldüğü bir yerde, kendinizi ne kadar alıkoymak isteseniz suratınıza belirsiz de olsa bir tebessümün oturmasına engel. Herkesin ağladığı bir yerde ister istemez gözlerinizde yaşlar birikmeye başlar..

Şu sıralar memleketin durumu zorda olduğundan herkes ağlıyor biliyorsunuz. Bu iş Fadime'yle başladı. O, öyle beyaz camlar üzerindeki ağlamaklı suretiyle odalarınızın ortasında belirince hepimiz onunla birlikte ağladık. Üzüntüden helak olduk. Kızlarımızın tarikatların, şeyhlerin elinde ne hallere düştüğüne içimiz yandı, ağladık.. "Anlat kızım" diye diye gözümüzde yaş kalmadı...

Sonra Adalet Bakanımızın derdiyle dertlendik. Canım, nasıl da gözlerinden yaşlar süzülüyordu, "Beni iyi bir kul olarak hatırlayın yeter" derken. "İyi kul"un nelere katlandığını anımsadık da içimiz "cız" etti. Can mı dayanır dı onun çektiklerine. Sırf "İyilik" olsun diye gözünün önünde on iki insanın açlık çekerek ölüp gitmesine katlanmış, otuzyedi insanı ateşe verenlerin çektiği acılara ortak olmuş, neler geçmişti başından... O ağlarken biz mahvolduk.

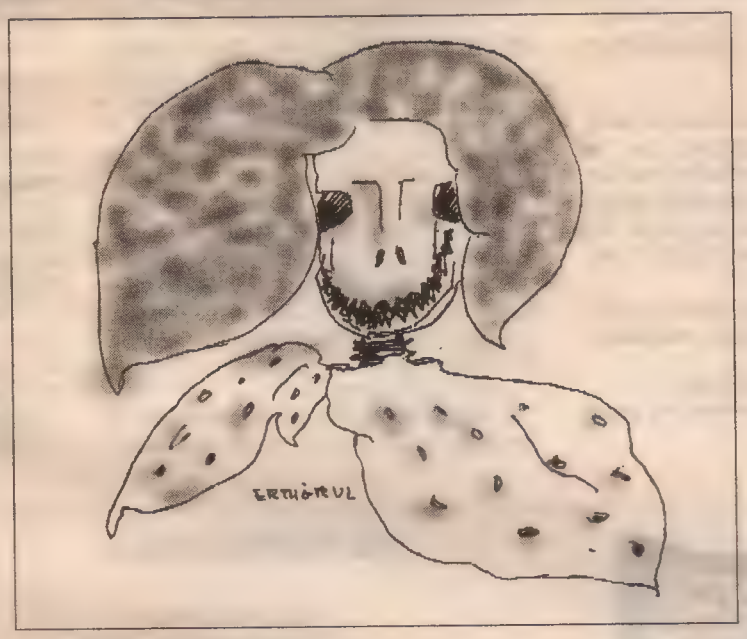

Sonra Mehmet Ağar ağladı, bizi de ağlattı... O ne acıydı yarabbim. İpler gibi yaşlar süzülüyordu gözlerinden. Koca adam, çocuklar gibi ağlıyordu. "Bin operasyon"da onca can almış, tık etmemişti de, hassas kalbi vatandaşlarının muhabbetiyle dolunca nasıl da koyuvermişti kendini. Biz de onunla hislendik. Ağla, ağla, öleceğiz.

Paşalarımız ağladı sonra... O nasıl "muntazam" ağlamaydı yarabbim. Koca bir salon dolusu paşalarımız ağlıyor "vatan aşkıyla" ve gözyaşlarının üniformalarını ıslatmasına izin vermiyorlar. Ne disiplin, ne intizam... On binlerce "vatan evladı"nın kırıldığı bir savaşın içinden çıkıp geliyorlar ve bir an olsun kırılganlık göstermiyorlar. Ama "aziz yurdumuz"un tehlikede olduğu bir anda medyamızın gösterdiği teveccüh hepsinin gözlerini yaşartıyor: "Oh, iyi ki biz varız" duygusu bütün duygulara üstün geliyor, demek ki.

Bütün "askeri ve mülki erkân" ağlıyor. İster istemez göz pınarlarımıza yaşlar doluyor. İşe bakın günün birinde "milli birlik ve beraberliğin" bu şekilde "tesis" edileceğine hanginiz inanabilirdiniz? Ama oldu işte. Sanki "Eşkiya" filminden çıkıyoruz milletçe. "Protoplaşmamız"a kadar sarsılmışız hepimiz. Zırıl, zırıl ağlıyoruz. Bir gören olmasa bari diye sağa sola bakınırken rahatlıyoruz, herkes aynı durumda, koyuveriyoruz kendimizi, salya, sümük...

Peki, biz hepimiz ağlıyoruz da, o neden hep gülüyor. Başımızı kaldırıp nereye baksak onun o sırıtan sureti. Her taraf "kelle paçacı" vitrini gibi. Hangi kanala geçsek o sırıtır. Biz milletçe ağlıyoruz, o bizim halimize gülüyor sanki. Kanımıza dokunuyor. Şurada laiki, şeriatçısı, askeri, siviliyle hüngür hüngür canımız çıkıyor o keyiften dörtköşe.

Neyse, kendimizi toparlayıp serin kanlılıkla düşününce kadına hak vermeden edemiyoruz.

Siz de olsanız onun gibi sırıtmaz mıydınız? Tam herkes yerinden doğrulmuş canınızı almaya gelirken, sizi tepelemeye kalkışanlar, birbirlerinin gırtlağına sarılsa, kafalarını gözlerini yarmaya başlasa, kavganın orta yerinde de durup, dönüp kavgayı ayırmanız için size yalvarmaya koyulsa, siz de onun gibi yapmaz mıydınız?

Suratınıza kocaman bir sırıtış gelip yapışmaz mıydı? Demez miydiniz.. "bırakın bunları çocuklar, bakın herkes uzaya gidiyor, ufuklar var..." Onlar, "ne uzayı, ne ufku bizim derdimiz başka" diye sersem sersem bakınırken, siz en olmayacak gülüşünüzle sırıtmaz mıydınız pişmiş kelle gibi..?

YASİN ADIYEKE

Aşk Olmazsa Ne Olacak Halimiz!

İlkokul yaşlarımda acı hayatın başlaması, daha kendimi aşamamıştım ama o hayatın içinde bir yaşam sevinci vardı içimde.

Dağlarda koyun otlatmak, doğadaki güzelliklerden hayatın akışı içersinde nasibime düşen payı almak, meleyen koyunlarla, ötüşen kuşlarla konuşmak, onlarla sevişmek, adeta bir ömür addediyordu bana, benim gibi çobanlara. Yaylalarda koyun otlatmak, koyunlarla oynaşmak ne kadar güzeldi, sanki birbirimizin dilini biliyorduk, tulumum ve kavalım benim kader arkadaşımdı, hep dağarcığımda taşırdım, yaylanın kızları yeşil çimlere yayılıp da dantel örmeye başladılar mı beni efkâr sarardı. Çünkü sevgilim de içlerindeydi. Hemen şişirirdim tulumumu, bir gelin havası çaldım mıydı, dantellerini bırakan kızlar hemen halay çekmeye başlardı. İhtiyar nineler sütü ateşin üzerinde unutup tulum sesini dinleyerek efkâr dağıtırdı. Sütleri kaynayıp taşar, peynirlerin yarısı ziyan olurdu, ama umurlarında bile değildi; çünkü aşık bir çobanın hazinli tulumunun sesi her şeye değerdi.

Yıllarca dağlarda yaylalarda olmak benim için çobanlıktan ziyade bir yaşam tarzıydı soğuk pınarlardan su içmek, arpa ekmeğinin arasına çeçil peynirini düymeç yapıp yemek.

Köpeklerim benim bir nebze çocuklarımdı, kol-kanat verirlerdi bana, sürüyü bekler bana kader arkadaşlığı yaparlardı. Onlarla günümü akşam etmek bir başka güzellikti. Akşamın oluşuyla birlikte günlük işlerini bitiren kızlar yaylanın yamacına çıkıp sevgililerine mendil işlemeleri, kimisinin sevgilisine gömlek işlemesi bir başka alemdi. Onları öyle bir rarada gördüm mü içim giderdi. Yanlarında olup tulum çalsaydım keşke, çünkü sevgilim de içlerindeydi, er-geç yaklaşırdım yanlarına, şişirirdim tulumumu, yankılı yankılı çalmaya başladım mıydı koyunlarım anlardıbenim aşık olduğumu. Ağıla girer beni sevgilimle başbaşa bırakırlardı. Susmazdı tulumum geceyarılarına kadar, aşık olduğumu yaylanın kızlarının hepsi biliyordu. Sevgilim bir ağa kızıydı, onun da gönlü bendeydi, gecelerin karanlığı üzerimize örtülür, bizi kimseler görmezdi. Otların, çiçeklerin içinde sevişip yuvarlanırdık; uyku mahmuru olurduk şafağın atmasıyla. Artık koyunlarım meleşir ve vaktin geldiğini haber verirlerdi. Yeni bir güne başlardık. Aşkını kalbime gömer, güzelliği hayalimde o gün daha bir başka hayallere götürürdü beni. Yeni bir günün başlamasıyla nişan arardık otların, çiçeklerin arasında. Bir değil, birkaç çobandık. Hepimiz bilirdik birbirimizin derdini. Otururduk çeşme başına, paylaşırdık dertlerimizi, kederlerimizi. Sevgililerimize kavuşmak için dua eder, mevlaya yalvarırdık. Çobandık, ama insandık. Kimimizin sevgilisi ağa kızı, kimimizin sevgilisi ortahalli kızlardı. Kavli karar kılardık birbirimizden ayrılmayacağımıza; razıydık 40 yıl çobanlık yapmaya, o demde, o devranda. Çobandık, ama insandık. O güzellikleri yaşamaya hakkımız vardı. Doğanın değişen güzelliklerinde yaşamasevincimiz vardı.

Beklerdik ağaların yaylaya, yanımıza gelmesini, çünkü geldiklerinde heybeleri dolu gelirlerdi. Hemen açardık ağanın heybesini, bakardık ne getirmiş ağa. Eğer sigaramızı, tütünümüzü getirmişse, ohhh! artık keyfimize diyecek yoktu. Çünkü uzaklaştık mı yayladan, sevgiliden, sigarada arardık teselliyi; bir ölçüde bizim dert ortağımızdı sigara.

Bir ömür böyle akıp giderken aşk-meşk, sevgi, sevmek, sevilmek gibi hayatın bu tatlı senerelerinin içinde unutamadığım bir şey daha var ki o da çobanlık yaşamında, çobanlar arasında birbirinden kuzu-koyun çalıp, kesip, ağılın yanında kebap yapıp, buz gibi suyla indirirdik mideye. Kuzuyu kesmekle ateşin yanması arasındaki zaman en fazla 20 dakikadır. Bir yaz boyunca yediğimiz kuzu sayısı en fazla 20-25 tanedir. Ağaları kandırmak çok kolaydı; kuzuyu kurt kaptı, kayboldu, falan-filan...

Artık yayla zamanı bitmiş, köye inme zamanı gelmiştir. Sürüler yavaş yavaş ahırlara alınır. Kimin sürüsü daha iyi otlatılmış, ağalar arasında bahis konusu olurdu. Sürülerimiz ahırlarda, sevgililerimiz odalarda yüzlerini görmek artık bizim için bir sorun haline dönüşürdü. Ya bir düğün olacak, ya bir nişan ki, ancak o zaman sevgilinin yüzünü göresin. Bir yastık, bir yorgan, ver elini İstanbul! Geliş o geliş... Artık bir daha dönmek mi, asla! Çünkü sevdiğim benim olmamış, sevgi ve aşkımız yarım kalmış ve perişan hallere düşmüşüz.

Onun için, diyorum ki: Seven alsın seveni; yani, aşk olursa iyi olur halimiz!..

küçük İSKENDER

Cehaletimi Bağışlayın Ben Kimim Mister

Hah, diye alaya aldı beni orta yaşlı, kısmen üçkâğıtçı adam. Siz de, ben de bir kısa öykülemenin kahramanıyız. Ama yazılanların ne kadarının gerçek, ne kadarının hayal ürünü olduğunu bizler planlayamayız.

Kendimi korumak için havaya iki el ateş ettim tabii ki! Herkes bana güldü.

– Otur evlat, dedi orta yaşlı, kısmen bekâr bir adam.

– Oturamam. Oturmamalı ve derhal burayı terketmeliyim. Bende yükseklik korkusu var.

Adam, omuzlarımdan hafifçe bastırarak beni bir balkabağına oturttu:

– Yükseklik korkunu silahını çekerek yenemezsin. Üstelik telaşa mahal yok.Telaş, mahalli seçimlere girmez!

– Ama, diye kükredim, bu çok saçma. Kim bir gökdelenin en üst katına bir masal üretme çiftliği açacak kadar demokrattır ki?! İnanın, çok şaşırmış bir durumdayım. Ve bu durum, her an dumur'a dönüşebilir. Kelime içindeki bu ani harf cereyanı, anlamın üşütmesine neden olabilir. Derhal nöbetçi bir eczane bulup birkaç uzay kapsülü almalıyım.

– Bakın, dedi orta yaşlı, kısmen laik adam, siz bile kaptırdınız kendinizi bu masal diyarının atmosferine ve okyanuslarına ve dağlarına ve tepelerine ve diğer coğrafi yükseltilerine. Yükseklik korkunuzu böylece altedebilirsiniz.

– Yo, yo, diye tersledim orta yaşlı, kısmen tavuskuşu adamı, ben, yükseklik korkusu yüzünden işinde bile yükselemeyen biriyim. Burada da bir tesadüf yüzünden bulunuyorum. Karımı Kırmızı Başlıklı Kız sanıp kaçıran bir kurdu arıyorum. Bu katta olabileceğini söylediler kapıdaki görevliler.

– Çok hoş, dedi orta yaşlı, kısmen akli dengesi bozuk adam, çok hoş, az önce söylediklerinizi, bu katta olabileceğini söylediler kapıdaki görevliler. Bunu şarkı sözü yapmama izin verir misiniz?

– Lütfen, olayları abartmayın, BEN KARIMI ALIP GİTMEK İSTİYORUM! Absürd tiyatroyla hiçbir zaman ilgilenmedim.

– Ne iş yapıyorum demiştiniz?!

– Ben bir parfümeri teşkilatındayım. Kokularla uğraşıyorum.

– O zaman burnunuz iyi koku alıyordur.

– Evet, karım burada, hissediyorum. Etraf fazla karanlık, kalpler birleşmiş! Help meselesinde bir mutabakata varabilirsek size süper kalite iki adet parfüm kıyağım olur!

– Düşünmeliyim.

– Düşünceli oluşunuz şu anda bir bakışta anlaşılıyor! Ama hem düşünüp hem de taşınmayın. Bu zamanda pahalıya malolur. Eş dost akraba biraraya gelseniz, herkes bir kolinin ucundan tutsa, şuraya bir kuş konsa, biri tutsa, biri tüylerini yolsa, hayat bayram olsa.

– Farkındaysanız, masal diyarı sizi iyice içine aldı. Ofansif oynamayın, mücadeleci olun, Offspring dinleyin.

– Peki siz karımı gördünüz mü?

– Üstünde ne vardı? Genellikle ne giyer, ne içer?!

– Eee, şey, evde çıplak dolaşmayı sever. Sokakta ne giydiği ikimiz için de önemli değil. İçtiğine gelince, bardak bardak elma çayı.

– Bir parça sakinleştiniz, dedi orta yaşlı, kısmen altyazılı adam, sinirlerinize hakim olabilecekseniz piştiye kaldığımız yerden devam edebiliriz!

– SİZ KAĞIT ÇALIYORSUNUZ!

– Çevrede şahit olmadığına göre bunu kanıtlayamazsınız. Üstelik oyunu kaybederseniz ortadaki iddiada benim size ısmarlayacağım muzlu süte karşılık karınız var!

– Hayır, hayır, ben böyle bir şey demedim. BÖYLE BİR ŞEY İMZALAMADIM!

– Cehaletimi bağışlayın, ben kimim mister, dedi orta yaşlı, kısmen ürküten adam.

– Bilmiyorum, hakkınızda hiçbir soruşturmam olmadı. Yüzünüz yabancı değil de.

– Yazarınızı hatırlıyor musunuz?

– Yazarım mı? Ben öz be öz annemle babamın imalatıyım.

– Hah, diye alaya aldı beni orta yaşlı, kısmen üçkâğıtçı adam. Siz de, ben de bir kısa öykülemenin kahramanıyız. Ama yazılanların ne kadarının gerçek, ne kadarının hayal ürünü olduğunu bizler planlayamayız. Okur da anlamaz. Yalnız, bu metindeki tek gerçeği açıklayabilirim.

– Neymiş o: Karım mı?!

– Başlatma karına. Diline pelesenk olmuş: Karım da karım.. Karım da karım.. Tek gerçek var, o da şu: Elindeki silah!

Elimdeki silaha baktım. Gayet tabancaydı.

– E, ne olmuş tabancama?!

– İçeri girdin ve yükseklik korkun yüzünden havaya iki el ateş ettin.

– Evet, ettim!

– Şimdi yukarı bak! Ne görüyorsun?!

– Karanlık! Demin de söylemiştim.

– İçeri girdiğinde karanlık mıydı? Ha?!

– Şeey, bilemiyorum, galiba..

– Değildi. Yazar, çalışma masasında, daktilonun başında bizi yazıyordu ve sen salakça silaha sarılınca iki kurşun da yazarımıza isabet etti. Yazar, kan içinde cansız, yere yuvarlanırken ki yer halı kaplı, o yüzden ses duymadık, masanın üzerindeki gaz lambasını devirdi. Karanlığın nedeni bu! Sıcağı hissediyor musun?

– Evet, fevkalade ısındım.

– Yazar olmayınca böyle abuk subuk cümleler kuruluyor işte!. Neyse, devrilen lamba halıyı tutuşturdu. Yangın birazdan odayı sarar, biz de hayata katılamadan kâğıt üzerinde yanar gideriz. Gel, iyisi mi, küle dönmeden sen bana bir kere ver! Sanal dünyanın hazzını tanı!

– Ama karım..

– Yahu boşver, karı marı numara. Yazarın düş dünyasının sana kıyağı..

– Canımı yakma ama...

– Merak etme, mürekkep can yakmaz! Uçuracağım seni!

– OLMAAAZ! Ben yüksekten korkarım!.

iyi niyet kutusu

Aşk, Lafta Patlar;
Lal'de parıldar acımadan
Puslanır akşamları leyla'da

Acı!: laftaki pırlanta!
CHARLIE

ertelenmez sanrılarla dağılır kalp dağlarım
sanırım ki son, hep bir başlangıçtır,
kırılsa da gözlerimde karşılıksız gözleriniz
içimdeki gölge, yüzde yüz ölü bir kırlangıçtır!
sesler duyarım damarlarımdaki balıkadamdan
eski bir sevgiliyle boğulmuştur,
veda denilen okulun karanlık sınıflarında
göz göre göre ihtiras sınavına sokulmuştur!
işte ben böylesi eflatun durumlarda
lüzumsuz bir eşya gibiyimdir sanki,
isteksiz büyüyen habis tümör aşkımla
yeni yetme kentlere romantizm dağıtırım
ertelenmez sanrılarla dağılır kalp dağlarım
sanırım ki ölüm, he menzilde faydalıdır;
işte ben böylesi antihijyenik ortamlarda
tehlikesi büyük
etkisi muazzam
meramı sakıncalı bir infilak'a gönüllü merkez olurum!

GANİ MÜJDE
İsim, Şehir, Hayvan, Bitki

Faraş... Faraş... Faraş...Söylendikçe anlamsızlaşıyor kelimenin özü. Elektrik süpürgesi geliyor ve silip süpürüyor bütün anlamsızlıkları. Faraş da gidiyor, faraşın ağzı ile döşeme arasında oluşan ve faraş'a binmeyi reddeden ince toz tabakası da...Faraş... Faraş... Faraş...

İsim :
Fellini

Saat sabahın sekizbuçuğu (Otto e mezzo) 1950'de varyete ışıkları (Luci del varietta) ile başlayan ve sokaklarda (La strada) süren bir yaşamdan geri kalan bir sürü hatıralar (Amarcord).
Bir orkestra provası (Prova d'orchestra) yaptırırcasına titizdi sinemasında ama özel hayatında hep büyükçe bir kadınlar şehrinde (La citta delle donne) yaşadı.
Felç olduğunda koptu Roma'dan (Roma) ve sinemadan.
Doğduğu şehir Rimini'nin bir hastanesinde, Adriyatik'e bakan bir odada aylaklar (I vitelloni) gibi son günlerini yaşarken hemşirelere "Felç olduğuma değil, size sarkıntılık yapamadığıma üzülüyorum" diyerek yumdu gözlerini büyük sinema dahisi.
Tatlı bir hayat (Dolçe vita) yaşadı.
Ve Fellini'yi en iyi anlatan şey filmleriydi.

Şehir :
Floransa

Rönesans'ın başkenti Floransa...
Santa Maria Novella tren istasyonundan sizi alıp bağrına basan bir koca müze...
Dar sokaklar, çamaşırlar ve ille de motorsiklete binmiş güzel giyimli kadınlar.
Kimi işine gidiyor motorize, kimi evine dönüyor.
Her sokak ayrı bir meydana, her meydan ayrı bir müzeye açılıyor adeta.
Ne beş katlı gecekondular var etrafta, ne insanı bunaltan viyadükler.
Ama "tükürülesi" heykeller adım başı.
Arno ikiye bölüyor şehri, Ponte vecchio birleştiriyor.
Ve yıllar önce sanatçılara kan kusturan engizisyon yargıçlarını kimse hatırlamıyor ama baskılardan bunalan sanatçılara, ressamlara, heykeltıraşlara kucak açan Floransalı Medici sülalesini bir Türk yazarı yıllar sonra anıyor işte...

Hayvan :
Fare

Hem korkarım hem severim keratayı.
Bir miki maus kılığında çıksa karşıma mesele yok.
Ama eğer Haliç kenarında kedi büyüklüğünde farelerin arasında geçmişse çocukluğunuz, Miki Fare'ye kızgınlığınız salt Amerikan emperyalizmine karşı olmanızla açıklanamaz elbet.
Zaten Bizans'tan İstanbul'a miras kalan tek şey o fareler değil mi?
Rumları gönderdik, kiliselerini cami yaptık, ama farelerine karşı etkili bir silah geliştiremedik.
Biz tekrar farelere, yani konumuza dönelim.
Bilgisayarla haşır neşir olana kadar adı bile korkuturdu beni.
Ama şimdi "Mouse" hep elimin altında.
Masamın altında da bir küçük peynir.
Belki gelir...

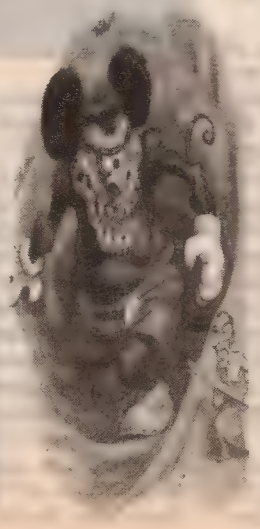

Bitki :
Fasulye

Çocukluğumun pirzolası Fasulye.
Et yiyemeyen ailelerin bifteği.
Aslında ne pirzola ne biftek; İnteraktif bir bitki fasulye.
Siz onu yiyorsunuz, o da sizin itibarınızı...
(Zooort!)
Bir sevgilinin yanında veya bir iş toplantısında bir anda deniz bitiyor.
Ağaçta mı yetişir, toprakta mı biter bilmem ama çok severim Fasulye'yi.
Ama serde "karizma tutkusu" var, yiyemem...
Sadece ben değil, insanlar da sevmiş Fasulye'yi.
Ve uğruna şarkılar yazmışlar:
"Aman fasulyeeee ikibuçuk lira,
hem kaynasın, hem oynasın..."

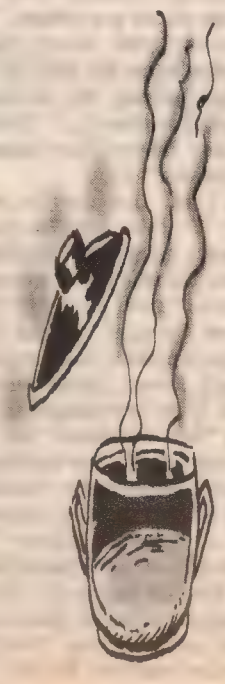

Eşya :
Faraş

Süpürge'nin dostu faraş.
Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Lorel ile Hardi gibi bişey...
Ama adı niye faraş bilen yok.
Biri faraş demiş öyle gidiyor işte...
Faraş... Faraş... Faraş...
Söylendikçe anlamsızlaşıyor kelimenin özü.
Elektrik süpürgesi geliyor ve silip süpürüyor bütün anlamsızlıkları.
Faraş da gidiyor, faraşın ağzı ile döşeme arasında oluşan ve faraş'a binmeyi reddeden ince toz tabakası da...
Faraş... Faraş... Faraş...
Ne bu ya?..

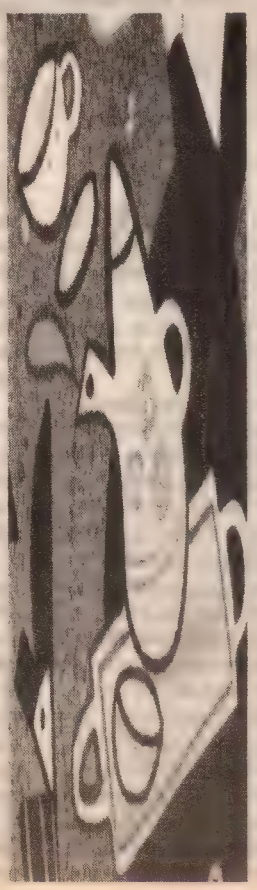

Artist :
Filiz Akın

Yumurcağın, Sezercik'in ve Ganiciğin annesiydi o.
Kısmet sinemasında "yavrum, yavrum" diye haykırırken beni de ağlattığından habersiz Türker abiyle mutlu mutlu yaşarken; ben eve Yumurcağın başına gelenlerden bitap düşmüş olarak dönerdim.
Fettan rolleri ve (her Türk artisti gibi) dans etmesini beceremese de en çok sevdiğim oyuncuydu Filiz Akın.
Türker abiyle ayrıldıkları gün annemle babam ayrılmış gibi oldum nedense.
Yumurcak büyüdü kazık kadar adam oldu ama ben direndim küçücük kaldım.
Filiz Akın'ın adını bile bilmediği en küçük oğlu...
Filiz Akın ise önce gurbete gitti, sonra üvey babalar getirdi bana. Onları sevmedim.
Ömercik ve Ayşecikle birlikte Kabataş'ta gazete satarken bahtsız çocukluğuma ağladım.
Sonra Turist Ömer geldi başımı okşadı, uyandım...

Not :

F harfi ile ilgili ne yazıcaz bakalım.
Fi tarihinde böyle bir yazı yazmıştım galiba.
"Fi" tarihi de enteresan bir rakam aslında.
Böyle bir tarih varsa böyle bir rakam da vardır.
"Kaçıncı kata çıkıyorsunuz?"
"Fi'ye basın lütfen!"
Veya ne bileyim, erkekler arası iktidar oyunlarında da kullanılabilir bu rakam.
"Dün gece karıya fi kere gittim-geldim abi"
Neyse, "F" harfi bitti.
Bir sonraki aya G harfiyle yapacağımız bir geyik turu olacak.
Başka dergilere söz vermeyin de birlikte olalım.
Hem bakın saat de fi'ye yaklaşmış. Artık benim evden çıkmam lazım. Kendinize iyi bakın. Sizi fi kere öperim.

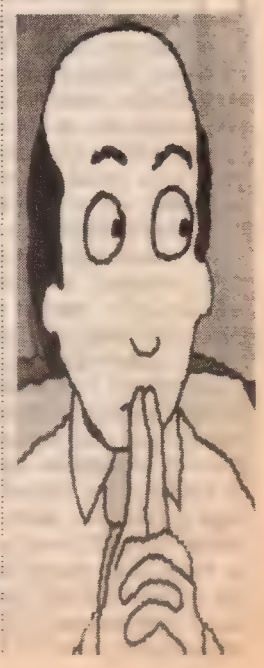

SUNAY AKIN

Zaman Pek Naziktir

Bahçekapı'da öldürülen Ahmet Samim'in cansız bedeni Gümrük Camisi'ne kaldırılır ve orada otopsi yapılır. Daha sonra ailesine teslim edilen cenaze, amcası Mustafa Asım Bey'in sahibi olduğu Hilal Matbaası'na getirilir.

1962 yılının Haziran ayını yaşama sevinciyle karşılar Nâzım Hikmet. Son zamanlarda beynini kemiren ölüm düşüncesini bir kenara bırakıp şu dizeleri yazmıştır:

bir şehir yazı bekliyor beni
giyindim Haziran yapraklarını bulvarların
ölüm düşüncesinden soyundum

Oysa, bir yıl sonra, 3 Haziran 1963'te Nâzım Hikmet tepeden tırnağa giyinir ölümü. "Dörtlük" adlı şirinde yazmış olduğu gibi sırası gelince yeryüzüyle örtülür üstü. Son dönem şiirlerinde kendisine "ihtiyar" diye seslenen şairin vasiyeti yerine getirilmez ama!.. Ne demişti Nâzım:

Yoldaşlar, nasip olmazsa görmek o günü,
ölürsem kurtuluştan önce yani,
alıp götürün
Anadolu'da bir köy mezarlığına gömün beni.

1910 yılında öldürülen gazeteci Ahmet Samim'in bırakmış olduğu vasiyeti hiçbir gazete yayımlamaya yanaşmaz. Çünkü, bırakmış olduğu mektupta katilin kim olduğu açıkça yazılıydı: "İttihat ve Terakki Cemiyeti idamıma hükmetmiş: İdam olunacağım. Bunu yarı resmi biçimde bildirdiler. Haberiniz olsun."

Ahmet Samim "haberiniz olsun" diyorsa da iktidardaki İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı olmanın cezasının ölüm olacağı herkes tarafından çok iyi biliniyordu. Bu yüzden, Ahmet Samim'in vasiyetini haber yapmak ölüm fermanını imzalamak demekti. Yirmialtı yaşında öldürülen genç gazetecinin dört arkadaşı, Celal Sofu, Kıbrıslı Şevket, Halid Göksu ve Refik Halid Karay vasiyetin yayımlanması için Sosyalist Hilmi ile anlaşırlar. Sosyalist Hilmi de çıkarmakta olduğu İştirak gazetesinin 13 Haziran 1910 tarihli 17. sayısında mektubu yayımlar.

İştirak gazetesinin o sayısında Ahmet Samim'in fotoğrafı baş köşede yeralır. Cinayet karşısında sesini çıkarmayan mebuslara, gazetelere sert çıkan bir de yazısı yayımlanır Refik Halid Karay'ın. Sayfaları da zaten kendisi hazırlamıştır. Gazete gerçekleri yazdığı için sakıncalı görülür ve toplatılır. Ama, toplatılana kadar da satış rekorları kırar.

Yolsuzlukları, baskıyı, işkenceleri yazdığı için öldürülen Ahmet Samim'in katilini de açıkladığı vasiyetine bir göz atıyoruz: "Yalnız arkadaşlarımdan bir şey rica ediyorum: Bana, Hasan Fehmi'ye yaptıkları gibi büyük bir cenaze alayı düzenlemesinler. Demirci köyünde, bir bayır tepesinde, küçük ve garip bir köy kabristanı vardır, istiyorum ki beni oraya defnetsinler. O mezarlığın kenarında gençliğimin en tatlı birkaç şiir ve hülyalı saatini geçirdim; fikrimin o küçük mezarlıkta olduğu kadar hiçbir yerde o kadar derin bir sükûn ve iç erincine daldığını bilemem. Mezarlığın bulunduğu tepeden bütün kırlar, tarlalar, etrafın uzak birer küçük ve yeşil demete benzeyen korulara, ormanları ve nihayet ta ileride Karadeniz'in kâh durgun ve mavi, kâh beyaz ve öfkeli sonsuzluğu görülür; cenazemin orada kalmasını arzu ediyorum."

Bahçekapı'da öldürülen Ahmet Samim'in cansız bedeni Gümrük Camisi'ne kaldırılır ve orada otopsi yapılır. Daha sonra ailesine teslim edilen cenaze, amcası Mustafa Asım Bey'in sahibi olduğu Hilal Matbaası'na getirilir. Polisler "zaman pek naziktir" diyerek tören yapılmasını engeller ve Ahmet Samim'in cenazesini kırarak girdikleri kapıdan çıkarıp Sultan Mahmut Türbesi'ne götürürler. Pencereden bağıran Asım Bey'in şu sözleri manzaranın çirkinliğini gözler önüne serer: "Ah!.. Üzerine bir örtü bile örtmediler..."

Nâzım Hikmet ve Ahmet Samim'in vasiyetlerinde büyük bir benzerlik vardır. Nâzım Hikmet'in "Vasiyet" adlı şiirini yazarken Ahmet Samim'in bıraktığı son mektubu anımsadığını düşünebilir ama kesin bir yargıya varamayız. Şunu biliyoruz yalnızca: Sömürüye ve zorbalığa karşı olan her ikisi de çok istedikleri köy mezarlığına gömülemedi!..

Bu arada; 16 Kasım 1922'de Bozdoğan Kemeri'nin yanındaki evlerde oturanlar silah sesleri duyarlar. Olay yerinde bir ceset bulan polis kaçmakta olan katili de her nasılsa yakalar!

Kimliklere bakıldığında öldürülenin Ahmet Samim'in vasiyetini yayımlama cesaretini gösteren Sosyalist Hilmi, öldürenin de sivil polis memuru Ali Haydar olduğu anlaşılır...

Sosyalist Hilmi'ye yaşarken pek çok çamur atılırdı. Katili de bu işten geri kalmaz: "Bana sarkıntılık ediyordu, namusumu korumak için onu öldürdüm."

JAKLİN ÇELİK

Hey Barmen! Çek Bir "Vorsbak"

Çizdiği desenleri yol yaptı kendine, yaptığı müziği de peşi sıra bırakarak; sessiz, sakin, mütevazi bir şekilde aramızdan ayrıldı...

Hrant Lusigyan kendi tabiriyle Tevellüt 333 doğumlu, yer Haliçoğlu Feneri. Aile kökten müzisyen. Büyükkanne, anne ve kız kardeşleri piyano, ağbi trompet, büyükbaba ve babası keman çalmaktadırlar. Genlerinde nota taşıyan bu çocuk bir enstrüman çalabilmek için ancak yedi yaşına kadar bekleyebilir. Ve kemanla başlar müzik hayatı. Kemana bir türlü ısınamaz. Gönlünde yatan tarz ise cazdır. Trompet öğrenmek ister. Ailesi karşı çıkar. Ayak diretince, o sıralar ağbisi saksafon dersi vermektedir. Gizli kapaklı derslere kulak kabartır. Ağbisinin saksafonunu gizli gizli çalmaya başlar. Klarnete başlamasına karar verilir. İlk klarnetini ise Yüksek Kaldırım Papa Jorj'dan alır. Swing Amatour adında beş kişilik amatör bir grupla, cazseverlere Maçka Palas'ta ilk caz ziyafetini çekerler. Ferdi Tayfur Saray Sineması'nda ilk konserlerini organize eder, sene 1941.

Daha sonra balolar ve bir dizi cemaat konserleri başlar. Bir süre sonra grup dağılır. Profesyonel bir grup kurar. İlk durakları Yeşilköy Rene Park'tır. Daha sonra yazları Çınar Otel, kışları ise Park Otel, ve Hilton.

Bütün bunların yanısıra Hacopulos Pasajı'nda kız kardeşiyle çalıştırdığı bir de dükkânları vardır. Gece elbiselerine goblen çizerler. Adı ise "Altın Kalem" olarak anılır o dönemler. Ta ki 6-7 Eylül olaylarında dükkanları ellerinden gidinceye kadar. Bundan sonraki yaşamı boyunca karton üzerinde suluboya ve renkli tükenmez kalemlerle devam eder desen çalışmalarına.

Gelelim Vorsbak Hran'ta. *"Vorsbak"* Hrant Lusigyan'ın "mide-i hümayun" diye tabir ettiği, mideye ilaç anlamına gelen spesiyal içkisidir. Turunç lükörü, nar şurubu, votka, soda, limon suyu ve pudra şekerinden oluşturduğu bir içkidir. Bir gün çalıştığı yerlerden birinde yine kendi tabiriyle fiyakalı birinin kendisini gözlediğini hisseder. Adam sonunda dayanamaz ve yanına gelir. Amerikalı'ymış. İçtiği içkinin tadına bakmak ister. Tattıktan sonra **"Mmmm very nice. Bir tane de bana hazırlar mısın?"** der. İçkinin adının anlamını sorar. Amerika'lıya "mide-i hümayun"u nasıl anlatsın. **"Bunun ismi vorsbakt'tır, yani Ermenicede şerefinize demektir"** diye de bir açıklamada bulunur. Oysa ki, *"Vosrbak"*ın Türkçe'deki anlamı "popomu öp"tür. Aradan aylar geçer. Barda bir münakaşa. Barmen ingilizce bilmez. Garsonlardan biri Lusigyan'ın yanına gelir; **"Hrant abi, adamın biri morsbok mu borsbok mu ne bir şey istiyor."** Adamın yanına gider. Adam; **"Benim bir arkadaşım bir kaç ay önce buraya gelmiş, bir müzisyen ona içki hazırlamış..."** **"Haa"**der. Barmene döner **"sen şuna bir vorsbak ver"** der.

Bu olayın üstünden de beş yıl geçer. O sıralar İzmir'de bir restaurantta çalışıyorlar. Barda üniformalı, havacı biri oturuyor. Bir ara garson gelir, elinde bir kağıt, üstünde *"Vorsbak"* yazıyor. Havacı o sıra kendisine bakıyor ve parmağıyla yanına gelmesini işaret ediyor. O da Amerikalıymış. Lusigyan'a **"Sen cezalısın"** der. Barmene dönüp 10 tane bardak ister ve doldurmaya başlar. Kullandığı içkiler ise *"Vorsbak"*ın malzemeleridir. Lusigyan'a döner **"Ben vorsbak'ın ne olduğunu biliyorum, bunları içeceksin"** der.

Meğerse adam ilk gelen Amerikalı'nın arkadaşıymış. *"Vorsbak"*ı da ondan öğrenmiş. Bir gün Amerika'da Ermenilerin evine yemeğe gittiğinde, elindeki içki bardağını kaldırmış ve şerefe demek yerine **"vorsbak"** demiş. Herkes gülmeye başlamış. Adam çok utanmış. Bunun üzerine Lusigyan adama döner; **"Bak şimdi, sen hayatında hiç çiryo, fon dip demedin mi? Bardağın dibi demektir. Ermenicesi de bardağın poposudur. Bir defada dikersen bardağın poposunu öpüyorsun demektir. Onlar bunu bilmezler."** Adam inanır ve daha sonra arkadaş olurlar. Bu olaydan sonra bu caz ustasının adı *"Vorsbak Hrant"* olarak kalır. Bu isim onun sadece esprili kişiliğinin hayata bir yansıması olarak kaldı. Caz ustası Hrant Lusigyan ismi ise Türkiye'de caz müziğinin oluşumunda büyük emeği geçmiş, temel taşlarından biri olarak yerini aldı.

1993 Ekim'inde yetmişbir yaşında bir huzur evinde hayata veda ettiğinde, Lobe marka klarnetini ve sayısız desen çalışmalarını bıraktı geride...

Evet bir *"Vorsbak Hrant"* geldi geçti caz camiasından. Çizdiği desenleri yol yaptı kendine, yaptığı müziği de peşi sıra bırakarak; sessiz, sakin, mütevazi bir şekilde aramızdan ayrıldı...

Anla Beni Öyküleri

MET-ÜST & SENCER

YİNE DÜŞTÜM, BİLSEYDİM ÇIKMAZDIM!

BİR TAKSİ BULAMAZSAM BOKU YEDİM...

O zamanlar Rusya'dan gelenler, Beyazıt meydanında arabaların içinde yaşıyorlardı...

?

Tam bu sırada o arabaların bir tanesinin içinden güzel bir kadın, elinde votka şişesiyle indi...

Sabaha karşı hiç kimse yok... Sadece kar var...

Geldi geldi ve gözlerimin içine bakarak kilodunu indirip, şoor diye yere işemeye başladı...

Ağaca kalktı, donunu çekti. iyice yaklaştı, şişeyi uzattı. Öyle aldım içtim...

Giderken teşekkür etmek istedim ama, tek kelime Rusça bilmiyordum... Ağzımdan gayr-i ihtiyari...

WİLADİMİR MAYAKOWSKİ!

?

MAYAKOWSKİ, NAZIM HİKMET..

ANTON ÇEHOV...

AZİZ NESİN...

DOSTEYEVSKİ, AKİM TAMİROF...

YAŞAR KEMAL, YILMAZ GÜNEY ...

Tam bu sırada bir taksi geldi...

EYVALLAH!

EYVALLÂH!

EE, NEYDİ BU ŞİMDİ... BAZI SABAHLAR DÜNYA KENDİ KENDİNE ZOR GELİYOR...

BÜTÜN GECE DİREKSİYON SALLADIM... ŞİMDİ BİR KİLO CEVİZLİ BAKLAVA ALACAM...

EVE GİDECEM... BAKLAVAYI YİYİP MALA VURACAM... UYUYACAM...

EE, NEREYE GİDİYORUZ BİRADER?..

ÖYLE GİDELİM USTA... (Ee, neydi bu şimdi?)

CAN YÜCEL

Şuara Sûresi

Coğrafyasının ancak yüzde yirmisini bildiğim insan beyniyle belki altıncı, yedinci, sekizinci evreni bulmak isteyeceğim. Yedi kat arş bile yetmeyecek sana!.. Şair işte bu işe sarılan, takılan âdem, kuloğlu...

Şairler yalan mı söylerler? Bu soru, bence, politikanın poetikasının en önemli sorusu?.. Yalan nedir ki?.. Olmayanı olmuş gibi göstermek mi?.. Gerçeği saptırmak mı?.. Bâtılı hak gibi göstermek mi?.. Yoksa **yalan** dediğimiz, bu yalan dünyayı doğru kılmak için **doğru yalanlar** döktürmek mi?.. Bunun için de **gerçek** bellenen **yalanı** yalanlamak için doğru yalanlar düzmek mi?.. Dünyanın nasıl olması gerektiğini ortaya **şiir** denen somut nesneyle ortaya koymak yalancılık mı, doğruculuk mu sayılmalı?.. **Yalan**, durağan, kurulu, kurgulu günlük düzmece yaşantının, gerçeklerin (sözümona) içinden doğru yaşantıyı bir **varsayım** olarak şiir yoluyla anımsatmak mı, gerçekleşip doğruluğu saptanıncaya dek?.. Oscar Wilde **"doğru, yalana öykünür"** derken, haksız mıydı? Yoksa körelmiş, düğümlenmiş/gerçeği kör düğümü, yalanın kılıcıyla kesmiş miydi?.. Belki günlük yaşamda yanyana getirilmesi yad bellenen imge, kavram ve sözcükleri birbiriyle çarpıştırarak, bir hakikat kıvılcımı (barika-i hakikat) çıkararak, dünyanın gidişini doğru yöne sokuyorsun, ne malûm? Coğrafyasının ancak yüzde yirmisini bildiğim insan beyniyle belki altıncı, yedinci, sekizinci evreni bulmak isteyeceğim. Yedi kat arş bile yetmeyecek sana!.. Şair işte bu işe sarılan, takılan âdem, kuloğlu...

Öyleyse Kurân-ı Kerim'in 26. Şuara Sûresi içinde yeralan öbür ayetler bir yana, doğrudan şuarayla ilgili şu âyetlere akıl erdiremiyorum:

221- Şeytanların kime ineceğini size haber vereyim mi?

222- Onlar günaha ve iftiraya düşkün olanların hepsine inerler.

223- Bu gibiler şeytana kulak verirler ve çoğu yalancıdır.

224- Şairlere bakta inananları uyar.

225- Onların her vadide şaşkın şaşkın dolaştıklarını görmez misin?

226- Onlar yaşamadıklarını yapmış gibi söylerler.

Bu "Kutsal" sözleri belledikçe, vay, ben ne bâtılcı, ne batakçı mıymışım mı diyeyim, bekliyorsunuz? Yoksa Hazreti Peygamberlerin şuara'dan merâmı, Cahiliyye şairleri mi?.. Yedi Askılar, Ümrülkays gibiler mi?.. Hem sonra bir kalemde Yunus'u, Mevlâna'yı, Fuzuli'yi, Mehmed Akif'i nasıl okka altına atacağız? İsmet Özel'i saymıyorum...Kaldı ki peygamberimiz, haşa, şair değilse bile, fevkâlbeşer şiirler söyleyen bir mevcudiyetti, vahiy yoluyla... Yoksa bu ümmet, bu millet, kelimesini bile anlamadığı böyle bir metni beş vakit huşû içinde yüzyıllardır dinler miydi?..

Size yine bir Kutsal Kitaptan Kurân-ı Kerim'in kutsandığı Tevrat'ın Neşideler Neşide'sinden 8. Bâb'ı aktaracağım... Müstehçen diye değil, asla, ne güzel bir şiir diye!.

BAP 8

Keşke sen bana,
Anamın memelerini emmiş
kardeş gibi olaydın!
Dışarıda seni bulunca,
Ben seni öperdim;
Beni de kınamazlardı.
Senin önüne düşerdim, anamın evine
seni getirirdim,
Bana o öğretirdi;
Sana baharatlı şaraptan,
Narımın suyundan içirirdim.
Sol eli başımın altında olurdu,
Sağı da beni kucaklardı,
Size and ettiriyorum, ey Yeruşalim kızları,
Sevgiliyi ayıltmıyasınız, ve
uyandırmayasınız diye,
Onun gönlü hoş oluncaya kadar.

Sevgilisine yaslanarak,
Çölden çıkan bu kadın kimdir?

Elma ağacı altında seni uyandırdım;
Anan orada sana ağrı çekti.
Seni doğuran kadın orada ağrı çekti.

Beni kendi yüreğin üzerine bir mühür gibi,
Kolunun üzerine bir mühür gibi koy;
Çünkü sevgi ölüm gibi kuvvetlidir;
Kıskançlık ölüler diyarı gibi serttir;
Onun alevleri, ateşin alevleri,
Yakıp bitiren alev.
Sevgiyi büyük sular söndüremez,
Ve ırmaklar onu bastıramaz;
Bir insan sevgiye bedel
evinin bütün malını verse,
Büsbütün hor görülür.

Küçük bir kızkardeşimiz var,
Ve onun daha memeleri yok;
onun için söz söyleneceği gün,
Kızkardeşimiz için ne yapacağız.

Eğer o bir duvar ise,
Üzerine gümüşkule yaparız;
Ve eğer bir kapı ise,
Erz tahtaları ile onu kaparız.

Ben duvarım, memelerim de kuleler gibi,
Selamet bulmuş kadın nasılsa o zaman onun
gözünde öyle oldun
Baal-hamonda Süleymanın bağı vardı;
Tutanlara bağı kiraya verdi;
Mahsulü için her biri bin gümüş getirirdi.
Benim malım olan bağım önümdedir;
Bin gümüş senin olsun, ey Süleyman,
İki yüz gümüş de mahsulünü tutanların olsun.
Ey sen, bahçelerde oturan kadın,
Senin sesini arkadaşlar dinliyor;
Bana da işittir.
Kaç, ey sevgilim,
Ve hoş kokulu dağların üzerinde,
Bir ceylan gibi, yahut geyik yavrusu gibi ol.

Dönelim Şuara Sûresi'nin son, 227. âyetine:

Ancak inanıp iyi işler yapanlar, Allah'ı çok çok ananlar, haksızlığa uğradıklarında kendilerini savunanlar başkaldırır, onlar böyle değildir.

Gerçi hem Allah'a inanmıyorum ama, Allah'ı sık sık, çok çok anıyorum. Belki yarın imana da gelirim. Çıkmadık Can'dan umut kesilmez. Yoksa, âyetin geri kalan cümleleri benim amellerime uyuyor.

Üstelik ben de, âyetin sonunda buyurulduğu üzre... **Zulüm edenler, yakında nasıl bir devrilişle yıkılıp gideceklerini bilecektir**, irşâdına bütün aklım, yüreğim ve umudumla inanıyorum..

Uçankalemiz Londra göklerinde

Harbin sonlarına doğru, Hasan Âli Yücel, İngiltere'ye gitti. Başka işler arasında UNESCO düşüncesinin gelişmesi yönünde temsilcilik için. Nazi uçakları, hâlâ Akdeniz'de devriye gezdiği için, Mısır üzerinden Londra'ya uçtuydu. Epiy tehlikeli bu yolculuktan sonra, biraz ürkmüş olmalı ki, **"Kuş gibi uçtum, kuş gibi buraya geldim,"** diye BBC'den konuşmuştu.

Cemal Nadir Güler'in bu karikatürü bu yolculuğa dair. Bu arada, Doğan Nadi (Yunus Nadi'nin oğlu, Nadir Nadi'nin cilveli kardeşi, Cumhuriyet"in alt köşesinde, boyundan küçük bir çerçeve içinde, üç-dört cümlelik fıkralar döktürüyordu.

Yukarıda andığım yolculukla ilgili olarak, **"Yücel kuş gibi uçmuş, kuş gibi varmış, Kuşa bak!"** diye Hasan Âli'ye takıldı. Merhum da, merhum Doğan'a **"Söyleyin o çocuğa, kuşumla fazla oynamasın!"** diye haber yolladıydı.

Öküz 35/Nisan'97

MURAT BEŞER

James'in Önlenemeyen Düşüşü

*Tanıştığı ve bulaştığı herkesin kaderini değiştiren elektronik dehası Brian Eno, o ana kadar bildiğini okuyan grubun karşısına çıkınca, 93'te piyasaya sürülen **"Laid"** albümü ile James müziği derinlik kazandı.*

80'li yıllar Indie sahnesinin başaktörü The Smiths, birinci perde sonunda oyundan çekilince, onun yerini doldurmaya layık tek gitar temelli pop-rock grup adayı olan James'di. James, on küsur yıllık saygın müzikal kariyerin ve dört yıllık bir sessizliğin ardından, kendilerinden hiç umulmayacak kadar başarısız, üçüncü sınıf glampunk grubunun albüm kapağını anımsatan çalışmaları **"Whiplash"** ile tekrar sahnedeki yerini aldı.

Manchester'lı grup James, 1983'te hemşehri plak firması Factory Records'un bir sözleşmesinin altına çaktığı imza ile profesyonelliğe adım attı. İlk iki single'ları **'What's The World'** ve **'Hymn For a Village'** ile alışılmışın dışında folk, new-wave karışımı olarak çok beğeni topladı. Hemen ardından orijinal dört kişilik ekip (vokalde Tim Booth, gitarda James Gott, basta James Glennie ve davulda Gavan Whelan) Sire Records'a kapaklanınca, bu firma ile üç albüm süren heyecan verici serüvenleri başlamış oldu.

Hareketli parçalardan oluşan **"Stutter"**i, iki yıl sonra kendilerini geliştirme fırsatını bulduklarını gösteren zorlu melodik yapıya sahip albümleri **"Strip-Mine"** izledi. İngiltere'nin Bath'ındaki konser kaydı **"One Man Clapping"**in ardından Rough Trade ile tekrar indie label grup statüsüne geri döndüler.

Davulcu Whelan'ın yerine Dave Baynton-Power geçti. Gitar ve kemanda Saul Davies, keyboardda Mark Hunter ve trompette Andy Diagram'ın katılımıyla ekip yedi kişiye çıktı. İki numaraya kadar çıkan **'Come Home'** ve **'Sit Down'** single'ları ile Fontana Records onları İngiltere'nin en iyi politik tavırlı grubu mevkiine yükseltti. **"Gold Mother"** daha önce yayımlanmış albümlerine oranla daha ele avuca gelir bir etki bırakıyordu. Grup artık daha doğrudan vuran şarkı sözleri yazıyordu. Bu tarzı **"Seven"**la doruk noktasına taşıdılar. Şarkı isimlerinden melodik yapıya dek her şey haklı bir mücadelenin ardından kazanılmış zafer türkülerini anıştırıyordu. **"Seven"**ın kalitesi gösterdi ki, James o an, İngiltere'nin gitar temelli pop grupları arasında en ağırbaşlı ve kaydadeğer olanıydı.

Tanıştığı ve bulaştığı herkesin kaderini değiştiren elektronik dehası Brian Eno, o ana kadar bildiğini okuyan grubun karşısına çıkınca, 93'te piyasaya sürülen **"Laid"** albümü ile James müziği derinlik kazandı. **"Laid"**in geri planını teorik olarak analiz edip anlatan ve başlı başına bir albüm diye lanse edilen Eno'nun damgasını vurduğu **"Wah-Wah"**, gruptan tamamen ayrı olarak ele alınması gereken deneysel ve bir o kadar da günümüz Ambient-Technosu ve Drum'n'Bass'inden tadlar içeren, meraklısı için bir çalışma olarak tarihe geçti.

93-97 arasındaki boşluğa, grubun şarkıcısı Tim Booth'un ekstra programı olan, alacakaranlık kuşağı ailesinden İkiz Tepeler'in müzikal mimarı Angelo Badalementi ile tamamen ikilinin kendi karakterlerini taşıyan başarısız bir Noir-pop albümü sığmıştı.

Dört yıldan beri kadroyu biraraya getirmeyi becerememeyen grup, Booth'un gayretleri ile yeni yılın ilk haftasında toparlandı ve müteakip altı hafta içerisinde, üç ayrı stüdyoda, **"Whiplash"**ın kayıtlarını gerçekleştirdi.

Açılışta yeralan ciddi gitarlara sahip, melodram vokalli **'Tomorrow'** albümün belki de en iyi parçası. Drum'n' Bass temelli parça bizi James'in eski güçlü günlerine geri götürüyor. Country havalı **'Waltzing Alone'** ve grubun eşcinselliğe merakını açıkça sergileyen **'Homeboy'** albümün diğer iyileri. Bu da tamamen prodüktör Stephen Hague'ye borçlu oldukları bir başarı. Bunun dışında da yeni James albümünden beklenecek başka bir şey yok. **'Greenpeace'**, çok ucuz bir 'gezegenimizi mahvediyorlar' edebiyatı olmaktan öte gidemiyor. Booth, politikacılara oturduğu konforlu koltuğundan küfretme garipliğini sergiliyor. İnsana adeta "Drum'n'Bass modasına biz de uyalım" diye yapılmış dedirten **'Go To Bank'**, en az David Bowie'nin **'Little Wonder'**ı kadar kötü. Hatırı sayılır müzik dergisi NME'ye göre albümün hit şarkısı **'She's a Star'**, gerek isim gerekse tarz olarak Suede'yi çağrıştırmasına karşın, ne var ki, son Suede albümünde bile yer alamayacak kadar kötü. Fazlasıyla sulu ve bir dolu maskaralıktan ibaret. Bir Dub gezintisi olan **'Wathering Hole'** samimiyetten uzak. Kapanışdaki bas titremeleri ve yalın gitarlarla yapılmış **'Blue Pastures'** tam bir züppe işi.

90'larda on yıllık kariyerin sahibi iken, doğrusal bir çizgi izleyen James, artık James'likten sıkılınca, U2 olma yolundaki kararlarını, Eno'nun yol göstericiliğindeki Dance denemeleri ile gerçekleştirmeye çalıştı. **"Laid"** ile bunu başaran James'in **"Whiplash"**ı için aynı şeyleri söylemek çok zor. Bu albüm amaçsız ve elektronik bir çorba. Gümbür gümbür başlar, patlayan davullar ve yırtıcı vokaller onları ancak bir Periodigy pespayeliğine düşürüyor. Albüm sadece eski James oldukları yerlerde daha tatminkâr. Bu da bir nebze Booth'un vokali sayesinde gerçekleşiyor.

James'in itibarını sarsan albümün yarısı deneysel, diğer yarısı ise bildiğimiz indie-pop tarzında. Çift prodüktörlü albümde başarı Stephen Hague'ye, söylemesi çok zor ama, başarısızlık Brian Eno'ya ait. NME, "Senin parçaların en kötüsü Brian" diye not düştü albümün kritiğine. Olan yine grubu büyük bir saflıkla seven dinleyicilerinin dolarlarına oldu.

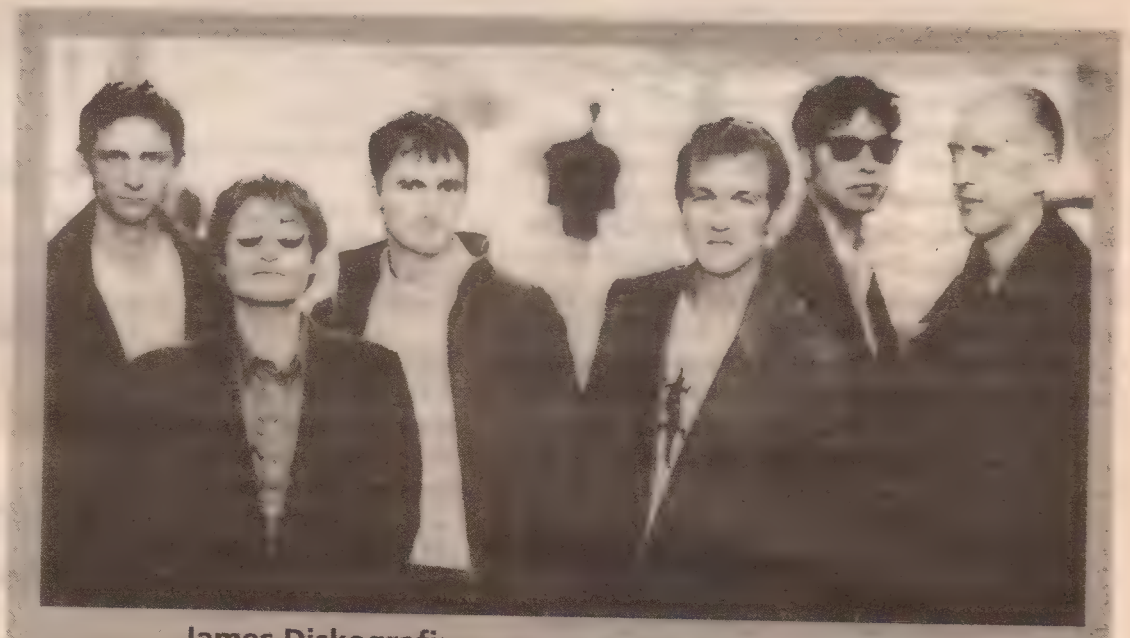

James Diskografi: *Stutter, 86 / Strip-Mine, 88 / One Man Clapping, 89 / Gold Mother, 90 / Seven, 92 / Laid, 93 / Wah-Wah, 93 / Whiplash, 97*

Zihni Müzik Seçkisi

1- Futique/ Luv Luv
2- Abstrakt Workshop
3- Divine Comedy/A Short Album About Love
4- Soundscape/Life Force
5- Beth Orton/Trailer Park

Kod Müzik Seçkisi

1- Plastikman/Musik
2- Nick Cave/The Boatman's Call
3- Jon Spencer-Blues Explosion/Now I Got Worry
4- Trasglobal Underground/Psychic Karaoke
5- Orbital/Satan (Single)

D.Tone Seçkisi

1- 20 Lounge Core Favorites
2- Devil is a Woman/ Various
3- Longo ve Sirtolar
4- TRT ara müzikleri
5- Perez Prado Orc./Seçme Mambolar

HÜSEYİN KUZU

'Blockbuster'ların Etkisi!

ABD ve Batı ülkelerinde bir film önce sinema salonlarına, daha sonra sırasıyla video, kablolu TV kanallarına ve TV şebekelerine girer. Bu, aynı zamanda yasal güvencelerin dışında bir piyasa kuralıdır. Fakat aynı sıralama, üçüncü dünya gibi, cazip pazar olmayan bizim gibi ülkeler için, "kâğıt masrafına değmez" gerekçesi ile gözetilmez.

1980 sonrası film yapım ve dağıtımının en önemli faktörlerinden birisi Blockbuster (ağır deniztopu) filmlerdir. Bunlar bilinen A, B, C... bütçeli filmlerin de üzerindeki bütçelerle, yani büyük koyan ama büyük kaldırmayı düşünen filmlerdir. Bu filmlerin yapımındaki toplumsal oluşumun temellerinde, ABD ve Hollywood'da değişen sektörel-kültürel bileşenler ve görsel-işitsel ekonomi politiğin yeni dinamiklerinin yakalanması aranmalıdır. Bu arada eski çorbaların ısıtılıp sunumu da önemlidir tabii...

Blockbuster'lar Hollywood'da, 1960'lardan 1970'li yılların sonlarına kadar uzanan bir krizin zemininde yükseldiler. Bu krizin belli başlı sektörel öğeleri, eski stüdyo sistemi ve starları, yeni nesil stüdyo yöneticileri, yeni nesil bağımsız yapımcılar, creative ajanslar, senaristler, video'nun ortaya çıkışı, reklam dünyasıyla başlayan yeni ilişkiler, vb'dir. Kültürel temellerinde ise Vietnam Savaşı'nın bitişi, yeni kovboyculuk/Reaganizm ve "Yeni Dünya Düzeni", Körfez Savaşı, vb'leri vardır.

Yukarıdaki öğelerden tüm dünyayı ilgilendiren en önemli sektörel gelişme ise video cihazının ortaya çıkışıdır. Kırk yıl önce keşfedildiği halde, 1980'li yılların başlarında, Japon işi piyasaya sürülen video cihazı ve kasetleri için, ABD ve kısmen Batı ülkelerinde, yasal güvenceler baştan alınmıştı. Fakat neredeyse tüm dünya bu cihazın ani bir baskınına uğradı. Bir veba gibi yayılan korsan video yüzünden, kaba bir orantıyla, Batı ülkeleri % 75, Üçüncü Dünya Ülkeleri % 90 oranında sinema salonlarını yitirdiler. Ne demişti Spielberg: **Bundan sonra entertaiment'ın software'i, elektronik endüstrisinin hardware'nin peşine takılacak.** Doğru lâfa ne denir! Nitekim öyle oldu.

Türkiye'de, 1982'de erimeye başlayan sinema salonları, 2-3 yıl içinde 3 binlerden 250'ye düştü. Kalanların 2/3'ü de sadece İstanbul gibi üst metropol, Ankara ve İzmir gibi alt metropollerde tutunabildi, alt metropol kentlerde dahi tutunamadılar. Bu sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada böyle oldu.

Blockbuster'ların başlangıcı 1972'de yapılan Godfather-I'e kadar götürülebilir. Ama 1980'li yıllarda başı çeken George Lucas, Steven Spielberg, Francis Ford Coppola, Martin Scorsesse gibi ("Sakallılar") yeni nesil sinemacılar Hollywood'un eski kurumlarını altüst eden Blockbuster filmlerin yapımına başladılar. Bu reklamcıların da devreye girdiği yeni bir anlayıştı. Blockbuster filmlerin birinci kuşağı **Star Wars, Süperman, E.T., Indiana Jones**, vb seriler; **Terminatör, Robocop,** vb ikinci kuşak seriler hep bu zeminde biçimlendiler.

Bir Blockbuster yapımcısı nasıl düşünür? O, bir koyar, 10 veya 30 kat almayı düşünür. (Bu A bütçeli bir film için 5 veya 10, B bütçeli bir film için de 2 veya 3 kattır.) Bir koymak, 20 veya 30 kat fazla kazanmak!.. Bu nasıl olacak? Şüphesiz ki yan sanayilerle kurulan ilişkilerle. (Bu ilişkiyi merak edenler geçen sayı Öküz'deki yazıma bakmak zorunda...)

Blockbuster'ların sinema salonları için önemi, ABD iç pazarında ve tüm dünyada, aynı anda ve çok fazla sinema salonuna dağıtılmalarıdır. Bu rakam genelde 4 bin kopya civarındadır. Bunun 2500 kadarı ABD iç pazarıdır. Bu büyük döngü, ilk anda paranın büyük oranda geri gelmesini varsayar. İlk yıllarda, ipin ucunu kaçırıp fazla kapanan salonların ihtiyaç gereği tekrar açılmaları biraz da bundandır. Tabii, yerel coğrafyalarda, dağıtım zincirlerini kurmuş tekellerin bayileri, artık oraların kültürel ortamlarını daha yakından takip ediyor ve bunun bilgisini merkeze aktararak, kârlarını daha da büyütüyor. Bunlar da sömestr tatili, dini bayram veya resmi bayram, vb günler...

Hollywood'un, gelişmiş Batı ülkeleri dışında kalan dünyayı pek umursaması için hiçbir neden yoktur. Yapımlarının yıllık gelir listelerine bakıldığı zaman bunu görmek mümkündür. Bu listede, salonlardan gelen gelirin ilk ve büyük gelirinin ABD iç pazarından olduğu hemen görülecektir. Bu bir filmin tüm dünya gelirinin % 60-70'i kadar bir orantıdır. İngilizce konuşan ülkeler ve Batılı ülkeler bu orantının % 20-30'u civarındadır. Geriye kalan % 10-20 gibi küsürat ise tüm diğer dünya ülkeleridir. Acı, ama gerçek!

ABD ve Batı ülkelerinde bir film önce sinema salonlarına, daha sonra sırasıyla video, kablolu TV kanallarına ve TV şebekelerine girer. Bu, aynı zamanda yasal güvencelerin dışında bir piyasa kuralıdır. Fakat aynı sıralama, üçüncü dünya gibi, cazip pazar olmayan bizim gibi ülkeler için, "kâğıt masrafına değmez" gerekçesi ile gözetilmez. Filmler salon gösterimleri sonrası hemen TV kanallarına satılıverir. Bu yüzden video bayileri dağıtacak film bulamaz olur ve kapanıverirler.

Yukarıdaki gelir döngüsü, aynı zamanda 1980 sonrası dünyanın büyük elektronik ve hareketli görüntü alanları sermayelerinin de kalkıp Hollywood'a gitmelerinin nedenidir. Aslında, panellerde ve makalelerde çok yazılıp-çizilen, işgalci Amerikan sineması yoktur ortada. Tam tersi, gidip Hollywood şirketlerinin kapılarında kuyruğa girip, yüzdelereni onlara satmaya çalışan, diğer ülkelerin birikmiş sinema sermayeleri vardır. Neden bellidir: Mutlaka ve ilk olarak büyük tüketici Amerikan halkından ürününü geçirmek...

Ulusal sinema kültürleri(!) ne kadar buna dirense de sermayeler kalkıp Hollywood'a gitmekte veya bir ortaklığa girmek istemektedir. Bu en çok direnen Fransa için de öyledir, tüm Batı ülkeleri büyük sinema sermayeleri için de. Zamanında ulusal kültürlerini Amerikan filmlerinin kültür emperyalizminden korumak isteyen Fransızların ünlü kültür bakanı Jack Lange, MGM'nin sahibinin bir Fransız bankası olduğunu es geçmektedir. Banka acaba niye Fransız sinemasına yatırım yapmıyor da Hollywood'da bir tekeli kontrol etmeye çalışıyor? Paranın doğası gereği de ondan... Değil mi?..

Öldüren Sahne

Sık Dişini!..

Bu kez "öldüren sahne"de bir film sahnesi anlatmayı değil, komik bir kısa film senaryosu üstüne düşünmeyi öneriyorum. Şimdi kendinizi, ikisi de 5 yaşından büyük, iki çocuklu bir Amerikan ailesinin anne veya babası olduğunuzu varsayalım. Ve yeni bir Lucas ve Spielberg filminin de vizyona yeni girdiğini düşünelim. Bu film için acaba başımıza neler gelecek.

Bir: Veletler nereden duymuşlarsa, bir haftasonu için, evde hop hop zıplayıp, sonra da siz ana-babanın kolundan tutup, kendilerini sinemaya götürteceklerdir. Kaçabilir misiniz? Ne de olsa Amerikan ailesiniz! Sonra sinemada, gelsin cola, hamburger, popcorn, vb...

İki: Sinema çıkışı mağaza vitrinlerine dikkat!.. Ama gördüler... Hıh, zaten biliyorlardı da... Pamuk eller cebe ve al bakalım şimdi şu Star Wars veya Batman filmi türevi oyuncaklardan...

Üç: Ya gelecek hafta?.. Ya kavga ya da bir kez daha sinema... Mecburen, "N'olucak canım, çocukları sevindirdim işte" diyeceksin. İstersen deme... (Bir ipucu; üçüncü hafta da sinemaya gitmeyi kabul edecek ebeveynler çocukları sıra ile götürmeyi baştan planlayabilirler!)

Dört: Aylar geçti tabii. Ama sakın ha, "çocuklar, ben video bayiine gidiyorum, size hangi filmi alayım?" deme! Çünkü sen tam o lanet filmi unutmuşken, onlar bu kez aynı filmin video bayiine geldiğini öğrenmişlerdir. Sıkıysa kiralama!.. Peki, gelecek haftalarda yeniden ve yeniden kiralamak boynunun borcu mu? Ama sakın, "Ulan ben bu filmin.!!" diye başlama, "çocukların ahlâkı bozuluyor!" Sık dişini...

Beş: Ve yine aylar geçti... Ve sen gerçekten "sonunda çocuklar o filmden gerçekten sıkıldı" dedin, değil mi? Yine hata ettin. Çünkü, bir gün bunun bedelini, çocukları sıkıldıkları için götürdüğün markette, satışa sunulan kaseti görünce, bir kez daha pahalıya ödeyeceksin. "Ulan ben bu filmin!.." diye başlama, "çocukların ahlâkı bozulur!" Çocuklar mülküne sahip oldukları kaseti 5-10 kez izlerken de sinirlenme. Sık dişini...

Altı: Ve tabii yine aylar geçti... Ama, Pay-TV'in varsa ve çocukları aynı filmi orada da izlerken görünce yine sinirlenme...

Yedi: Belki yıl geçti... Ama film daha TV kanalına satılacak ve onlar onu oradan da izleyecekler. Sen sık dişini ve "Neden acaba onlara aldığım kasetten izlemiyorlar?" diye düşünme...

Sekiz/Sonuç: Şimdi bakın bakalım cebinize... Yaklaşık 100 dolar mı gitti... Eh işte... That's Blockbuster!...

CÜNEYT ÖZDEMİR

Barış Provası

Belki bugün dönülemeyen köylere dönülmeye başlanacak. Okullar açılacak, öğretmenler öldürülmeyecek. Yanmış yıkılmış binalar yenilenecek ancak yaşananlar, yaşanmışlar da öyle kolay kolay unutulmaycak.

Yakın gelecekte gözükmüyor ancak eninde sonunda bir gün olacak. Muhtemelen böyle bir bahar günü, bilinmeyen bir Akdeniz kasabasında büyük bir masa kurulacak. Politikacıların yer almadığı masanın etrafına her iki tarafın dolaylı temsilcileri oturacak. Kapalı kapılar ardında uzun görüşmeler başlayacak. Yorumlar, umutlar ve parlak yarınlar masanın üzerine yığılacak. Sonra aniden, hiç beklenmedik bir anda kapılar aralanacak ve bir açıklamayla karar kamuoyuna duyurulacak.

Hiç beklenmedik bir anda kan ve baruttan bıkmış Güneydoğu, barışla tanışacak.

Yıllardır Güneydoğu'nun dağlarında, tepelerinde, metropollerin ara sokaklarında hiç bitmeyecekmiş gibi devam eden "terör" gün gelecek işte böyle bir barış masasında sona erecek. Silahlar bırakılacak. Dağdakiler aşşağı inecek. Askerler terhis olacak. Faili meçhul cinayetler bir bıçak gibi bir anda kesilecek. Muhtemelen geniş kapsamlı bir "af" ilan edilecek. Dağ gibi üstüste yığılmış silahlar teslim alınacak. Olağanüstü hal "son kez" kaydıyla olsa bile bir daha hiç uzatılmayacak.

Herşey olağan olacak.

Ora'ya barış gelecek.

Biliyor musunuz başımız işte asıl o zaman derde girecek. Güneydoğu metropollerinde ya da köylerinde büyüyen 3-4 kuşak hayatlarında hiç olağan hal ile tanışmadılar. Çoğu evinde bile büyüyemedi. Yakılan köylerini şafak vakitlerinde terk etti. Köy okullarını ya bitiremedi, ya da kapalı olduğu için gidemedi. Yüzlerce çocuk bir sabah vakti kara önlükleriyle okul bahçelerinde öğretmenlerinin kurşuna dizilmiş kanlı bedenleriyle yüzleştiler. Şok oldular, ağladılar sonunda bu tabloya da alıştılar. Yalnızca büyük şehirlerin merkezlerinde, şayet paraları varsa, üniversite sınavlarına hazırlandılar. Göç ettikleri Van'ın, Diyarbakır'ın, Hakkari'nin varoşlarına hapsoldular, oralarda kayboldular...

Yıllardır doğru dürüst karınlarını doyuracak parayı bile bulamadılar.

Düşük yoğunluklu çatışma alanının yüksek yoğunluklu baskısında büyüdüler. Silahların gölgesi başlarından hiç eksilmedi. Akranları "keleş"in" anlamını bilmezken onlar menzilini öğrendi, öğrenmek zorunda bırakıldı... Kimi dağa gitti, ne uğruna olduğunu bilmeden öldü. Kimi sarp dağlarda pişman olmaya zaman buldu, sağ kalmayı başardı, teslim oldu, hapis yattı.

Bir gün Güneydoğu'ya barış geldiğinde karşımızda koskoca bir enkaz bulacağız. Iki arada bir derede kalmış insanların çaresizliği ile tanışacağız. Sanmayın ki bu insanlar sizden çok uzak topraklarda yaşayacak. Sanmayın ki Güneydoğu'nun varoşlarındaki bu çaresizlik İstanbul'a Ankara'ya, İzmir'e akmayacak. Şimdiden en çok büyükşehirlerin varoşlarından korkuluyor.

Biliyor musunuz artık Diyarbakır-Bodrum arasında düzenli otobüs seferleri işliyor.

Bir gün Ora'nın sarp yamaçlarına beyaz taşlarla "ÖNCE BARIŞ" yazılmaya başladığında, orası için yeni bir dönem kapılarını aralayacak.

Belki bugün dönülemeyen köylere dönülmeye başlanacak. Okullar açılacak, öğretmenler öldürülmeyecek. Yanmış yıkılmış binalar yenilenecek ancak yaşananlar, yaşanmışlar da öyle kolay kolay unutulmayacak. Yıllarca ellerinde silahlarla yaşamış ya da silahlı adamları her an karşılarında bulacakları korkusu üzerinde taşımış bu insanları olağan hayata dönmesi için çok çaba sarf edilmesi gerekecek.

Neyse ki buranın insanları için, şimdiden ufak-tefek tedbirler alınmaya başlandı. Örneğin GATA'da orada savaşan askerlerin buraya gelişleri sonrasında normal hayata uyum sağlamaları için bir merkez halihazırda kurulmuş durumda. Rehabilitasyon merkezinin yeni binası hizmete girmek için gün sayıyor. Terhis olmuş kimi askerlerin sivil hayata dönmesi için psikiyatrisler, psikologlar Ora sendromuna çare arıyor. Yalnızca mayınzede uzuvlar değil asıl ruhların derinliklerinde açılan yaralar sarılmaya çalışılıyor. Olağanüstü halden olağan hale geçiş yolları aranıyor...

Birgün barış gelse de, bu savaş hiç bitmese de gün geliyor vatan hizmetini tamamlayanlar Ora'yı terk ediyor.

Oysa Ora'nın milyonlarca insanın savaş ya da barış seçme hakları olmadığı gibi, "gitmek" hakkı da bulunmuyor.

Burada Ora'da yaşanan acılar unuttturulmaya çalışılıyor, Ora'da, buranın şartları rafa kaldırılıyor...

"Ora'sı" hep hoyrat.. "Ora'da" yaz kış hep tedirgin rüzgârlar esiyor. Ora'nın insanları buradakilerle aynı kaderi paylaşmıyor.

Ora'da rehabiliteye yönelik tek bir adım atılmıyor. Gelecekte hiçbir gün bu topraklara barış hiç gelmeyecekmiş gibi... Hoyratlık hiç bitmeyecekmiş gibi... Tedirgin esen rüzgârlar hiç dinmeyecek gibi...

Aslında Ora için ufukta barış gözükmese de yıllardır birileri "Barış'ın" provasını yapıyor. Yasal prosedürü bir kenara bırakırsak onlara kısaca İTİRAFÇILAR deniyor. Bu insanların kimi "baskıdan" kimi isteyerek gitmiş PKK'ya katılmış. Yıllarca Türk Devletine karşı savaşmış. Derken bir gün, ya yakalanmış, ya da kendi rızalarıyla pişmanlık duymuş, teslim olmuşlar. '80'lerin başında, henüz PKK eylemleri başlamadan bu sonu olmayan savaşın ilk ipuçlarını vermek, çılgın gidişi durdurmak için örgütü anlatmışlar. En gizli sırlarını ele vermişler. Bununla da yetinmeyip yeni bir savaşa girişmişler.

En azından kendi hayatlarında barış sağlamak için barış günlerinin küçük provalarını yapmaya başlamışlar.

Şimdiye kadar 4 aylık süreler dahilinde geçici olarak çeşitli pişmanlık yasaları çıkartılıyor. Dağlardaki gençlere çağrılar yapılıyor. En azından kendisi için barışı yakalamak isteyen kimi gençler çağrılara uyup devlete teslim oluyor. Pişmanlık yasalarına sığınıyor.

Yasalar diyor ki; "teslim olup PKK ile mücadelede devlete yardımcı olanlara devlette yardım eder. Önce cezaları indirilir. Sonra para yardımı yapılır, iş bulunur, güvenlikleri sağlanır hatta gerekiyorsa estetik ameliyat yaptırılıp yurt dışında bir işe yerleştirilir."

Yasalar böyle diyor demesine de uygulama pek öyle olmuyor. İtirafçılar Diyarbakır Cezaevi'nde ya da bölgedeki 7 ayrı cezaevinde kalıyor ve teslim olduktan sonra cezalarını çekerken 10'ar gün süreyle dışarıya çıkıp PKK'ya karşı mücadelede kullanılıyorlar. O kadar... Yani? Yani yıllar boyu barışla tanışmamış, savaşla büyümüş bu insanların hayatında savaş hiç bitmiyor. Saflar değişiyor dostlarla düşmanlar yer değiştiriyor ancak barış hiç gelmiyor...

Geçtiğimiz günlerde yıllardır bu insanlarla yakinen ilgilenen bir yetkili: "Yasaların olması yetmiyor, yasalara ruh vermek gerekiyor" diyordu.

Yani barış oyununun provasındaki bu yardımcı oyunculara senaryoda başka roller biçilse de pratik hayatta farklı görevler düşüyor. Aralarında düzenli bir hayat kuranların sayısı parmakla sayılacak kadar az. Çoğu örgütten korktuğu için ailelerinin yanına gidemiyor, gitmek isteyenlere ise savaş oyununun kareografları dışarı çıkma izin vermiyor. Çıkanlar örgütün gazabından kurtulamıyor.

Bu insanlar için ortada ne bir rehabilitasyon merkezi, ne bir doktor ne de temeli atılan bir bina var. "Ora'da" herkesin payına eşit duygular, eşit haklar düşüyor. Tedirgin rüzgârlar barış oyuncularının üzerine umutsuzluğun tohumlarını serpiyor.

Birgün bir Akdeniz kasabasında Güneydoğu'nun kaderi bir barış masasına yatırılırsa, masada bu barış oyununun başarı raporu da yer alacak. Belki de bu insanların barış yönünde attığı adımlar masayı dolduranlara örnek olacak. Ancak bilin ki, barış hemen gelmeyecek. Şimdilik önümüzde başarısız bir prova ve barışı bulamamış oyuncuları var... Ora'sı buradan bakınca ne kadar da uzak gözüküyor. Ora'dan bakınca da barış hiç gelmeyecekmiş gibi geliyor.

Ora'sı için varsa yoksa "savaş". Ve savaşın yeni kahramanları...

Savaşın tedbirleri iyi alınıyor da kimse barış tedbirlerini şimdiden almayı akıl etmiyor. Bugün Ankara'da Ora'dan dönenler için rehabilite merkezlerinin açılmasını beklerken hiç kimse Ora'sının sıradan insanlarını barış dolu günlere alıştırmak için temeller atmıyor.

Barışın temelleri atılmadıkça, oyuncular başarı ile rollerini oynamadıkça. Hiçbir Akdeniz kasabasında bir masa kurulamayacağa benziyor. "Savaş"ın tedbirlerini almak güzel de bahar günleri "barış"a bir türlü sıra gelmiyor.

FERHAN ŞENSOY

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

antalya'da eylülün onüçü
biraz sesli yapay otel serinliği
sıcak nemden
ben sıcaktan manyamışım
doksandört yılı
boris vian bizzat oda arkadaşım
boris ile yatıyor
vernon sullivan ile kalkıyorum
ben aynaya bakınca
kaç ismail birarada
ben kendimden korkuyorum
pankreasım pusuda
coca cola içiyorum
pencereden bakıyorum
hiç bir yorum yapmıyorum
çok apartman vıcık ışık
antalya'nın mor gecesi
çok daracık sokaklar var
bir selçuklu bilmecesi
merdivenler akdeniz'e geze geze iniyorken
ayrı uçar gökyüzünde güvercinin her hecesi
gü
ver
cin.

CEZMİ ERSÖZ

SON YETİMLİK

Ne yapsın sevgim
gözlerindeki acıyı sen saydam kıldın
tutunmasın diye hiçbir öykü
yalnız kalamayan ve bencil

Aşkın hiçbir katil oyuncusu
girmesin diye camdan gemine
umutsuz ve düşkün...

Ne yapsın sevgim
camın içinde saklı
ilk aşkın, son yetimliğin

Gözlerindeki acıyı sen saydam kıldın

FATİH SOLMAZ

Yüzde Artmış...

BÖYLE YAZI BAŞLIĞI OLMAZ DESENİZ DE, BENCE OLABİLECEĞİ GİBİ, BÖYLE BİR YAZI BAŞLIĞINI SEÇTİĞİM İÇİN DE BUNDAN DOLAYI PİŞMAN VE DAHA ÖNEMLİSİ SALAK DEĞİLİM...

Ben salak değilim, bunu üstüne basa basa tekrar söylüyorum.

Eğer; "Ne gibi salak değilsin?" derseniz?

Yakın akraba evliliği yapan bir adamın, karısına "Ulan bu çocukların niye hiçbiri bana benzemiyor?! Yoksa beni Medyum Keto'yla mı aldattın ha?!" diye kızması gibi...

Ya da, Suudi Arabistan'a Kerane tatlısı ihracatı yapmak isteyen bir iş adamı gibi...

Ya da, bir padişahın haremine herifin birini Çeşnicibaşı olarak göreve getirmesi gibi...

Ya da, vejeteryen olmayan birisinin "Hayvan Sevenler Derneği"ne üye olması gibi...

Ya da, ya da; gecenin üçünde sevgilisine "Çılgın" görünebilmek için denize girme amacı taşıyan ama yüzme bilmeyen birisinin ördek kafalı şambrel almak için nöbetçi eczane araması gibi...

Her neyse, bu ay ki yazımı size salak olmadığımı ispat etmek için, geçen ay ki yazımdaki gibi bir sürü örnek vermek salaklığında bulunarak, doldurmak niyetinde değilim.

Benim salak olup, olmamamdan daha önemlisi, sahip olduğumuz bir takım nimetlerin farkında olup, olmamamızdır. Aşağıda veya yan sütunda (yazının nasıl dizileceğini bilmediğim için) bunun örneklerini okuyacaksınız.

Neyse... Gelelim, yokluğunu aklımıza bile getirmediğimiz nimetlerin, yok olması durumunda beşeri hayatın nasıl olacağına...

Mesela, elektrik olmasaydı, evimizin duvarlarındaki prizlere hiçbir anlam veremeyeceğimiz gibi apartmanlarımızdaki asansörlere pil parası yetiştirebilmek için geceleri de bozacılık yapmak zorunda kalacaktık.

Pasteur olmasaydı, insanların en yakın dostu köpekler yerine "Karın seni aldatıyor" diye telefon eden herifler olacaktı.

Ton balıkları olmasaydı, içi boş Dardanel konserveleri satın alıyor olacaktık.

Zeki Müren olmasaydı, dost ve arkadaşlarımıza "Tren" dedirttikten sonra, "öpsün seni Yılmaz Morgül" gibi kâfiyesiz sözler söyleyecektik.

Cumhuriyet olmasaydı, belki de şu anda Kalipso Krallığı ile yönetiliyor olacaktık. Ve Kalipso Kralı 1.Metin Ersoy da, çocuklarından birini veliaht olarak ayırıp, diğerlerini boğdurmak zorunda kalacaktı.

Bu örneklerin daha da ayrıntılı olanlarına gelelim şimdi..

Tabii bu arada, genel örneklemeyi, ayrıntılı örneklemeye çevirmenin, örneği ayrıntıya çeviren kişiyi değil de, bu ihtiyacı doğuran kişinin çok salak olmasına bağlı olduğunu belirtmem gerekiyor...

Her neyse... Mesela; Kırmızı diye bir rengin olmadığı bir dünyayı düşünün... Trafikte hiçbir araç duramayacaktı. Tüm araçlar ve yayalar sarı ışıkta neye hazır olacaklarını bilmeden hazırolacaklardı...

Domatesler hep yeşil olarak kaldıkları için, onları hep daha olmamış zannedip, asla yiyemeyecektik.

(Bu arada Bekaa Vadisi'nde bulunan Mahsun Korkmaz Akademisi'nde bir grup sağ ve sol görüşlü öğrencinin çatıştığını duydum. Üzüldüm. Bence, Akademi'de okuyan bir öğrenci sadece dersleriyle ilgili olmalı...)

Bir çok yatak odasında kırmızı ampul fantezisi yaşanamayacak, sevişen çiftler tahrik olabilmek için ve birbirlerini uyarabilmek amacıyla sürekli 333 demekten, öpüşmeye ve oral seks yapmaya fırsat bulamayacaklardı. Veya azimli çiftler, kırmızı renk elde edebilmek için sarı ve yeşil ampüller alma yoluna gidecekti. Bu da seks ampülü masrafını doğal olarak iki katına çıkartacaktı.

Her neyse...

Ya teyplerimizin PLAY tuşu olmasaydı?

Teyplerin PLAY tuşu olmasaydı, kasetleri ya ileri saracaktık, ya da geriye...

Belki arada bir değişiklik olsun diye PAUSE veya EJECT tuşuna basabilirdik ama asla müzik dinleyemezdik. Arabalarımızda müzik dinleyebilmek için, arka koltuğa bir sürü çalgıcı ve sanatçı oturtmak zorunda kaldığımız yetmiyormuş gibi bir de onların "Acaba PLAY yeri şurası mı, burası mı?" diyerek gözüne, burnuna parmağımızı sokmak zorunda kalacaktık.

Allah, PLAY tuşunu icad eden gavurun toprağını bol etsin.. (Bu duayı en çok, az önce duyu organlarının ne ölçüde tehlike içinde olduğunu belirttiğim sanatçılar söylemeli bence...) Play tuşunun, tıpkı üç rakamı gibi hayatımızdaki yeri çok önemlidir.

Üç (3) rakamının yokluğunu da Allah göstermesin sakın. (Bu duayı da en çok kimlerin söylemesi gerektiği, aşağıdaki ya da yandaki yazının okunmasından sonra belli olacaktır.)

Üç olmasaydı en basitinden. Üçgenler olmazdı. Üçgene iki artı birgen demek, zaten sevilmeyen matematik dersini, tam bir nefrete dönüştürürdü.

Üç silahşörler adet olarak tanımlanamadıkları için, "Birkaç iyi silahşör" ya da "Çıtır silahşörler" gibi yavşakça bir isme sahip olurlardı.

Üçüz çocukları olanlar; bir anda anlatma, ifade etme özürlü insanlara dönüşüverirdi. "Bir tane çocuğumuz var, bir tane daha o birine benzeyen çocuğumuz, ayrıca o ikisine tıpatıp benzeyen bir tane daha çocuğumuz var..." diyen bir üçüz sahibi annenin bi eblehçe konuşmasına kaçımız gülmeden "allah bağışlasın" diyebilirdi ki?...

Allahın hakkı bile, bir iki tane, bir de bir tane olurdu. Veya dörtten bir eksik olurdu. Veya altı bölü iki gibi matematik problemi olurdu... Her neyse işte...

Telefonlarda üç rakamının tuşu bomboş kullanılmayan anlamsız bir tuş olarak kalırdı.

Üçüncü katta oturanlar asansörle ya dördüncü kata çıkıp bir kat inmek, ya da ikinci katta inip bir kat çıkmak zorunda kalırlardı. Hatta, dokuzuncu katta inip, altı kat merdiven inen salaklar için bu daha da zor olabilirdi.

300 rakamlarının hepsi bir anda sadece umumi tuvalet anlamına gelirdi.

Her neyse...

Evet, üç rakamının vazgeçilmezliği, içindeki ü ve ç harfleri kadar mühimdir.

"Ü" harfi?..

Tabii ya! Ya "Ü" harfi olmasaydı?.. Zaten "O" şimdi asker biliyorsunuz. Alfabe 28 harfe inmiş durumda Ü'de olmazsa, 27 harfli bir alfabemiz olurdu (W,Q ile X'in eksikliği zaten yeteri kadar koyuyorken...)

"Ü" harfinin yokluğu, bu dergiyi üstünde amblem olarak, öküz resmi bulunan fakat adı, "ÖKÖZ" ya da "ÖKIZ" olan, abuk subuk bir dergi durumuna sokacaktı. (Dergi editörü Metin beyin soyadının ne hale geleceğini düşünmek bile istemiyorum.)

Özellikle karısını döven insanların daha iyi bildiği gibi, kadınlar "Ühüü ühü hüüü" şeklinde ağlarlar. Ama Ü harfi olmasaydı. "Öhö öhe höö" şeklinde ağlayan bir kadının öksürüyor mu, yoksa ağlıyor mu olduğunu asla anlayamayacaktık. Doğrusunu anlayabilmek için gözünden yaş akıp akmadığına bakmak zorunda kalacaktık. Veya "ehe ehe heee" şeklinde ağlayan bir kadının ağlaması hangi erkeği etkileyebilecekti ki? Bu örnekleri "Uhu uhu huu" şeklinde ağlayan bir kadının, kocasına "Ulan gözüne vurduğum yumruk yüzünden gözü yerinden çıktı da, onu yerine yapıştırmak için Uhu'mu istiyor acaba?" şeklinde düşünmesine yol açması gibi çeşitlendirmek mümkündür.

Her neyse...

"ÜÇ"ü 3 yapan sayısal olarak Birbuçuk değerindeki, Ç harfine gelince... Ç harfine sayısal ve ahlaki olarak en çok çam ağaçlarının ihtiyacı vardır. Ormanlarda sürüyle bulunduğu yetmiyormuş gibi, Yılbaşlarında da her evde mutlaka bir tane beslenen bu çam ağaçları Ç harfinin olmama durumunda ismini buraya yazamayacağım, A ağacı olurlardı. Ve bir sürü abazanın hedef bitkisi haline gelirdi...

Hele bir tahtaya ya da benzeri bir şeye vurduğumuzda çıkacak olan "Çaaat" veya "Çoot" sesi yerine, "Aaat" veya "Ooot" sesi gibi emir veren saçma efektleri duymak?..

Her neyse...

ÜMİT ÜNAL

Şarkı Söyleyen Çocuk

Beni gövdenin en derin bahçelerine al. Beni sen büyüt ki bundan cesaret alacak tüm küçük düşürülmüş insanlar sonu olmadığını bile bile isyanlara kalkışabilsinler.

BANLİYÖ TRENİNDE BİR SATICI ÇOCUK ŞÖYLE ŞARKI SÖYLÜYOR:

Senin büyük olduğunu söylediler. Beni sev diye geldim büyük kadın!

Senin adın, yüz bin harfe bölünerek zerrecikler halinde yeryüzüne yayılır ve nesnelere ad olurmuş.

Tadında artık hiç bir dükkânın satmadığı çocukça bir kuruyemişleri tadı varmış, kokunda en içli kokular; şimdi kimbilir nerede çürüyen oyuncaklarımızın eve ilk geldiği günkü kokusu, kapatıldığımız rutubetli dolapların kokusu, tuzun ve yazlık evin kokusu.

Sokulgan, işveli parmakların, seğiren kaslara iyi gelirmiş. Ellerin şifalı otlar soyundanmış. Gümüş kaplarda toplamak için kocakarılar dokunduğun duvarları kazırlarmış.

Bakışlarına ad koyulamazmış. Kedileri ürkütürmüş gözbebeklerindeki balıklar.

Bağbozumunda üzümleri didikleyen küçük kuşlar, gülüşlerine dadanmışlar.

Sevişirken çıkardığın fısıltılardan rüzgâr nem kapmış ve bir süre için bırakmış dedikodulara çiçektozlarını taşımayı.

Ay şikâyetçi olmuş, karnındaki ve kasıklarındaki gel-gitlere yetişemiyor diye. Ama dipsiz kuyularında bile yosunları yeşil bitiren güneş yakın dostunmuş.

Öyleyse sev beni.

Gerçi şöyle diyenler de var:

Denizcilerin felaketi olmuş güneş saati rüzgârgülü yüzüne kanmak. Berrak gecelerde kutup yıldızıyla yarışan yüzüne.

Dünyanın suyuyla dolmayan mağaralarında kaybolmuş gözüpek yeraltı fatihleri.

Mayın tarlalarını ve timsahları geçip sana kendisini beğendirmeye gelen çizgi film muharipleri gözlerine inanamamışlar. Bacaklarının arasında saydam bir zırh varmış. Ağzında zindancı dişlerin. En güçlü diller geçemiyormuş onlardan.

Hiçbir adak yetmiyormuş sana. Dualar ulaşmıyormuş bile.

Sana dönenleri inançsız bırakıyormuşsun.

Olsun yine de sev beni.

Beni gövdenin en derin bahçelerine al. Beni sen büyüt ki bundan cesaret alacak tüm küçük düşürülmüş insanlar sonu olmadığını bile bile isyanlara kalkışabilsinler. Sonuçsuz bile olsa isyan gerekli birşeydir. Çünkü sayın yolcular çıkacak kargaşada hiç değilse SİRKECİ-HALKALI trenlerinden hesap sorulabilir. Çünkü siz sayın yolcularımızın yüksek dikkatini çekmek için iş bu modası geçmiş aşk şarkılarını partal kılığından utanarak boğazını yırtar gibi söylerken işte şu elimde görmüş olduğunuz her evin ihtiyacı tarak, balon, ciklet ve de yanında şöyle asrın mucizesi üç parça da bedavacılık oynayan işportacı çocuklar, her istasyonda vagon değiştirip yeni bir şarkıyla başladıkları halde, her istasyonda vagon değiştirdikleri halde, şu allahın cezası trenleri tüketememektedir..

GÜLER YÜCEL

Papucu Yarım Kız

Kızcağız vardı, sekizinde, dokuzunda
Bilemem belki de otuzunda
Kolunda ekmek torbası
Kardeşi de yapışmış eteğine
Yüzü sarı
Yorgun
Yokuşsa upuzun
Sık sık da arada (kısa da olsa)
Küçücük ayaklarından fırlayan
Eski lame pabuçlarına dalıyor
Yanaklarına pembeler basıyor
Kız önde
Kardeşi eteğinde
Ekmek torbası kolunda
Pabuçu yarım en arkada
Kâh pabuçlar önde
Kız en arkada
Yuvarlana
Yuvarlana
Yokuşu tırmanıyor.

TUNCER ERDEM

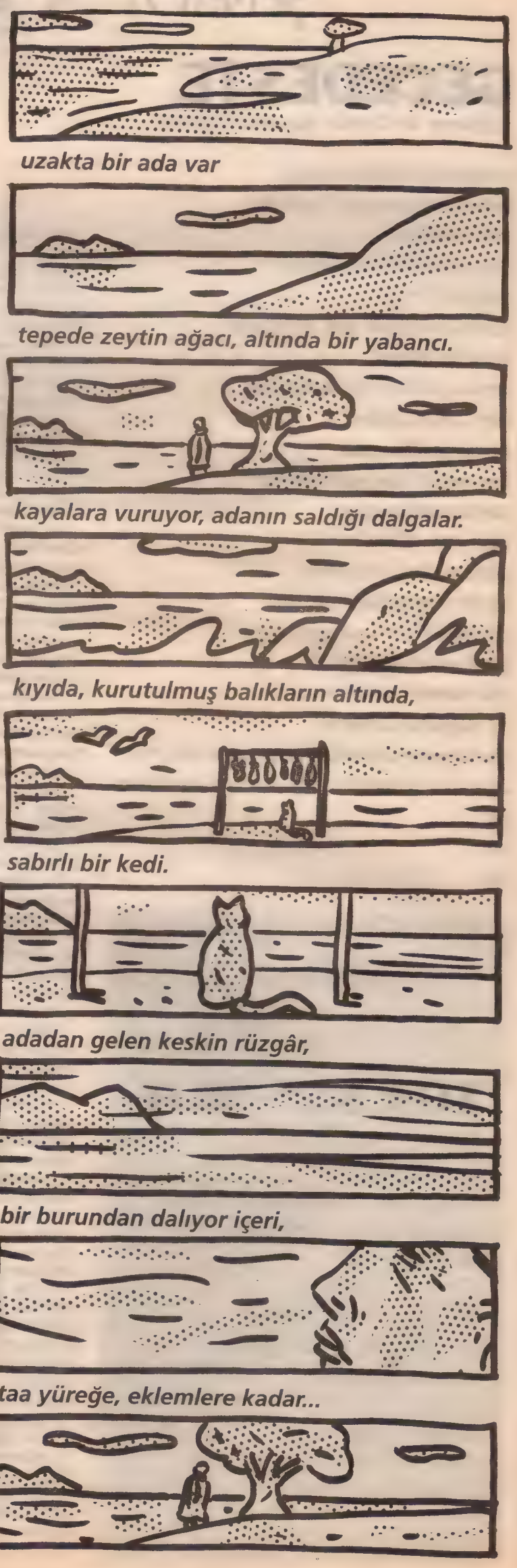

NALAN TÜRKELİ

Hastir Niyazi

Onbeş milyon aylıkla çalıştığı oto yıkamacıdan çıkar çıkmaz, evinin beş milyonluk gibi, cüzi kirasını felan hesaba katmadan, kumar masasında alıyormuş soluğu.

Bizim mahalle bir âlem. Yaşanılmakta olduğu olaylarıyla, en değme dramalara, mizaha, en değme oyunlara, oyunculara taş çıkarır vallahi. Zaman geçmez ki ya kavga, ya kaza, ya da yangın var bağırış-çağırışlarıyla, merak ya, bu çoluk-çocuk pencerelere sokaklara doluşuruz, itişkakış. Oyuncular değişse de, roller aynıdır. Pencereden pencereye, pencereyle sokak arası abartılı lâflar, bağırıla bağırıla, nihayet girer kulağımızdan içeri.

Geçenlerde, gecenin geç saatlerinde, yine böylesi bağırış çağırışlarla, mahallece fırladık yatağımızdan. Analarının eteğinin arkasından asılan yalınayaklı, yüzleri kirli çocukların, akşamdan pantolonuyla yatağa dalmış pejmurde kılıklı adamların koşuşturarak gittiği yer az ötemizdeki çatısı kuş kanatlı, dökük, harabe, tek göz odalı gecekondu eviydi.

Cümbüş başlamıştı. Evin kadını mutfağını temizlemeye koyulmuştu. Eline geçirdiği tabak-çanakları kocası olduğu söylenen adamın kafasına rastgele atıyor, bir yandan da küfür dolu sözlerle bağırıp-çağırıyordu. Gecenin ürpertisiyle ellerini koynuna sokanlarsa, kalabalığa doğru sinsi sinsi, biraz daha yaklaşarak, olayın ne olduğunu anlamaya çalışırlarken, kadının yeni bir feryadı, meraklıları az da olsa rahatlatıyordu. "Seni gidi fırsatçı senii!.. Seni gidi hastir senii! Demek saçım uzun, aklım kısa, gözüm kör bellemiştin beni, ha! Demeek, anlamayacağımı sanmıştın güttüğüm davarın ne bok yediğini. Benim gözümün içine baksana sen..."

Kavganın dozu kaçmış, adam duyduğu sözlerden çok kalabalıktan utanıp sıkılarak, telaşla karanlığa doğru hızlı adımlarla ilerlemeye başlamıştı. Karısı da aynı telaşla bağırtılarla arkasından koşuştururken, meydan, kalabalık arasındaki turalayıp duran dedikodulara kalmıştı.

Güya birkaç yıl öncesi, yine böyle suçsuz yere yakasını karısına kaptırdığında, sonradan gerçeği anlatıp da kurtulana kadar akla karayı seçmiş adam. Mesele çapkınlıkmış. Adamınsa o taraklarda bezi yokmuş söylenenlere göre. Olmuş olsa da, karısı onu bu zamana kadar bıçakla mı, satırla mı keser doğrarmış, bilinmezmiş. Kadın doğrusu çok kıskançmış. Adam oldum olası korkarmış karısından. Bizim çapkın bildiğimiz, meğer başka işler karıştırıyormuş. Onbeş milyon aylıkla çalıştığı oto yıkamacıdan çıkar çıkmaz, evinin beş milyonluk gibi, cüzi kirasını felan hesaba katmadan, kumar masasında alıyormuş soluğu. Sigara dumanlarının dalga dalga gölgelediği üç-beş masadan ibaret, mahallenin daracık kahvehanesinde, cebindeki son kuruşu da bırakarak, gece yarıları eve dönüyormuş. Kapıyı kendi anahtarıyla sessizce açıp, yatağına yatsa da, sabah olduğunda foyası ortaya çıkıyormuş. Binbir yalan ve dolanlı laflarla ortalığı sakinleştirmeye çalışırken, çok zaman pot kırıp, kendi tuzağına düşüveriyormuş. Aynı taktiği, kahvehanelerdeki arkadaşlarına da uyguluyormuş. Cebinde, kumar oynayacak parası kalmadığında, biraz kem-küm ettikten sonra da "yarına görüşürüz" diyerek, tabanları yağlıyormuş. Bir böyle, iki böyle, parasının olmadığını sezinleyen kumar arkadaşları yavaş yavaş rest çekmeye başlamışlar bizim Niyazi'ye. Adını Hastir Niyazi takanlar da kumar arkadaşlarıymış. Cebinde kumar oynayacak parası kalmayıp da, "Abi bir el borç oynayalım be, yarın akşama kadar" dediğinde, hastiri çekiverirmiş arkadaşları. Sonunda adı Hastir Niyazi kalmış.

O geceki olayın yarı aslını öğrenene kadar hem üşüyüp, hem de uykusuz kaldıydık.

Bizim Hastir Niyazi o gece de bütün sessizliğiyle eve gelip, karanlıkta karısının yatağına girmeyi planlarken, kırık divan gıcırtısının sesiyle yatmaktan vazgeçip, "Nasılsa birazdan kıyamet kopacak. Bari şimdiden hanımın gönlünü alayım" düşüncesiyle, divanın ayakucuna ilişip, çöküvermiş. Buz gibi ellerini yorganın altından usulca sokup, eline geçirdiği bir çift ayağı başlamış okşamaya. Bir-iki debelenmeler olmuş yatağın içinde, aldırmamış. "Karım bana cilve yapıyor" demiş. Ardından feryat figân bağırtılar yükselince, koşarak ışığa ulaşmış. Ortalık aydınlandığında bakmış ki karısının yanında iri-kıyım birisi daha, yattığı yerden doğrulmakta. Pek şaşırmamış Hastir Niyazi. Deminden beri karısının ayaklarını okşadığını sandığı o gece, kendilerine yatıya gelen baldızının ayaklarını okşayınca kopmuş kızılca kıyamet. Diyorum ya, bizim mahalle bir âlem vallahi!..

CHARLIE' DEN MEKTUP VAR

Esselamünaleyküm Öküz;

Burası Ürdün ve ben burda patladım artık. Herifler çayları şekerli veriyorlar. AMMAN YARABBİ! Gerçi Ürdün gördüğüm en liberal Arap ülkesi. Düşünsenize, Kraliçe, İngiliz kızının biri İspanyolla evli. 8 sene zorunlu eğitim Saddam'la ya da Hafız Esat'la kıyaslandığında Kral Hüseyin'in posteri daha az görülüyor sağda solda; hatta 40-50 kere daha az... Gerçi Irak'a henüz gitmiş değilim, anlatılanı söylüyorum, fakat Suriye'de sokağa çık, gözlerini 360 derece çevir, inan bana Hafız ve trafik kazasında ölen oğlunun resmini mutlaka görürsün...

Gelelim niye patladığıma... Otel lobisindeyim. Bildik sorular, Türk müsün? Evet. Benzemiyorsun. E, n'aapiyim, babamın hatası. Müslüman mısın? Ne o kardeş sertifika mı yoksa diploma mı vereceksin diye bir karşı saldırıya geçersin. Yok türban niye serbest değilmiş de, falandı da filandı. Ulan daha türban serbest edilmeden herifler 30 tane entellektüel yaktılar. Serbest etsek demek 3 milyon yakacaklar. Bi de NOSTRADAMUS'luk yaptım heriflere. Amerika Saddam'ı devirip Türkiye ile de İran'ı savaştırmak istiyor, diye. Oh, canıma değsin!.. Velhasılı kelam Kral Hüseyin son derece kurnaz, faydacı bir herif. Bi yanda ramazanda açıkta yemek yemeği yasaklıyor, öbür yanda fanatiklere ve diğer muhaliflere göz açtırmıyor...

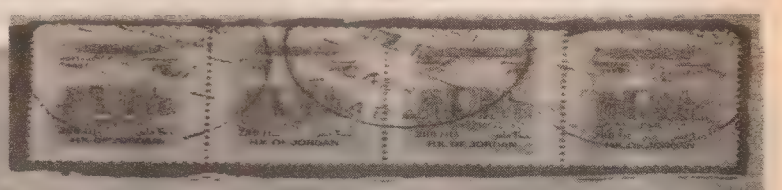

Biz hâlâ Cabir Kardeşler, İbni Sina ve Piri Reis'le övüne duralım ki Piri Reis devletin bekası için asılmıştır (kimbilir kaç yaşında idi. Herifi asmasan 3 gün sonra ecelinden ölecekti). Yalnızca Fransızların 40 tane mucidi olduğunu biliyorlar mı acaba?..

Peygamber enflasyonuna uğramış bu topraklarda Osmanlı dediğin koyunun olmadığı yerde, Abdurrahman Çelebi'den başka bir şey miydi!.. Al sana Şam. Koskoca Muhteşem Süleyman yapa yapa tekke yapmış. Öbürleri de (valiler) kendi adlarına camii... Kraldan fazla kıralcı Arap'tan daha müslüman olmanın bedeli bize pahalıya maloldu. Oluyor ve bu gidişle daha da pahalıya malolacak.

Tanrı da herhalde görüyordur biz zavallı faniler; ulan benden önce ne tanrılar geberttiniz, şimdi de bana sahiplenmek için birbirinizi boğazlıyorsunuz. Oysa sorunu çözmek çok basit a g.tler, barış-üretimden başka neye ihtiyacınız var?..

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

Bir, İki, Üç

Erken kararan havanın ardından "Cadde-i Kebir"i dolduran rengârenk neon ışıkları akşam hazırlığına çoktan başlamış, yol boyunca barların, pavyonların, lokantaların adlarını yazıyor, sonra silip silip yeni baştan tekrar yazıyorlardı.

Bir, iki, üç, dört, beş, altı...

Hava soğuktu. Ağaçlardaki tek tük yapraklar yerçekimine inatla direniyor, hafif bir rüzgârla savrulup yere düşmemek, ölüp bir daha asla göremeyecekleri bu kavanoz dipli dünyayı terkedip gitmemek için çırpınıp duruyorlardı.

Soğuktan tir tir titremiyordum ama, yine de iliklerime kadar donmadan bir an evvel kendimi sıcak bir yerlere atmak, sıcak bir şeyler içmek için acele ediyordum. Şehirde, özellikle de sokak aralarında her gün bir yenisi açılan kahvelerin kalabalık, gürültülü ortamında sıcak bir çay içmektense; kendimi, en yakındaki bir muhallebiciye atmaya karar verdim.

Cadde boyunca sağlı sollu dükkânlara, vitrinlere bakıyor, bir taraftan da apartmanları bir, iki, üç, dört, beş, sekiz, onsekiz...: sayıyor, sonra da her apartman katında kaç daire olduğunu, bu dairelerde kimlerin yaşadığını, buralarda yaşayan insanların kaçının dişi, kaçının erkek, kaçının öğrenci, işçi, hasta, genç veya ihtiyar olduğunu merak ediyor, kafama takılan bu "acaba"larla yüklü problemi çözmek için de rakamları çarparak, bölerek, toplayarak, çıkararak; kısaca, dört işlemle problemi çözmeye çalışıyordum. Sekiz katlı bir apartmanın çekme katından sokağa taşan bir asmanın kupkuru dallarına mı gözüm ilişti, oraya, o tek odalı çekme katına keyfime göre hemen bir öğrenci oturtuyor; onu, Tales'le, Pitagor'la, Öklit'le karşı karşıya bırakıyor; pis, kazık bir geometri problemini harıl harıl çözerken terletiyor; doğduğuna, doğacağına bin pişman ediyor, sonuçta da; "bir üçgenin iç açılarının toplamının 180 derece oluşunun ne denli önemli, iki nokta arasındaki en kısa yolun düz bir çizgiden geçtiğini, dünyada ekmek, peynir, kavurma, nohut, mercimek, maydanoz, kereviz gibi şeylerin dışında hipotenüs, teğet, açı, koni, kare, dikdörtgen ve yamuk'ların da varolduğunu, bu nedenle de yamukluk yapmadan bunları da belleyip kaz kafasına sokması gerektiğini" söylüyor, onu bu boktan püsür işlerle başbaşa bırakıp inim inim inletirken ben, sokak aralarında kıvrımlar çizerek, ıslık çalarak keyfimce yürüyordum.

Penceresi ve allı-pullu perdesi açık bir bodrum katını, tiyatro sahnesi seyreder gibi izlerken; güzel, sarışın genç bir kadınla bir anda gözgöze mi geldim, onu görünce de ağzımın suyu mu aktı, bunu hisseden kadın da beni adam yerine koymayıp sinirli sinirli perdeyi mi kapattı, böylece benim de tepemin tası mı attı; o zaman onu hemen koluma takıyor, Ağa Camii'nden Tarlabaşı'na doğru geniş kalçalarını kıvırta kıvırta yürütüyor, "Abanoz Sokağı"na sokuyor, oradaki otuziki numaralı evde Hatice olan ismini Mehtap'a çevirtip, vizitesi altı liraya orospuluk yaptırıyordum...

Evet! Apartmanların şu veya bu katlarında, şu veya bu dairelerinde ve veya yeni yeni serpilip boy gösteren kimi gecekondularda kimlerin oturduğuna, ne yiyip ne içtiklerine kendimce bir kere karar verdikten sonra işim kolaylaşıyordu. Artık keyfime göre mesela öğrenci haylaz ve tembelse, ciddi ciddi tarih dersine çalışması, Elam, Eti, Sümer, Hitit, Roma, Etrüsk, Atina, Lidya, Mısır ve İnka medeniyetlerini, yüzyıl savaşlarını Karlofça Anlaşması'nın maddelerini su gibi ezberleyip, ardından da, İkinci Ramses'in yedi sülalesini teker teker sayıp dökmesi gerekirken; "manitasını" Alkazar Sineması'na veya Şan Sineması'nın locasına atmayı daha çok düşleyip bunun heyecanıyla dalga geçip derslerine çalışmamışsa; onu, tarihe saygısız ve insanlığa faydasız bir mahluk diye ilan ediyor, "karekök" alıp, "pi" sayısıyla uğraşacağına şiir yazıp hayal kurduğunu görünce de, itlik bu ya, ertesi gün matematik hocası "sıfırcı Sami"den bir de sıfır verdiriyordum.

Yolum Galatasaray'a mı, Tomtom Sokağı'na mı düştü? Hemen oradaki bir apartmanın ikinci katında oturan meşhur Ermeni pezevenklerinden Onnig'i veya baş pezevenk Zurnig'i kaptığım gibi havanın kararmasını bekliyor ve akşamın ilk saatlerinde Taksim'de Eftalapulos Kahvesi'nin önünde bir aşağı, bir yukarı volta attırıyor, Anadolu'dan kalkıp Eminönü'nde, Tahtakale'de sabahtan akşama kadar tırpan, keser, testere, kilit, eğe, matkap, mengene, menteşe, lamba şişesi, çivi, kakule, zencefil, limontuzu, kişniş, çöreotu, yenibahar, karabiber, davultozu, minare gölgesi, yedi kapı süprüntüsü gibi baharat ve nalburiye malzemelerinin yanısıra, kumaş, kundura gibi malları almak için İstanbul'a gelen, akşam saatlerinde de Beyoğlu'na çıkarak hovardalığa soyunan tüccarların peşine salıyor, onlara karı sattırıyor, onların peşisıra alçak sesle "Karı var, kız var! Karı var, kız var!" diye koşturuyor, karıları pazarlayıp köşede bekleyen taksilere bindirip doğruca Kefeliköy, Kireçburnu, Tarabya veya Yeniköy'deki "Ritz", "Savoy", "Bülbül Yuvası" otellerinden birine gönderirken, "Lüks Nermin"in randevu evine taş çıkarttıyordum.

... Ama ne var ki, kahpe feleğe bak ki, Diyarbakır'da toprak damlı, çamur sıvalı kerpiç evimizde bir kış günü bir tencere sıcak su ve bir kör makas eşliğinde beni doğurtan yaşlı, kocakarı ebemin kafamın şekline bakarak benim hiç de akıllı, zeki bir "veled-i zina" olamayacağımı, ancak ilerde kesinlikle kötü bir "kerhane kandili" olabileceğimi babamın ve anamın kulağına fısıldadığı o günlerin ardından, babamın yine de, ebem Kure Mama'ın sözlerine boş verip inatla; "İstanbul'a git; oku, büyük adam ol!.." deyişinden sonra, bizim Diyarbakır'daki "on gözlü" tarihi köprünün altından epey sular akmasına rağmen, benim bu zekâ meselem tam anlamıyla henüz aydınlanmış değildi. Sonbaharın bu nemli, bu soğuk son günlerinden birinde, hafiften hafife atıştıran ahmak ıslatan altında bir muhallebiciye kapağı atarak bir an önce şehriyeli tavuk çorbasına ekmeğimi doğrayarak, sıcacık çorbamı kaşıklayarak ısınmam gerekirken, önüme çıkan kimbilir bu kaçıncı muhallebiciyi de ıskalayarak apartman katlarını, apartman dairelerini sayıp, matematiksel hesaplarla uğraşmanın akılla, fikirle, zekâyla bağdaşır yanı olabilir miydi? Hayır! Öyleyse?..

Parmakkapı'daki Karaköy Muhallebicisi'nden içeri girdim. Çoğunlukla Emek, Yeni Melek, Lale, Atlas, Saray, Elhamra sinemalarının 4.30 matinesine bilet alanlar, masalarında bir şeyler yiyip içerek matine saatinin gelmesini beklerken, yağmur altında enayi gibi ıslanmak

istemeyen kimi işsiz güçsüz gözüaçıklar da bir muhallebiye, bir kazandibine, bir keşküle, sütlaça, tavukgöğsüne talim ederek zaman öldürüyor, Ekspres, Akşam, Son Saat, Son Posta gibi akşam gazetelerine göz atıyorlardı. Tavuk suyuna ekmek doğrayarak bir güzel karnımı doyurdum. Matine saatinin yaklaşmasıyla beraber muhallebici bir taraftan boşalıp diğer taraftan da 6.45 matinesine bilet alanlar yavaş yavaş içeriye dolarken sokağa çıktım.

Erken kararan havanın ardından "Cadde-i Kebir"i dolduran rengârenk neon ışıkları akşam hazırlığına çoktan başlamış, yol boyunca barların, pavyonların, lokantaların adlarını yazıyor, sonra silip silip yeni baştan tekrar yazıyorlardı. Pır pır yanıp sönen mavi neonlu Wagon Bleu'yü, yeldeğirmeni kılığında durmadan dönüp duran kırmızı neonlu Mulen Ruj Pavyonu'nu da geçerek Abdullah Efendi Lokantası'nın önünde durdum. İstanbul'a, Beyoğlu'na geldiğim ilk günden beri bu lokantaya ifrit oluyor, bayağı bozuluyordum. İstiklal Caddesi boyunca Haci Salih, Piknik, adalar, Ehlitabiat, Hüsnütabiat, Ekrem Yeğen, Altın Tabak, La Bohem ve Orhan Veli'nin "canan ki Degustasyon'a gelmez, Çiçek Pasajı'na hiç gelmez!" dediği Degustasyon gibi lokantalar vitrinlerinde insanın iştahını kabartan yemekler sergilerken; ben, her defasında süslü püslü bu yemeklere bakıp bedavadan yalanıp yutkunurken, nedense bu Abdullah Efendi'nin minik vitrininde sadece kristal vazo içinde bir tek kırmızı gül bulunuyordu. Sanki lokanta, restaurant değil de çiçekçi dükkanı! Ama kesin kes kararlıydım; şu kahrolası okulu bitirip üniversiteden "Diş Doktoru", "Diş Hekimi" veya "Diş Tabibi" diplomasını cebime indirdiğimde, dişçi koltuğuna oturttuğum tüm hastaların bir, iki, üç, dört, ondört... yirmidört... otuzbir... ve nihayet otuziki dişlerini ardı ardına sökecek, böylece bol para kazandığım günün birinde buraya gelecek, kapısındaki listede bıldırcın dolması, şatobriyan, rozbeef, şnitzel, karides, ograten, sufle gibi o adını, sanını, tadını bilmediğim pahalı yemekler yerine, inadına bol sulu, acılı bir kuru fasulye, sonra nohutlu bir pilav yiyecek, üstüne de üzüm hoşafı içecektim. Papyonlu garsonun "Pardon Mösyö! Bizde o tür yemekler yok!" deyişine bozuk atacak, anında cevabımı yapıştıracaktım:

"Pangaltı İnci Sineması'nın bitişiğindeki Artın Doyuran Lokantası'nda garsonlar yüksek sesle 'veerr! bir kuru, sulu olsun!' deyip vızır vızır servis yaparken, oralarda bol sulu kuru fasulyeye ekmek banarak yiyenlerin başı kel mi arkadaş! Lokantaysa onlarınki de lokanta, garsonsa onlar da papyonlu garson! Ben, pardon-mardon anlamam arkadaş! Veerr bir kuru, sulu olsun! Vitrindeki gülü de götür Abdullah Efendi yesin!"

Çakılı kaldığım lokantanın önünde dalıp gitmişken kalabalık arasından birileri omuzuma çarpıp ardından da: "Ah! affedersiniz mösyö, mil pardon!" deyip fötr şapkasını çıkarıp önümde reverans yapıp sonra yoluna devam edince; ben "Pera"da olduğumu, oysa çoktan Tarlabaşı Turan Caddesi'ni geçerek Yenişehir'e inmem gerektiğini hatırladım. Tarlabaşı'ndaki emlakçının sabah elime tutuşturduğu ve "akşama doğru bu adrese git!" dediği madam Katina'nın sarı boyalı evini buldum. Kapının üzerindeki sarı pirinç düğmeyi bir, iki, üç defa çevirdim. Her çevirişimde madeni bir ses "çırn! çırn! çırn!" diyerek bir okul zili gibi öttü. Kapıyı açan şişman madam Katina'ya sadece "minik" bir tek oda kiralamak istediğimi, öğrenci olduğumu ve kısaca beni gönderen emlakçıdan bahsettim. Kapı aralığında beni sabırla dinleyen madam Katina, öğrenci olduğumu duyunca kestirip attı: "Ohi pasamu, ohi! Talebeye pansiyon ohi!" diyerek kapıyı yüzüme kapattı.

Kafamın şekline, şemaline bakarak benim geri zekâlı olduğumu söyleyen yaşlı ebem kocakarı Kure Mama yoksa haklı mıydı? Tarlabaşı'ndaki eski bir binanın merdiven boşluğunda emlakçılık yapan moruğun beş lirayı peşin alarak elime tutuşturduğu adrese giderken; onun, Rum madamla ortaklaşa iş yaptığını, birinin öğrenci diyerek gönderdiğine diğerinin kesinlikle "öğrenciye yer yok! benim yetişkin kızlarım var, sonra elalem ne der!" numarasına yatarak, bunu bir nevi geçim kapısı yaptıklarını ve böylece de paraları aralarında kırıştıklarını nereden bilebilirdim ki!

Asmalımescit Sokağı'ndaki Yeşil Rize Oteli'nin köhne odasında, tavandan asılı duran ölü bir ampulün soluk, ölü ışığı altında, gecenin bir vaktinde üşümemek için ter kokan battaniyeyi başıma çekiyor, uyumak için de Diyarbakır'da ardımda bıraktığım evimizin direklerini sayıyordum:

Bir, iki, üç...

Direkleri sayıp bitirince, bu kez bir de avlumuzdan toprak dama uzanan ahşap merdivenimizin basamaklarını sayıyordum: Bir, iki, üç... Sıra, eyvanımızdaki siyah bazalt taşları saymaya geldiğinde ansızın yataktan fırladım; pantolonumu ayağıma çektim; otelin merdivenlerini bir, iki, üç aşağı inerek kendimi sokağa dar attım. Kapılarında "onsekiz yaşından küçükler giremez!" yazılı pavyon ve barların arasına sıkışmış minik bir büfeden bir cep konyağı aldım, ilk yudumu büfenin önünde yuttuktan sonra yürümeye başladım.

Sinema ve özellikle de Küçük Sahne, Ses, Ulvi Uraz, Cep gibi tiyatroların suarelerini tercih eden kostümlü, papyon kravatlı, saygın beyefendiler ile, kürklü, şapkalı, eldivenli, parfüm kokulu hanım seyirciler Beyoğlu'nu çoktan terketmiş, yerlerini bar ve pavyon müşterilerine terketmişlerdi. Taksim İşkembecisi'nin önünde konyak şişesinin dibini bulunca, yanıbaşında "Tayyare bileti", çikolata, "Amerikan" cikleti satan büfeden bir ikinci şişeyi de alarak Taksim Gezisi'ne yollandım. Konyak başımı bir güzel etmişti. İkinci şişeyi de bankların üzerinde kıvrılmış, uyuyan berduşları bir, iki, üç sayarak fondip ettim. Kazancılar Yokuşu'nun daracık sokağında kendimi bulduğumda alnımı duvara yasladım, bacaklarımı geriye doğru iyice açtım, ellerim arkamda keyifli keyifli işedim. Sokak lambasının loş ışıkları altında yağmur suyuna karışan çişimi seyrederken bir ara bizim Dicle Nehri'ni görür gibiydim.

... Kaldırım kenarına oturarak üstüme, başıma kusarak sızıp kaldığımı, sonradan başucumda beni uyandıran "iki" kişiyi "dört" gördüğüm anda anladım. Onlar bir taraftan beni silkeleyerek, diğer taraftan da "kalk! hemşerim, kalk da evine git! Islanmış sucuk gibi olmuşsun, soğuktan donacaksın; nerede oturuyorsun?" sözlerine; zar zor, yarım yamalak "Diyarbakır!" diyerek cevapladım ve zonklayan, fırıl fırıl dönen başımı yine önüme, dizlerime dayayarak uyumaya çalıştım. Onların kendi aralarında yüksek sesle "Dolapdere'de oturuyormuş!" dedikten sonra koluma girdiklerini, beni Talimhane'ye kadar sürükleyerek yürüttüklerini, Talimhane'de de "İşte! Yokuştan aşağısı Dolapdere!" diyerek ayrıldıklarında, ben, sabahçı kahvelerine "Kürt böreği" satmak için yokuş yukarı tırmanan börekçiler arasından yalpalayarak Dolapdere'ye doğru yokuş aşağı iniyor, oradaki gecekonduları saymaya gidiyordum: Bir, iki, üç...

SİNA AKYOL

İki Şiir

METİN OLMAYAN ŞİİR

(1)

Katil miyim maktûl mü, belli değil!
Kendime batmış bıçak gibiyim.

Bursa'dan Sıvas'a gider gibiyim.
Sıvas müşkül, diyor Metin -yazmıştı:

"Hey ahbap; niye düştün yollara,
kaçılacak yer yok ki!"

Peki! Ben de bari
Kendime kaçayım.

(2)

Metin ki kâkülünü
alnından çekmişti;
hançeriyle sıyırıp
gökyüzüne yazmıştı:

"Hey ahbap; bu acı var ya,
kuş olsan kaçırmaz seni."

Peki! Ben de bari
buralarda kalayım.

METİN'LE YARENLİK

Biz niçin fazlayken
bunca eksiğiz?
Ve sağalmak niçin
bunca zor. Metin?

Sorsan bir yol Behçet'e;
hangi ilaç merhemdir
hangi ilaç onarır?

ALTAY MARTI

Hava Değişimi

Cırcır böceklerine pek de ağır olmayan bir küfür edip üçüncü şişeyi açtı. İki yudum içip toprağa uzandı. Seyredilecek bir tarafı yoktu, kapkaraydı, ama yine de seyretmeye başladı gökyüzünü. O sırada bir denize düştü ansızın. Ağır ağır dibe çöküyordu.

Sabahın mahmur zamanlarında yaşadığı telaş ve endişe gün boyunca simsiyah bir sıkıntıya dönüşmüş, en sonunda da yorgun düşürmüştü bedenini. Zifiri karanlıkta kanı azalmış adımlarla yürüyordu. Beyninin en ücra köşelerinde ısrarlı bir uğultu!

Meydanın muhtelif yerlerinde alem yapan keşlerin tepeden tırnağa isyan olan naraları, gülüşmeleri, taşa-toprağa sövüşlerine cırcır böceklerinin testere dişli ötüşleri karışıyordu. Sadece rüzgârın sesi güzeldi bu yıldızsız akşamda. İsteksiz bir rüzgârdı, çok cılızdı, ama çok narin esiyordu.

Ne denli bitkin olduğunu demiryoluna ulaşıp toprağa oturduğunda anladı, bıraksa omuzları, kolları yerde dağılacaktı. Göğsünün tam ortasında soluğunu eksilten ve iyice yoğunlaşmış sancıyı dağlamanın, onu lime lime etmenin tek yolu vardı. İçmek! Kendini tüketene kadar içmek!

Gri hırkasının iki cebinden çıkardığı kanyakları rayın üzerine arka arkaya dizip birini hırsla açtı ve kafasına dikti. Boğazı dehşetli yanmış, ağzının içine alev düşmüştü. Soluklandı. Bir daha içti. Bir an önce damarlarında küçük kor parçaları dolaşmalıydı. Gerilmiş vücudu bir an önce çözülmeliydi.

İlk şişe bittiğinde gözlerine kurşuni bir duman gelip oturdu, sonra da koskocaman bir yüz. Koyu kestane rengi saçlar, ince pembe dudaklar, iki dokunaklı göz, çaresizce yukarıya kalkmış kaşlar! Karısının yüzü! Çok genç, çok güzel, çok yakıcı! Acının gelip böylesine masum bir yüze oturabilmesi için çok zalim olması gerekir, çok gaddar!!

"Sen gittikten hemen sonra... Baktım beşiğinde çırpınıyor... Gözleri bir yana kaymış... Kolları bacakları kasılıyor... Her yanı ateş içinde..."

Kırılmış, kaygılı, rengi örselenmiş bir sesle anlatıyordu karısı. Her kelime kurşun gibi giriyordu vücuduna, içini parçalıyordu. Bu görüntüyü kovmaya çalıştı aklından. Beceremeyince de hemen ikinci şişeye uzandı. Bu kez bir ses:

"Hava değişimi şart bu çocuğa, yoksa fazla yaşamaz."

Doktorun sesiydi bu. Şefkâtsiz, buyurgan, halden anlamayan bir ses!

Birden tüm düşünceleri birbirini kovalayan azgın köpekler gibi uçuşmaya başladı beyninde. Engelleyemedi.

"Eh be doktor bey, havale geçiriyor, telaşlanmayın dedin, iğnesini yaptın, ilaçlarını yazdın, şart mıydı bu son lafı etmen, ben kimim ki, biz kimiz ki, ne hava değişimi, nereye götüreyim ben bu çocuğu şimdi, al sana bir sahne, gri bir sabah, güneş daha doğmamış, külüstür bir dolmuş duruyor toprak yolda, solgun, zayıf bir adam, hamile bir kadın ve boy boy üç küçük çocukla bir kırık bavul iniyor arabadan, zayıf adam badanasız bir eve doğru yürüyor, üç çocukla kadın da birbirlerine sokularak arkasından, tahta kapıyı çalıyor zayıf adam, birazdan mayışık gözlerle, namaz takkeli, sakallı bir yaşlı açıyor kapıyı, çok değil, üçbeş kelime ediyorlar aralarında, sonra cılız bir derenin akması gibi içeriye giriyor kapının önünde bekleşenler, hepsi de çok ürkek, işte bu benim ailem doktor bey, önceki hayatımda başıma gelenler kimseyi ilgilendirmez, lüzum yok anlatmaya, yabancıyım, köksüzüm, dilini bilmem bu şehrin, havası hep çarpar beni, insanlarını tanımam, ekmek bulmaya geldim bu şehire, tencere kapağında yemedik mi ilk yemeğimizi ilk aylarda, geceleri üşüdüğümde paltomu örtmedim mi yorgan niyetine üstüme, gece yarıları az mı sıçradım yatağımdan, bunları biliyor musun doktor bey, bunları bilmiyor musun; bir gün kurtulacağım ama bu rutubetli evden, çocuklarım okuyacak, yeni bir hayatın en başındayım doktor bey, nereye gideyim ben şimdi, nasıl gideyim?"

Kendiliğinden durdu aklından geçenler. Uzaklardan öbek öbek çatallaşmış insan sesleri geliyordu. Herkesin konuşacağı, beraberce bağırıp çağıracağı birileri vardı bu şehirde. Üstelik bu hava kimseyi hastalandırmıyordu, bu iklim, bu topraklar onları seviyordu. İnsanlar ve şehir birbirlerini çoktan anlamış, birbirlerine çoktan alışmış, çoktan sahip çıkmışlardı.

Cırcır böceklerine pek de ağır olmayan bir küfür edip üçüncü şişeyi açtı. İki yudum içip toprağa uzandı. Seyredilecek bir tarafı yoktu, kapkaraydı, ama yine de seyretmeye başladı gökyüzünü. O sırada bir denize düştü ansızın. Ağır ağır dibe çöküyordu. Saçları, gömleği suda şekilden şekile giriyor, ağzından burnundan çıkan hava kabarcıklarını izliyordu şaşkınlıkla. Denizin dibinde yosunların arasında bir çay bahçesi gördü birden. Her tarafta beyaz masalar, beyaz sandalyeler vardı, bahçe çok ıssızdı. Yavaşça ilerledi aşağıya doğru. İşte karısı oradaydı. Mavi kısa kollu elbisesini giymiş, çocuğunu kucağına almış bir köşede oturuyordu. Yüzünde acı vardı, gözleri nemliydi, başını bir yana eğmiş öylece duruyordu. Kocasını görünce çok ufak bir kıvılcım oluştu gözlerinde, dudaklarından çizgi gibi bir ses çıktı: "Hoşgeldin!"

Geçip beyaz masalardan birine oturdular. Hiç konuşmadılar önce. Sıkıntıdan sağa-sola bakıyorlardı, yanlarından geçip giden tasasız balıkları, sağlam kayaları seyrediyorlardı. Herkesin ne ahenkli yaşamı vardı, ne çok güçlüydü herkes ve her şey.

Çocuğunun, karısının yüzlerini almak istedi avuçlarının içine. Kendisinden başka hiç kimseleri olmayan bu iki insanı kucaklamak istedi. Yapamadı. Konuşma zamanıydı: "Bak hanım, durumumuzu biliyorsun. Daha yeni ev olduk buralarda. Nereye gidebiliriz? Hem belki yanılıyordur doktor. Ne hava değişimi? Hiçbir yere gidemeyiz. Diyelim ki başka bir şehirde iş buldum, diyelim ki gittik, o zaman kabul, bu çocuk kurtulur, ama bu kez de diğer üçü açlıktan ölür, benim gücüm yetmez."

Derken bir ses duydu. Denizin üstünden geliyordu. "Uyan hemşerim. Çok içmişsin herhalde. Burada böyle sızma, gece soğuk olur."

Uzandığı yerden hafifçe yekinerek, "Sağol gardaş, birazdan eve gideceğim, çok sağol!" diyebildi. Sonra da kendisi için kaygılanan ve kaykıla kaykıla yürüyüp giden adamın arkasından hafif bir sesle küfür etti: "Sen kendine bak hıyar, ayakta duramıyorsun."

Bir süre daha yattı toprakta. Rüzgâr biraz kuvvetlenmiş, artık homurdanır gibi esiyordu. İstediği olmamıştı hâlâ, beyni uyuşmamıştı. Kalkıp dördüncü şişeyi de açtı. Bir yudum içtikten sonra zorlukla ayağa kalktı ve yalpalayarak yürümeye başladı. Rayların etrafındaki ufak beyaz taşlar, kırmızı yumuşak toprak, uzakta silüetleri görülen evler, gökyüzü, her şey dönüyor, her şey birbirinin içine geçiyordu. Çok uzaklardan geceye kızgın boğuk köpek sesleri geliyordu.

Koşu meydanı boyunca arada bir durup ikişer-üçer yudum içti, sonra gençliğinin geçtiği Karadeniz ilçesindeki dere kenarı, oradaki uzun yeşil ağaçlar, derenin arkasındaki kirli sarı tepeler düştü aklına. Oranın havası, sıklıkla mırıldandığı türkü, çimenler, ince güneş ışıklarının parlattığı papatyalar!.. Hafiflediğini hissetti.

Vakit iyice geçmiş, bütün evler sessizleşmişti. Kör sokak lambalarının zar zor aydınlattığı sokağa girdiğinde artık dermanı iyice tükenmişti. Bütün gücünü önündeki basacağı yeri görmek için kullanıyor, zar zor bir-iki adım atabiliyordu. Evinin duvarına bir dostuna sarılır gibi sarıldı sonunda. Tutuna tutuna tahta kapıya dek geldi ve yavaşça içeriye süzüldü. Işığı açmadan holü geçip ön odaya doğru yürümeye başladı. Sokağın cılız ışıkları ön odayı biraz aydınlatabiliyordu. Kapının önünde durup küçük kızını seyretmeye başladı. İki duvara çiviler çakılıp karşılıklı ipler gerilerek, üzerine çul çaput atılarak yapılmış beşiğin içinde ufacık ağızlı, küçücük burunlu, sarı seyrek saçlı bir bebek! Yüzünde kirli sarı ışıkların gölgeleri oynaşıyordu. Uyuyordu. Işıklar bazen öyle oyunlar oynuyorlardı ki, üç-dört kez bebeğin uyandığını, kendisine gülümsediğini, sonra tekrar uykuya daldığını sandı.

Derin bir iç çekti. Sonra da karısına çevirdi bakışlarını. Köşedeki karyolada başını yastığa gömmüş, büzülmüş, bir ölü gibi sessizdi kadın. Büyük ihtimalle uyumuyordu ve büyük ihtimalle kocasının geldiğini farketmişti, ama niye kalksındı ki, ne konuşacaklardı ki artık! Çözümsüzlük dilsizliktir.

Omuzunu kapının kenarına yaslayıp bir süre daha seyretti odayı. Pencerenin önündeki sehpanın üzerinde küçük aluminyum tabak içindeki mama, rutubetli duvarlar, yerde hır-hırçikten örülmüş kilim, köşede bir yatak içinde enlemesine, yan yana uyuyan üç oğlu, diğer köşede basmadan bir yüz geçirilmiş ince bir minder! Bunca şey olmasına rağmen bu oda niçin bu kadar boş, neden böyle ıssız!

Vücudunun her zerresi ağırlaşıyor, içinde başıboş bir öfkeyle çaresizlik, başkaldırı duygusu birbirine karışıyordu. Umarsızca geriye döndü. Gidip bir duvar dibine bağdaş kurup bir sigara yaktı. Gözlerini kapatıp başını önüne eğdi. Gençliğinde dere kenarında söylediği türküyü hatırlamaya çalıştı. Böyle yaparsa aklına üşüşenleri bastırabileceğini düşündü. Olmadı. Türkü çıkıp gelmedi. Kollarıyla bedenine sarılıp sıkmaya başladı her tarafını, bir aşağı bir yukarı sallanmaya başladı. Birden bir cümleyi mırıldandığını farketti: "Kızım ölecek! Kızım ölecek!.." Bunu der demez de cansız, gözleri kapalı, soğumuş bir bebek gelip oturdu beyninin kıvrımlarına. Keşke söylemeseydi, birden infilak eder gibi ağlamaya başladı. Bir yandan da içeriye ses gitmesin diye iki eliyle ağzını kapatmaya çalışıyordu. Başı hâlâ önündeydi, hıçkırıklarını daha göğsündeyken boğuyordu, öne doğru iki büklüm olmuştu. Ve pantolon paçaları ıslanıyordu.

GÜLAY BATUR

Fasulyenin Faydaları

Annem... Bizim evin tek kişilik cuntası...

Her öğün bir madde ekleyerek hazırladığı anayasasıyla yönetecek bizi aklı sıra...

Beş çayını içerken beni anlayamazsın anne.

Girdiğin en büyük kalabalık, İnci hanımın paralı günü...

Hamam böceklerinden başka bir tehlike de yok hayatında...

Doğa desen senin için, çizgili pijama, yalancı dolma...

Gençken naz niyazla babamı aşkından süründürmemi neye benzetmiştin?. "Eti önce kendi suyuyla pişireceksin ki yumuşak olsun..."

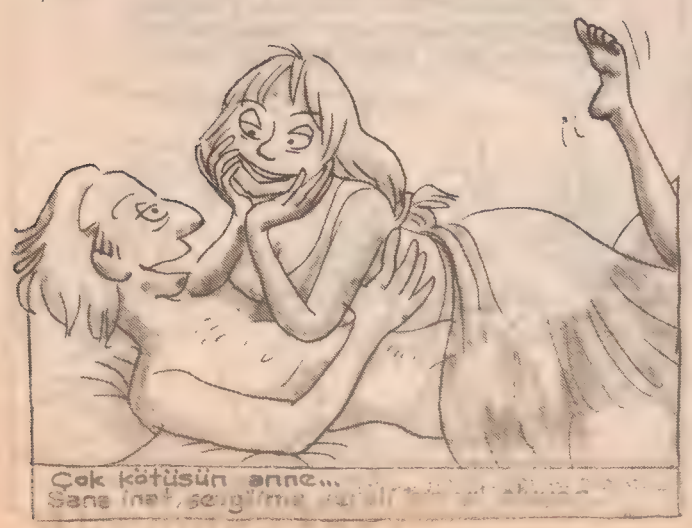
Çok kötüsün anne... Sana inat, sevgilimle

Senin gibi yapmadığım için ayrıldığımızı

Aramızda kuşak farkı var anne... kırmızı kuşak..!

HIMMG..!

BÖÖÜÜLLG!.. ŞOOOR...

Garanti koca, sıcak yuva... Sen beni anlayamazsın anne...

Sana anlatmıcam, anlatmıcam...

N'oldu ?. Suş puş oldun... bişey söylemiyorsun... işte senin de boyunu böyle aşarlar anne...

Okul kapısında bekleme beni anne... Doğum kontrol yöntemim olma... Bak .. Adını Amor koyarım sonra...

ENGİNAR KOYDUM ATEŞE... YANINA DOLMA...

Senin dünyanda staj yapmak istemiyorum anne. Söz, bi daha hamile kalırsam sana söylemicem ..

DONDURULMUŞ SEBZE ALICAM, BÖYLE GEL...

Mantona da uymuyorum, taşıma beni yanında... Kahrolsun faşizm tamam mı anne ..

KIZIM.. BAKSANA..

Ölüyorum bak, ölücem anne.. Marketi yutup intihar edicem...

GİD... GİDEBİLİRMİŞİM... İSTERSEM, İSTEDİĞİM YERE GİDEBİLİRMİŞİM...

İnanamıyorum, bıraktın beni... Dur bi dakka n'oldu ?.

ANNE.. SÖYLE ALLAHAŞKINA, SONUNDA BENİ NASIL ANLADIN ?.

Bu sahnenin kurgusu sana ait olamaz, hadi şaşırtma beni...

BAK NE DİYOR : "ÇÖZÜLDÜKTEN SONRA TEKRAR DONDURMAYINIZ" VARDIR Bİ BİLDİKLERİ, HADİ SEN DE GİT...

Sinirsin anne, sinir... Ama yaşasın özgürlük...

MİHRİ BELLİ

Tanıştığım Cumhurbaşkanları

O ana kadar iktidarlar tarafından, özellikle kendisini "Türkçü" ilan eden Saracoğlu hükümeti tarafından "arslansın" diye sırtı sıvazlanan kimselerdi bunlar. Aynı iktidarın gadrine uğramış olmalarını bir türlü hazmedemiyorlardı.

Taşra mütegallibesinin, ağa takımının bir alışkanlığı vardır. Halktan insanlar ile konuşurken lâfı denk getirip hep devletin ileri gelenleri ile dostluklarını anlatırlar. Maksatları bellidir. Dinleyenlere "Ağamız ne yaman adam. Bakın kodamanlarla bile senli benli" dedirtmek.

Yoksa okura biz de o maksatla mı cumhurbaşkanlarıyla tanıştığımızı anlatmaya kalkışıyoruz? Yok yok "Öküz" okurunun, örneğin bir Demirel'in ahbabını nasıl karşılayacağını bilmez değilim. Hem burada sözkonusu olan kimseler cumhurbaşkanı eskileri. Biri Başkır Sovyet Özerk Cumhuriyeti'nin ilk başkanı Zeki Velidi. Kendisiyle askeri cezaevinde tanıştık. O da mahpus, ben de mahpus.

Öteki, Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminde, o karışıklık günlerinde atalarının diyarı Dağıstan'a gidip birkaç yüz atlı bindirerek cumhurbaşkanlığını ilan eden Adapazarlı yüzbaşı Çerkez Kazım bey. Onunla Galata'nın köhne bir işhanında odalarımız yanyana idi. Gün ışığı görmez bir ufak odayı tutuyordu. Madencilikle uğraşıyordu. Uğraşıp duran ama bir türlü maden cevher yataklarını bulmayan madencinin hali malum.

Zeki Velidi ile karşılaşmamızdan başlayalım: Yıl 1945. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün ünlü Sansaryan hanında dokuz ay işkenceli, tabutluklu polis sorgusu ve hücre hapsinden sonra askeri cezaevine getirildik. İstanbul Üniversitesi'nde İleri Gençlik Birliği adlı anti-faşist gençlik örgütünü kurarak Ceza Kanunu'nun ünlü 141'inci maddesini ihlalden sıkıyönetim mahkemesinde yargılanacağız. O zamanlar askeri cezaevi Tophane'deydi. Sıkıyönetim mahkemesi de tramvay yolunun deniz tarafında, şimdi Malul Gaziler Derneği'nin bulunduğu binada.

Elli kişiydik. Kırk haramilerden on fazla. Çağımızın devrimci düşüncesinden bir şeyler kapabilmiş, geleceğe umutla bakan elli genç insan. Nazi Almanyası ve müttefikleri, dünya gericiliğinin bu belli başlı kaleleri yıkılmıştı. Bir iyimserlik havası esiyordu dünyada.

Neyse, Zeki Velidi'ye gelelim. Cezaevinde siyasi tutuklu olarak başkaları da vardı: Turancılar, esinini Hitler Almanyası'ndan alan yerli faşistlerimiz. Savaşın ilk yıllarında Almanya ve müttefiklerinin askeri başarıları karşısında tek parti dikta rejimi, yani CHP "ne olur, ne olmaz" diyerek bunları hoş tutmuş idi. Mihfer devletlerinin cephelerde yenilgileri birbirini izlemeye başlayıp savaşın nasıl sonuçlanacağı belli olmaya başlayınca "Milli Şef" İsmet İnönü bir çıkış yapmış ve bunlar hakkında kovuşturma açılmıştı. Uzun bir polis tahkikatından sonra tutuklu olarak yargılanmak üzere askeri mahkeme önüne çıkarılmışlardı.

O ana kadar iktidarlar tarafından, özellikle kendisini "Türkçü" ilan eden Saraçoğlu hükümeti tarafından "arslansın" diye sırtı sıvazlanan kimselerdi bunlar. Aynı iktidarın gadrine uğramış olmalarını bir türlü hazmedemiyorlardı. Bu hava içinde olanlara hapis yaramaz. İçin rahat hapis yatabilmek için: zindanı tuttuğun yolun doğal uğrağı sayacaksın. Bu egemen güçlere, onların iktidar çevrelerine birçok bağlarla bağlı bulunan Turancı takımı için olmayacak şey...

İçerdeki belli başlı Turancılar şunlardı: Baş ideologları Nihal Adsız ve onun grubunda yer alanlar. Bunlar arasında Alparslan Türkeş adında bir teğmen de vardı. Türkeş ile karşılaşmadık. Biz tecritde iken tahliye olmuştu.

Adsız yanlılarına rakip grubun başı Reha Oğuz Türkkan ve Zeki Velidi idi. Türkkan o grubun önde gelen ideologu durumundaydı. Zeki Velidi Türkiyeli değildi. Ekim Devrimi'ni izleyen yıllarda Başkır Özerk Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanlığına getirilmişti Bolşevikler tarafından. Onu o göreve getiren bizzat milliyetler komiseri Stalin olmuştu. Bu yüzden de Stalin eleştirilere hedef olmuştu. "Başka adam bulamadın mı?" gibisinden. İlk tanıştığım cumhurbaşkanlığı yapmış kişi o oldu. Rusların "Zaki Validov" diye andıkları zat. Zeki Velidi'nin Bolşevikler ile flörtü uzun sürmemişti. Sovyetlerden kaçıp Türkiye'ye sığınmış, burada bir ekmek kapısı bulmuştu. Üniversitede profesör idi, galiba Türkoloji bölümünde. Almanya'da Nazizm egemen olunca da bir zamanlar Stalin ile çalışmış olan bu zat tam 180 derecelik bir dönüş yaparak Nazilerin desteği ile bir kukla Turan devleti kurma sevdasına kapılmıştı. Başta Reha Türkkan olmak üzere kafadarlar da bulmuştu. Ülküdaşı Reha ile birlikte silah üstüne ellerini koyarak ant içmişlerdi.

O günlerin şartlarında bu hedefe varılması ancak Alman ordularının Sovyetler Birliği'ni çökertmesi ve Türki Sovyet Cumhuriyetler topraklarının Alman ordularının işgaline uğramasıyla gerçekleşebilirdi. Dolayısıyla burada Nazi istihbaratına görevler düşüyordu. Yani Turancıların girişimleri pek o kadar saf ve temiz bir Türklük idealine bağlılık olarak değerlendirilemezdi. Bunlar Nazi emperyalizminin bazı karanlık tertiplerinde piyon rolü oynamaya gönüllü idiler.

O günlerin Turancılarını selefleri sayılması gereken bugünün MHP'lileri ya da ülkücüleri ile kıyaslarsak, halefler açıkça Hitler hayranı, ırkçı, kafatasçı idiler. Atatürk'e onun temsil ettiği Türk milliyetçiliğine karşı idiler. İdeologları Nihal Adsız açıkça Atatürk'ün görüşlerine karşı çıkan ve Kemal'in şahsına kara çalan yazılar yazıyordu. 1930'larda yayınlanan "Sarhoşlar Sofrası" başlıklı yazı bunlardan biridir.

Adsız müslümanlığı da reddediyordu. Türklerin öz dini Ergenekon'daki gibi şamanizm idi. İslam Türklüğü geleneksel kültüründen gelme erdemlerinden uzaklaştırmış, yozlaştırmıştı.

Bozkurt'a sahip çıkmaları o zamandan başlar. "Bozkurt" adında bir dergi çıkarıyorlardı. Ama özünde ilerici bir içerik taşıyan ve devrimcilerin sahip çıkması gereken bu efsaneyi de bir vahşi hayvan sembolüne indirgeyerek yozlaştırıyorlardı. Nedir özünde Ergenekon Destanı? Yokolmakla karşı karşıya kalan bir topluma kurtuluş yolunu gösteren ve toplumun başına geçerek onu kollektif harekete geçiren geleneksel Ilan değil, bir emekçidir, bir demirci. Ilan çaresiz kalmış, zavallı duruma düşmüştür. Demircinin önerdiği çözüm toplumun bireylerinin kollektif emeği ile Demir Dağın eritilmesi ve kurtuluş yolunun açılmasıdır. Bu çözümü toplum benimsiyor ve kollektif emeği sonucu kuraklıktan kurtularak verimli topraklara varıyor. Burada Bozkurt, destanın ikincil bir ögesidir. Ana sembol demircinin balyozu olması gerekir. Ya da yığınların kollektif emeği. Bizim olan mitolojimizin, emekçi önderliğinin ve kollektivizmin kültürel dayanağı olan bu destanı faşistlere bırakmamız büyük aymazlıktır. Evet, Adsızların, Türkeşlerin düşünceleri o yıllarda böyle idi.

Türk-İslam sentezi dedikleri şeye varmaları ve bağnaz Müslüman kesilmeleri de, MHP'nin, Alaturka demokrasi koşullarında oy avcılığına çıkıp din istismarında gayrete gelmesiyle başlar. Sentez dedikleri de sentez-mentez değildir. Sünni mezhebinin Arap yorumunu olduğu gibi alıp bildiğimiz kırk yıllık ilkel milliyetçilikle birleştirmeye kalkmışlardır. Diyalektikte antitezin etkisiyle, tezden de, antitezden de bambaşka bir senteze varılır. Türk-İslam sentezine örnek arıyorsak Anadolu'daki batıni akımlara, Yunus Emre'lere, Pir Sultan Abdal'lara bakalım.

Cezaevi koşullarında Turancılarla ilişkilerimiz mesafeli idi; ama düşmanca değildi. Bizim derdimiz fikirlerimizden ötürü bizi zindana atanlarla idi. Onların da öyle. Dolayısıyla kader birliği durumundaydık. Aramızda dalaşmalar olmadı.

Biz ilerici gençler tam birlik halindeydik. Turancılar bölünmüşlerdi. Adsız grubu ile Türkkan grubu birbirlerini saf kan Türk olmamakla suçluyorlardı. Adsızcılar Türkkan'ın Ermeni ırkından geldiğini, adının Türkkan değil Ermenikan olması gerektiğini ileri sürüyorlardı. Karşı tarafta da Adsız'ın büyük annesinin Yahudi olduğunu iddia edenler vardı.

Komuna'nın bizdeki adı "Ortak Kazan" idi. Parası olan da olmayan da aynı yemeği yiyordu. Adi mahpuslardan da sıraya girip kabını uzatanlar oluyordu. Genellikle hasta olanlardı bunlar. Sürgün yerinden kaçıp gelen gün görmüş sabıkalılar da zaman zaman konuğumuz oluyordu. Hastalara özel olarak muhallebi pişirir, eldeki ilaçlardan da verirdik. Tıp öğrencisi arkadaşlar onlara yardımcı olmaya çalışıyordu.

Turancıların ortak kazanı yoktu. Aralarında selam-sabah yoktu ki olsun. Parası olan iyi yiyordu, olmayan bakıyordu.

Turancılar ayrıcalıklı idiler. Subaylar koğuşunda kalıyorlardı. Biz kendimiz için ayrıcalığı, birinci gününden reddettik. Koşullarımızda iyileşme olacaksa bu, sonuncu mahpusa kadar herkes için olmalıydı. Bu tutumumuz adi cürümden yatan öteki mahpusların gözünden kaçmıyordu.

Adsız grubu ile Türkkan grubu arasında selam-sabah yoktu, dedik. Ama bölünme o kadarla da kalmıyordu. Her grup kendi içinde de bölünmüştü. Büyük Turan devletini, evvel Allah sonra da Hitler'in de yardımı ile kuracaklarına and içmiş olan Zeki Velidi ile Reha Oğuz Türkkan tutuklanınca, nasıl olmuşsa birbirlerine düşman kesilmişlerdi. Reha'nın babası Tapu Kadastro Umum Müdürü idi. Bürokrasinin büyük ağırlığı olduğu o günlerde çok önemli bir mevki idi bu. Umum Müdürün emri altındaki memurlar (hiç kuşkusuz Büyük Turan idealine bağlı olduklarından olacak!) her görüş günü Türkkan'ı ziyarete geliyor, hediyeler getiriyorlardı. Kimi bir kutu baklava, kimi bir sandık portakal, kimi başka şey. Gelen yiyecekler iki manga askeri rahat doyururdu.

Zeki Velidi ile Reha Türkkan aynı odada kalıyorlardı. Yatakları yanyana. Zeki Velidi'nin maaşı verilmez olmuştu. Sıkıntı içinde olduğu her halinden belli idi. Başkır Cumhuriyeti'nin sabık cumhurbaşkanı ve geleceğin Büyük Turan Devleti'nin kurucusu yarı aç iken, Turan Devleti'nin öteki kurucusu, dava ve koğuş arkadaşına gelen yiyecekler tüketilemediği için bozuluyor, atılıyordu; çalıntıya uğrayanlar da vardı.

Bu durum bizi gerçekten üzmekteydi. Arkadaşlara da danıştıktan sonra Zeki Velidi'ye "Bizim ortak kazan nasıl olsa kaynıyor. İsterseniz size de yemek getirsinler" diye teklifte bulundum.

"Çok duygulandım. Ama bakanlık maaşımın bir kısmını ödemeye başladı. Eşim bundan böyle yemek getirebilecek" dedi, teşekkür etti. Böylece teklifim bir jestten ibaret kaldı.

Böyle bir davranışı yadırgayanlar çıkabilir. "Elin Hitlerci faşisti aç kalıyor, sana ne!" diye düşünebilir. Ama bence Nazi Almanyası'nın çökmekte olduğu o günlerde davalarını Nazizmin kaderine bağlamış olan bu adamlar o denli önemsizdi ki, bunlara kin besleyemiyordu insan. Politik düşünceler geri planda kalıyor, insancı yaklaşım ön plana geçiyordu.

Zeki Velidi'nin fikir yapısı hakkında bir fikir edinmek için kendisiyle ulus kavramı ile ilgili konular üzerine bir-iki konuşmamız oldu. Konulara yaklaşımı bambaşka açılardan idi. Ölçütlerimiz de çok farklı idi.

Bizimle diyaloga en heveslilerden biri Reha Oğuz Türkkan idi. İGB'lilerin disiplinine halktan insanlarla ilişki kurmada yeteneklerine hayran olduğunu söylüyordu.

Turancılar, askeri cezaevi Tophane'den Harbiye'ye taşınmadan önce tahliye edildiler. Biz Harbiye'de iken Türkkan bir kez ziyaretime geldi. Amerika'ya gidecek idi. Benden adres soruyordu. Kısa bir süre sonra gitti. Amerikan vatandaşlığına geçti ve bir daha dönmedi.

Zeki Velidi bir süre sonra üniversitedeki görevine dönebildi; Türkeş de ordudaki görevine. Turancıların gadre uğramaları kısa süreli oldu. Soğuk Savaş imdatlarına yetişmişti.

(sürecek...)

HALİL TURHANLI

Gizemli Güçlerin Müziği

Boujeloud'un, Hermes'in haz düşkünü oğlu, gem vurulamayan cinsel gücüyle bereketi simgeleyen keçi ayaklı Pan ile benzerliği çok belirgin.

Fas'da, Rif Dağları'nın eteklerindeki bir köyden yükselen "yeryüzünün ilk trans müziği" dalga dalga tüm dünyaya yayılarak globalleşiyor. Gerçekte, Batı'nın bu müzikle tanışması pek de öyle yeni değil. Beatler dünyanın bu en uzak köşelerinden birine özgü sesleri daha 1950'lerde keşfettiler.

Aydınlanma'nın tüm kalelerini yıkmayı hedefleyen William Burroughs ve Brian Gysin, Joujouka müziğinden güç aldılar. İlk gençlik yıllarından başlayarak Batı uygarlığı ve kültürüyle arasına ıraklık koymaya özen gösteren, Beethoven ve Wagner'in temsil ettikleri her şeyi reddeden, bu nedenle de formel müzik eğitimi almaktan kaçınan Paul Bowles, Joujouka müziğinde gerçek bir alternatif buldu. Rolling Stones üyesi Brian Jones ise bu zenginliği Batı'ya taşıdı.

Brian Gysin, Joujouka müziğinin büyüsüne kapılmakla kalmadı, bu müziği dostlarına da tanıttı. Joujouka'lı müzisyenlerin Batı'ya ulaşabilmeleri için kapılar ve kanallar açtı. Onları önce, Tanca'da yaşamakta olan Burroughs'a dinletti. Beatles'ın Maharashe adlı sahtekârın dizleri dibinde yoga yaptığı günlerde Brian Jones sarhoş edici, esriklik yaratıcı bir müziğin peşine düşmüş ve böylesi bir müziğin kaynaklarına ulaşabilmek umuduyla Fas'a gelmişti. Gysin, onun nasıl bir müzik aradığını anlamıştı; dahası, bu müziğin nerede bulunduğunu da biliyordu. Brian Jones'u, Joujouka'ya götürdü. Jones, 1967 yılında Gysin'in rehberliğinde yaptığı ziyarette "Joujouka'nın Usta Müzisyenleri"ni dinlemekle yetinmedi; onların çaldıkları trans müziğini kaydetti. Bir yıl sonra yayımlanan **Brian Jones Presents The Piges of Pan At Joujouka** başlıklı albüm bu kayıtlardan doğdu.

Joujouka, Fas'ın Akdeniz kıyılarını bir yarımay biçiminde çevreleyen, dorukları kireçtaşı oluşumlu Rif Dağları'nın eteklerinde bir köy. Yöredeki diğer köylerde olduğu gibi, Joujouka'da da klan bağları çok kuvvetli. Nüfusunu Berberiler'in oluşturduğu köyde tarım hâlâ çok ilkel yöntemlerle yapılıyor.

Joujouka köyü karanlık ve gizemli ruhsal güçlerin ambarı. Müziğinde de büyü var. Dörtbin küsur yıllık geçmişe sahip bu müzik özünde bir ritüel (Boujeloud ritüelinin) müziği; ama aynı zamanda, köylülerin toprağa olan bağlılıklarını dile getirdikleri ve jibili adıyla bilinen folk şarkılarından: ve sufi kültüründen de etkiler içeriyor. Oldukça ilkel çalgılarla çalınıyor. Bambu ağacından yapılma flütler, rhaita denilen ve klarnete benzeyen çalgılar, mandolini çağrıştıran üç telli guimri'ler, irili-ufaklı vurmalı çalgılar... Ancak asıl ilginç olan, bu ilkel çalgılarla hayli karmaşık bir yapıya sahip ve gerçekten trans etkisi yaratan bir müziğin çalınabilmesi.

Joujouka müziği büyük ölçüde yineleme ve doğaçlamaya dayanıyor. Trans etkisini yaratan da bu ikisinin kaynaşması. Yinelenen melodi dinleyiciyi önce cezbederek, tıpkı bir girdap gibi, müziğin içine çekiyor ve bir meditasyon sürecini başlatıyor. Bu sürece eşlik de ediyor. Fakat sonra, melodi hiç beklemedik bir anda, adeta mucizelerin olanaklılığına inandırmak istercesine değişiveriyor. Müzik başkalaşıyor. Ouspensky, **Mucizevi Olanı Arayış** adlı kitabında oktavlara gizemli nitelikler atfetmişti. Joujouka müziği bir bakıma, melodideki bu ani değişimle Ouspensky'nin savını doğruluyor. Çünkü bu başkalaşma hem meditasyon sürecinde kırılma yaratıyor, hem de duygu ve algılara akışkanlık kazandırıyor, düşünceleri dağıtıyor ve sonra onları yeniden toparlıyor. Sonuçta; insanların doğadaki her küçük kıpırtının ardında büyülü bir gücün bulunduğuna, her şeyin bu güç tarafından harekete geçirildiğine ve mucizelerin olanaklılığına inandıkları ve dahası, hayatlarını her an gerçekleşebilecek bir mucize beklentisiyle yaşadıkları uzak bir geçmişin, "akıl çağı" öncesinin ruh halini ve algı biçimlerini yeniden oluşturuyor.

Brion Gysin, "Joujouka'nın Usta Müzisyenleri"nin "gizli bir kardeşliğin müziği"ni çaldıklarını ileri sürüyor ve onların esoterik gelenekle bağlantılarını vurguluyor(du). "Dağların Yaşlı Adamı" Hassan Sabbah'ın da Alamut'daki kalesinde fedailerine, cennette yaşadıklarına inandırmak için bu soy bir müzik dinletmiş olabileceği düşünülebilinir. Çünkü sözkonusu müzik, bir yönüyle karanlık ruhsal güçlerle yakından ilgili, ama bir başka yönüyle de ruhsal şifa ve arınma sağlıyor.

Joujouka müziğinin sufi kültüründen ve jibili folk şarkılarından ögeler içermekle beraber özünde Boujeloud ritüelinin müziği olduğunu söylemiştim. Bu ritüel her yıl, ayın evrimine göre ve ramazandan bir ay sonra yineleniyor. Keçi ayaklı tanrı Pan ile büyük benzerlikler taşıyan ve köyün yakınlarındaki bir mağarada yaşadığına inanılan Boujeloud'u genç bir erkek canlandırıyor. Önce mağarada bir keçi kurban ediliyor. Boujeloud çıplak bedenini keçinin kanlı postuyla örtüyor, yüzünü siyaha boyuyor, başına samanlar koyuyor ve köylülerin sunacakları armağanı almak üzere Joujouka'ya doğru yola koyuluyor. Boujeloud bolluğu, bereketi, dizginsiz bir cinsel gücü simgeliyor. Toprağa bol tohum atmış, bereketli bir hasat mevsimi bahşetmiş olduğu için köyün en güzel kızı ona armağan olarak sunulacaktır.

Köylüler bir ateşin çevresinde toplanmış, Boujeloud'u bekliyorlar. Beri yandan, "dünyanın ilk ve en ilkel orkestrası" ağır ağır çalıyor... Boujeloud birden ateşin yanında beliriveriyor. Nasıl ve ne zaman geldiğini kimseler görmemiş, ayak seslerini kimseler duymamış. İşte, armağanı alma anı.

Fakat, o da ne? Boujeloud, kızın yüzünü örten peçeyi açar açmaz keskin ve ürkütücü bir çığlık koyuverir. Kandırılmıştır. Joujouka'nın en güzel kızı değil, yaşlı ve çirkin bir kadın verilmiştir. Ayşe Homulka'dır bu yaşlı kadının adı. Köyün Deli Ayşe'si. Boujeloud öfke içindedir. Çıplak topuklarıyla toprağı döver. Ateşin çevresindeki köylüleri korkutur, onları terörize eder. Ve işte tam o sırada müzik birden değişir. Ağır ağır ilerleyen müzik hızlanır. Çünkü Boujeloud'un öfkesini yatıştırabilmek, onunla başa çıkabilmek için müziğin de en az onun kadar taşkın olması gerekmektedir. Amansız bir hızla çalınan vurmalılar, nefesli çalgıların tiz sesleri... Fakat müzik, Boujeloud'u yatıştırmak ya da sindirmek bir yana, onu daha da saldırganlaştırır. Gitgide küstahlaşan, azgınlaşan Boujeloud artık histerik çığlıklar atmaktadır.

Joujoukalı müzisyenlerin çaldıkları her biri ayrı bir sahneye ait yedi parçadan oluşan ve toplam beş-altı saat devam edebilen bir süit. Her parçanın ayrı bir anlamı ve dolayısıyla da farklı bir temposu var.

Boujeloud'un, Hermes'in haz düşkünü oğlu, gem vurulamayan cinsel gücüyle bereketi simgeleyen keçi ayaklı Pan ile benzerliği çok belirgin. Pan'ın bir özelliği daha vardır: Herkesin derin uykuya daldığı sessiz yaz öğle üstlerinde birdenbire ortaya çıkarak gürültü koparır. Flüt çalarak çobanları, korulardaki insanları ürkütür, panik yaratır. Burroughs, Boujeloud ve Pan arasındaki benzerliğe dikkat çekerek Joujouka müziğini "panik müziği" olarak niteliyor.

Brian Gysin ise, Boujeloud ritüelinin Roma'da her yıl 15 Şubat'da yapılan ve Lupercalia adı verilen şenliklerde benzerliğinden sözediyor(du). Gerçekten bu şenliklerde Luperci rahipleri Palatium Tepesi'nin yakınlarındaki yeraltı tapınaklarında kurban ettikleri keçi ve

köpeklerin kanlı postlarını giyinerek şehrin kapılarına değin yarışıyorlardı. Bu arada önlerine çıkan kadınları, doğurganlıklarını artıracağı inancıyla, deri kamçılarla kırbaçlıyorlardı.

Nitekim, Boujeloud ritüelinin bir amacı da eril ve dişil ögeler arasında denge ve uyum sağlamak. Çünkü, gerek ruhsal yoğunluk ve zenginlik, gerekse doğadaki bereket ancak böylesi bir denge ve uyum sayesinde gerçekleşebiliyor.

"Joujouka'nın Usta Müzisyenleri" arasında Batı'da en fazla tanınan Mohammed Hamri. Bowles'ı, Gysin'ı köye ilk kez o getirmiş (Gyin'ın yüreklendirmesiyle resim de yapmış). 1970'lerde Ornetta Coleman ve Timothy Leary'yi köyde konuk eden de yine Hamrin. (Ornetta Coleman'ın 1978 yılında yapmış olduğu **Dancing In Your Head** albümündeki bir parçada "Usta Müzisyenler"de çalmışlar.)

Joujouka müziğinin globalleşmesiyle birlikte kimin gerçek "Usta Müzisyenler" olduğu konusunda Batı dünyasında zihin karışıklığı doğdu. Çünkü bugün, kendilerinin "usta" olduklarını iddia eden en az iki topluluk var. Birbiriyle çatışan iddialar daha şimdiden hukuki uyuşmazlığa dönüşmüş bulunuyor. Bir zamanlar adını pek az kimsenin duyduğu küçük bir köyde sakin hayat yaşayan Joujoukalı müzisyenlerin şimdi birbirleriyle "mahkemelik" olmaları, plak şirketleriyle pop yıldızları arasındaki bitmek bilmeyen davaları akla getirmiyor değil. Endüstri ile yakın temasın ve popülerleşmenin olumsuz etkileri...

Son iki yıl içinde ard arda yayımlanan Joujouka müziği albümlerinin her birinde değişik topluluklar çalmış. Örneğin; prodüktörlüğünü Frank Rynne'nin yaptığı **Joujouka Black Eyes** albümünde Mohammed Hamri'nin önderliğindeki topluluk çalıyor. Sub Rosa adlı alternatif plak şirketince yayımlanan albümün kayıtları Hamri'nin evinde gerçekleştirilmiş. Topluluktaki müzisyenlerin en genci onyedi, en yaşlısı yetmişsekiz yaşında.

Yetmişsekizlik Mujehid Mujdubi, Brian Jones'un kaydedip yayımladığı **Brian Jones Presents The Pipes of Pan at Joujouka** albümünde çalan müzisyenler arasındaymış. İlk kez 1968 yılında yayımlanan bu albümün telif hakkını uzun yıllar Rolling Stones topluluğu saklı tutmuş. Yeniden yayımlanabilmesi için gerekli izni ancak yirmiyedi yıl sonra vermişler. 1995 yılında yeni basımı yapılan albümün satışından elde edilen gelirden bu kez Joujoukalı müzisyenler de pay alabiliyorlar.

Yukarıda sözünü ettiğim iki albümün dışında bir de prodüktörlüğünü Bill Laswell'in yaptığı **Apocalypse Across The Sky** başlıklı albüm var. Burada, Bachir Attar'in önderliğindeki müzisyenler çalıyorlar.

Geçtiğimiz yıl Sonic Youth'un gitarcısı Lee Renaldo, Brian Jones'dan yaklaşık otuz yıl sonra ve adeta onun ayak izlerini takip ederek Joujouka köyüne gitmiş; orada "Usta Müzisyenler" ile birlikte çalmış. Renaldo, Joujouka müziğinin rock'a çok benzeyen (örneğin; "beat müziği artı melodi rifleri' gibi) yönleri bulunduğunu ve bu nedenle "Usta Müzisyenler" ile birlikte çalmanın kendisine bütünüyle doğal geldiğini belirtiyor.

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Babaannem ve Mehpare Teyze

Oysa doktor kaç kere fazla yürümemesi gerektiğini söylemiş. Bu tebeşir çizikleri Hayri Bey amcayı koltuğa çivilemenin en iyi yolu olmuş.

Babaannem, onun kızkardeşi Mehpare Teyze ve her ikisinin eskiden aslan şimdilerde kedi olan kocalarına dair...

Başlangıçta Mehpare Teyze'nin bildiğimiz altı lastik botlarıma bakıp, "Şimdiki gençlerin pabuçları ne güzel... Altı tebeşirle hiç çizilmez" demesine anlam verememiştim. Genç kadınlar için de "Pabuçlarının altı tebeşirle çizili değil ki, rahatça dolaşıp geziyorlar" dediğinde, annemin, "kırk gün kırk gece yatsa da bozulmaz" dediği muntazam topuzuyla karşımda oturan babaanneme derin derin baktım. Babaannem yine annemin dediği gibi "kurtlardan kurt" altı tebeşirle çizili pabuçların anlamını bir çırpıda özetleyiverdi:

– Kocası yıllarca pabuçlarının altını tebeşirle çizdi, bunlar silinmesin diye de tembihledi. Mehpareciğimin gençliği de bu yüzden dört duvar arasında geçti. Mehpare Teyze kendi kendineyken hatırladığında öyle içine oturmayan bir gerçeği; gençliğinin dört duvar arasında geçtiğini ablasının ağzından duyunca ağlamaklı oldu. Sonra hınçla salonun diğer köşesinde oturan emekli albay kocasına döndü:

– Şimdi de onun pabuçlarının altı tebeşirle çizili, bak mum gibi oturuyor artık, dedi.

Dayanamayıp yerimden kalktım, dedemin "Darbeci" deyip yıllardır konuşmadığı Hayri Bey amcanın kösele terliklerinin altına baktım. Terliklerin altına tebeşirle kalın bir çarpı işareti kondurulmuştu. Dedem kapı önünde bulduğu bir kediye "Hayri'ye çok benziyor" deyip Darbeci adını vermişti. Gençliğinde karısının vişneçürüğü tayyörüyle kapıdan dışarı çıkmasını yasaklayan Hayri Bey amca şimdi dedemin süt dökmüş kedisi Darbeci gibi bir köşede sessizce oturuyordu.

Mehpare Teyze kösele terliklerin altına kondurduğu tebeşir çiziklerinin, vişneçürüğü tayyörünü güvelere yediren kocasından alınan bir intikam olduğunu düşünmemizi istedi. Hayri Bey amcanın fazla hareket etmesi, yürümesi yasaktı. Mehpare Teyze mutfaktayken ya da çarşıya-kasaba gitmişken Darbeci Hayri Bey ayağa kalkıp ordusunu denetleyen asker edasıyla bir ileri bir geri yürüyüp duruyormuş. Oysa doktor kaç kere fazla yürümemesi gerektiğini söylemiş. Bu tebeşir çizikleri Hayri Bey amcayı koltuğa çivilemenin en iyi yolu olmuş.

Mehpare Teyze "Vişneçürüğü tayyörlerimi giyip vapurla şöyle Yeniköy'e halamların yalısına gidemedim, çocuklarımla Moda'ya dondurma yemeğe çıkamadım..." diye söylenirken, babaannem gençliğinin dört duvar arasında geçmesinden biraz da kızkardeşini sorumlu tuttu ve ilk defa muntazam topuzu başının üstünde sallandı: "Seyfettin'e okuldan tebeşir çaldırdım sana verdim. Çık dolaş, kocan gelmeden pabuçlarının altını yeniden çiz diye. Korkudan bacakların tutuldu, kapıdan dışarı adımını atamadın."

Mehpare Teyze'ye babaannem ne derse sustu. Kızı için işlediği yastık kılıflarını göstermek için ayağa kalkıp da yürüdüğünde Mehpare Teyze'nin yere bir tüy kadar hafif bastığını farkettim. Bunun nedeni, belki de ayaklarının altının tebeşirle çizili olduğunu düşünmesindendi.

Mehpare Teyze'nin kızı için işlediği yastıklara bakarken söz yaşlandığında kedi gibi olan kocalardan, evliliklere kadar vurdu. Babaannem daha önce yine kendisinden duyup çok güldüğüm meşhur halk deyişini söyledi; "Koca iyi bir şey olsa adını sümbül korlardı!"

Sonra sözü şimdiki evliliklere, kocalara getirdiler. Yastıklar ayrıldığından bu yana evlilikler kolayca bitiyordu. Mehpare Teyze yeni evlenecek kızına "Çift yastık değil, tek yastık yapalım, bir yastıkda kocayın" diye çok diretmiş, söz geçirememişti. Oysa gelinliğine duvak yaptırmayarak Mehpare Teyze'yi bir kez daha çileden çıkaran kızı çift yastıkta ısrarlıydı. Babaannem yastık kenarlarını işleyen kızkardeşine, "Bari bizim çeyizimizde olduğu gibi zig zag motifi işleme de evlilikleri yolunda gitsin!" nasihatinde bulundu. Sevgili annem akıllılık edip bütün yastık kılıflarına gül motifi işlemiş, bu yüzden babamla gül gibi geçinip gitmişlerdi.

Aynı gül motifi annemin başka yastık takımları kullanmama şans tanımaksızın bıkmadan usanmadan işlediği dört çift yastık kılıfımdaydı. Çocukluğumda bazen annemin bazen babamın kimi zaman her ikisinin de sabah uyandıklarında yanaklarında gördüğüm gül motifine çoğu sabah ben de rastlıyorum. Anlattıklarına bakılırsa, kocalar yaşlandığında besili tekir ya da ten, saç renklerine göre sarman, sağır Ankara kedilerine benziyorlardı. Yemek zamanında hazır olmadığı için koca masayı devirip babaannemin canım kristal bardaklarını tuz eden dedem şimdi oturmuş babaannemi bekliyor olmalıydı. Kızkardeşinin işlediği yastık kılıflarına göz gezdiren babaannemin eve yetişip yemeği hazırlamak gibi bir telaşı yoktu. Zaten dedemin yemek hazır olmadığı için masayı devirecek gücü olsa kıracağı alt tarafı Paşabahçe bardakları, iki arcopal yemek tabağıydı. Babaannem kızkardeşinin evinden ayrılırken kapıda durup ayakkabıların altına baktı: "Hadi artık ayakkabılarının altı tebeşirli değil, özgürsün!" dedi.

Mehpare Teyze özgür olduğunu hatırlayınca, "Ben de sizinle çıkayım, bir hava alayım" diyerek kendisini dışarı attı. Nasıl olsa eskiden aslan olan kocalar şimdi birer kediydi.

MUHSİN KIZILKAYA

Uzaklarımız

Güneşin ve suyun tadıyla / Uçunca bulutların tarlasına / Orada gece yok / Gece olmuyor uzaklarda

Bejan Matur

"Uzak", "uzaklık", "uzaklaşmak" gibi kavramlar, oldum olası bende bir kahır duygusu bırakır. Duyunca bu kelimeleri irkilirim, hüzün basar. İçim bir tuhaf olur. Çağrışımlar üst üste biner. Alır beni götürür. Gözlerimi kısar, ardına düşer, dalar giderim.

Uzaklara...

Uzaklarıma...

Çok uzaklara...

Özlem, uzaklıkla gelir. Mesafe girince araya, başlar özlem. Ulaşma isteği araya giren mesafenin uzaklığıyla orantılı olarak artar mı her zaman bilinmez...Kimi zaman yakınlar uzaklaşır; kimi zaman ise çok uzaklar çok yakına gelir. Kavramlara yüklediğin anlamlara bağlıdır bu duygu... Veya hayal gücünün genişliğine...Muhayyilenin kudretine yani... İmge avcılığındaki maharetine bir de...

Hayal kurmasını biliyorsan eğer, en uzak diyar elini uzatsan değecekmiş gibi yakın bir mesafeye gelir. Hayal kurmayı bilmiyorsan zaten yapılacak birşey yoktur. En yakınındakiler bile Kaf Dağı kadar uzak gelir sana.

Masallarda vardır Kaf Dağı...

Efsanelerde yerini hep korur.

El yazması muşamba kaplı kara kitaplarda geçer esrarı. Bizimle öteki mahlukat arasına çekilmiş bir settir; bizi onlardan koruyan bir engeldir Kaf Dağı... Arkasında "Yecüc Meecüc"ler yaşar. Uzaklardadır Kaf Dağı, ardında koca kulaklı yaratıklar durur. Her sabah erkenden uyanırlar yaratıklar, dağı yalamaya başlar. Dağ yalandıkça incelir, cam halini alır. Tam kırıp insanlığı mahvetmek üzere harekete geçecekleri sırada uykuları gelir, "geri kalanı yarın tamamlarız, yarın camı kırıp öte tarafa geçeriz" derler. Bir kulaklarını döşek, bir kulaklarını yorgan yapıp uykuya dalarlar. Sabah bir uyanırlar ki, dağ eski halinde... Dağ yine aynı dağ... Kara kaplı, kara kitaplar, "Bu hal hep böyle sürüp gidecek, bu hal kıyamete kadar böyle devam edecek" der. Aynı kitaplar, "Gün gelecek, Deccal hükmünü kurunca artık uyku basmayacak, gözkapakları kapanmayacak yaratıkların, Yeecüc Meecüc'ler dağı kırıp bu tarafa geçecekler" şerhini koyar. Anlatıcılar böyle der, dengbêjler kelâmını bunun üstüne kurar. Remil atanlar, dağın başındaki kara bulutlara diker gözlerini, muska saranlar içine buna benzer ayetler döşer.

Uzaklardadır Kaf Dağı... Çocuk masallarında muhayyilenin yetişmeyeceği bir yerde. Gece uykuya direnirlerken, çocuklara uyku masalı olarak anlatılır. Çocuk kanar masala, uzaklardaki Kaf Dağı'nı hayal eder. Korkar, Yeecüc Meecüc'lerin gelip onu götürmelerinden çekinir. Hiç düşünmez, dağın öte yüzünde kimler yaşar. Orası sadece bu yaratıkların mı ülkesidir?

Kaf Dağı masallarda ulaşılmaz bir yerdedir.

Uzaklık varsa içinde o anlatı masaldır. Masalı masal yapan uzaklıktır biraz da.

Uzaklaştıkça bir şey, hayal peşine düşer, ardı sıra gider. Hayal hasmıdır uzaklığın; kavgaları bir ömür boyu sürer.

Ne zaman kulağıma o ses gelse, orayı hayal ederim. İnce bir tınıdır bu, bir ıslıktır, bir rüzgârın uğultusudur, bir böceğin kanat çırpışıdır, bir sestir, bir "hişt, hişt"tir kimi zaman. Tam anlamıyla tarif edemiyorum o sesi. Oturuyorsam, elimde olmadan geriye kaykılırım. Ayaktaysam veya yürüyorsam, üçüncü boyutta bir yolculuktaymışım gibi gelir. Kulaklarımı bir türkünün nağmeleri doldurur, gözlerimin önünde uzaklığın sureti biçimlenir. Fotoğrafını görürüm uzaklığın, kahrını yaşarım. Yakınıma gelir uzaklık, elimi sürerim.

Uzaklıklarımı düşünürüm. Nedir benim için uzaklık, neyin adına uzak diyorum? Benim uzaklığım sizinkilere benziyor mu, aynı şeye mi uzak diyoruz?

Zamanla ne çok değişiyor bu soruların cevapları. Zamanla her sorunun içinde barındırdığı cevap nasıl da yeni bir anlam kazanıyor.

Dehşet hüzünlü olurdu karanlık basınca. Aşağılar alaca bir renge bürünürdü, kül rengine yakın bir griliğe zaman zaman... Radyoda hep Kerapêtê Xaço veya Xaça Toryan'ın, Ermeni ezgileriyle söylediği Kürtçe bir türkünün, insana "ah ulan ah!" dedirtecek cinsten ince nağmesi duyulurdu. Hafif ürperten, serin bir yelin daha bir soğuttuğu bir havayla inerdi gece. Karşıki dağlar birer serpêhatiydiler, birer anı...

Anılar biter, radyo susar, gece hükmünü kurar, köpekler havlamaya başlar, kurtların karşıki tepedeki siluetleri kaybolur, işte tam o sırada çıkardı o... Orada yaşadığım sürece bir anlam veremediğim, esrarını çözemediğim, hareket eden, o garip, o meçhul ışık...

Uzaklarda... Çok uzaklarda. O zamanlar, benim için dünyanın en uzak diyarında... Hiçbir zaman, hiç kimsenin gitmediği, dünyanın öbür ucunda bir yerde... Işık çıkar, ışık yürür, ışık viraj alır, ışık iner, sonra gözden yiter, kaybolurdu.

Hayatıma ilk uzaklık kavramını o ışık soktu. Işık o kadar uzak, o kadar yabancı, o kadar esrarlıydı ki, ne olduğunu öğrenip, esrarını bozmak istemedim. Benim meçhulüm olarak kalsın istedim. Benim esrarımdı, benim gizimdi çünkü o. Gizi beni Kaf Dağı masalı kadar ilgilendiriyordu. Serin havalarda sıcak yatağa girerken duyulan ürpertinin, hissedilen o hoş duygunun tadındaydı o ışık; yine sıcak yatakta anlatılan Kaf Dağı masalı kadar heyecan verici...

Uzaktaydı, uzağımdı o ışık...

O zamanlar benim için uzaklık o ışıktı.

Zamanla o ışık kayboldu. Benim için anlamını yitirdi. Uzaklaştım ondan. O orada, esrarıyla, bütün gizemiyle, sonradan adının Suwara Xelê olduğunu öğrendiğim yerde bir araba farı olarak kaldı. Meğer gecenin o meçhul saatlerinde arada bir çıkıp kendini bize gösteren ışık, o kadar da uzaklarda değilmiş. Meğer o zamanlar uhrevi anlamlar yüklediğimiz, belki de Tanrı'nın nuru olarak addettiğimiz o ışık, bir araba farından yansıyan ışıktan başka bir şey değilmiş. O zamanlar biz hiç araba görmemiştik, arabaların farları olduğunu, farların aydınlık saçtığını hiç bilmiyorduk. Gündüz, gözün ulaşabildiği yerde, sisin, pusun, dumanın içinde belli belirsiz seçilen Suwara Xelê geçiti çok da uzaklarda değildi, ne masallardaki Kaf Dağı, ne de Halep ve Şam'ın bulunduğu yer kadar uzakta hiç değildi.

Çok sonra, asıl uzaklığın o ışıktan daha daha esrarlı, daha kahredici olduğunun ayrdına vardım. Ne dağ başında hareket eden o ışık, ne Kaf Dağı'nın ardı, hiçbir şey, hiçbir mesafe, o duygu kadar uzak değilmiş meğer. Yakınındaki şeyden uzak kalmak... Senin yanındayken ulaşamaman. Elini uzatırsan değecekmiş gibi durmasına rağmen, uzatılan elin bir boşlukta sallanıp durması... Yakınındaki uzaklık yani...

Çocukken mesafe duygusu yoktur insanda. Mesafe duygusu beyinsel gelişmeyle gelişiyor olsa gerek. Beynin geliştikçe, bilincin birşeylerin farkına vardıkça, uzaklığın anlamını kavrarsın daha birçok şey gibi... Örneğin annenin senden ayrılıp evin dışına çıkması halinde bile ağlarsın çocukken. Seni orada bir başına bıraktığını sanıyor olmandan olsa gerek. Uzaklaşmanın mesafesi önemli değildir o an, o an önemli olan senden ayrılmasıdır.

Zamanla ayrılığın kahrı, mesafenin uzaklığıyla ölçülür olur. Irakaşma, gönüle merhemdir çoğu zaman. Gözden uzak olan, gönülün ırağına düşer çünkü...Demek ki zaman zaman, mesafe yaralara iyi gelir.

Peki ya hiç uzaklaşmıyorsa... Ya hep yanıbaşındaysa... Ya yakınında olup hep uzaksa sana...İşte o zaman... o zaman... bilmiyorum!

En kahredici duygu, yakındaki uzaklık duygusudur.

En çok yakınındakini özlersin çünkü.

Akıl bu... Aka da Konar

KEMAL GÖKHAN GÜRSES

ArzuuU Film Hezeyanları

HÜSEYİN ALEMDAR

Kalın pembe dudaklarımla hiç aldatılmamış gibi Alkazar sinemasının önünde beklemekteyim yine! Tepemde Milos Forman'ın *Skandalın İsmi* filminin afişi. Yakama bir gül gibi şaşkınlığım ve masumluğum ilişik, kendine batmış bir siyah iğne içimde. Bütün film afişleri içimdeki sinemaları buruşturuyor! Buruşturuluyorum, sen çıkıp gelmiyorsun *Arzuuu*! Buruşturulup yere atılan kağıt parçalarına dönüşüyor duygularım. Sen yoksun gene! Elimde bir sinema kitabı ve sahaflardan topladığım, senin oynadığın *Arzu Okay*'lı film afişleri... Aşkı iç kanama geçirmiş, yüzü hüzün beyazı bir adam gibi aynı yerimdeyim hâlâ! Hadi, n'olur gel artık! Bak, film şirketimizin adını bile *Arzuuu Filim* koydum, her gün sen'ler, bendeki sen'ler biriktiriyorum! Bu arada seni fena halde *Hadi Çaman*'lardan, *Ali Poyrazoğlu*'lardan, *Sermet Serdengeçti*'lerden, *Mete İnsel*el'lerden, âh en çok da *Selçuk Özer*'lerden kıskandığımı bilmeni isterim. Adı adın gibi masum olan o filmde oynamasaydın keşke! Ey infilâk bakışlı, yalnızlığı mor delikanlı, bekleme artık! Göğsü düşmüş her aşk masumdur!

1./ DURAKSAMA

Sinema ayağım sürçtü, aşk saatim duraksadı. Kendimle gitsem miydim?!

2./ GECE

Çok güzel bir kalbimin olduğunu ancak uyurken anlıyorum! Hatırlıyorum da, ilkgençliğimde pembe rüyalarla uyandığımda kalbimdi ilk kutlayan beni. Şimdi de öyle mi, bilmiyorum! Ancak, her gece duyduğum bir ses var siyah-beyaz filmlerden: *Beni bu dansa kaldırmıycak mısın? Bak, en sevdiğimiz melodi!* Gece beni dansa kaldıranım hiç olmadı.

3./ DÜŞ

Güya o an beni annem uyandırmış! Ağzımda ilk aşkım ve dolunayım. O gün bugündür rejisörlüğün *slow motion* şarjörüne girip çıkmalardayım. Çok incidim, çok ezildim bu girip çıkmalar sırası zaman içinde. Aşk da, yalnızlık da küçük ürpermelerle, âh parmak uçlarımda soğudu. Sizler de içimden öpmediniz tabii. Üşüdüm! Bütün senaryolarım hep birer film adı olarak kaldı: *Melike ve Menekşeler, Kararma, Şu Bizim Asuman, Aşk Gece Dolaşır, Sarı Cennet, Uzun Güzel Bir Tren*... ah, nostaljimi düşürdüm! Beni *Metin Erksan*'a götürebilir mi biri(niz)!

4./ TİTREME

Neden giderek bir platonik hüzünler durağı oldu hayatım? Ya bu gitarlı, içsesli titreme aniden hayatımın romantik yerinde. Tuğba! Az az, küçücük cumartesim. Kuğulu son gençliğim!

5./ ARZU

❤ Kalbim, *Arzuuu Okay*'la Paris'te yaşamak ve yazacağım her cümlenin noktalama işareti olmak istiyor! Sen, ey içimin sarışın vampı, sarışın iltihabım. Cennetlik günahım! Masumum❤❤❤

6./ GÜNAH

Bağışla *DM*! Bu fildişi geceyi yaşamamalıydık. Sen de ben de birilerine ve bir şeylere ihanet ettik sanki. (Bir süre sustuk her ikimiz de! Pardon, içimizdeki *ben*'lerle ikişer ikişer!) Sonra, birlikte geceden çıkarken mor bir iççekişle: *Önemli değil, yakası sinema infilağı çocuk! Her şey gibi mum kokulu aşkımız da kendi kokusunda yaşanmalıydı er geç.* O halde yaşandı demek! Günah korkusuyla gece gençliğimi kaybetmek üzereymişim meğer!

7./ BURCU VE KARARMA

U harfini ve hallerini çok seviyorum. *U* harfi bir imgelem çukuru, bir hazsal hezeyan dolgusudur hayatımın. Filmlerimizi anlamadılar, çukurlarımıza inemediler Burcuu! Birazdan görüntü(müz) de kararacak, biliyorum. Bildiğim bir şey daha var ki, yalnızlığın her ağlaması italiktir. Sustuğumda sinema batan yerlerim italikleşiyor, ben zaten ağlıyorum! Sen ağlama bari!

* *"İstanbul'da kadınlar uzun boylu / U gibi güzeldir."* **(İlhan Berk)**

ARZU OKAY

PERİHAN MAĞDEN

Ben Kaldım

Bu manastırda bir tek ben kaldım
Üstelik artık yaşlı ve akıllıyım
Çiftleşme ritüelleri cinslerin
Tembel bir hayretle eğlendiriyor beni
Bir cadı beni, çeneme
burnum uzuyor gitgide
Süpürgelikler! melekotları hatmi çiçekleri
osuruk ağaçları!
Çarmıhta bir İsa sallanıyor boynumdan
Kireç boyalı odam sadeliğiyle
sevindirmekte.

Violin konçertoları yaşındayım
Hırçınlıklar taşkınlıklar çok gerilerde kaldı
Artık kimse densizlikle suçlayamaz
Ne münasebet! sizim ve sinsi
Siyahlar bile giymem gerekmiyor
Öylesine oturttum bu işi.

Cenaze törenim o kadar ıssız olacak ki,
Yanaklarımı kızıllar basıyor utançtan
Yalnız annem kurtarabilir giderayak
Telefon defterini salladığı gibi
Mahşer yerine çevirir avluyu
Manastırdaki karanlık günlerim
yanıma kâr kalır.

Böyle bayağılıklar dışında,
pek düşündüğüm de söylenemez
Bahtiyarım gerçekten
Hiç çözemeyeceğim fizik problemleri gibi
Kalabalıkların "iç" yaşamları
Bakıyorum ve sırıtıyorum
Bıyık altından.
Altın. Altın. Altın. Yıllarım
Zor buldum, asla bırakmam.

EKREM GALİP YALINER
İlk Türk Karatecisi: Ethem Paşa

Ethem Paşa içtima meydanına çıktığında her şey daha evvelden emrettiği gibiydi. Herkes o beyaz elbiselerden giymiş, bellere kuşaklar sarılmış ve zabitler de dahil olmak üzere, karşılıklı ikili sıralar halinde vaziyet alınmıştı. Paşa elindeki kitabı göstererek konuşmaya başladı:

Ethem Paşa'nın o kitabı nereden bulduğu, tarihin karanlıkta kalmış noktalarından biridir. Bugün ortalıkta cirit atan işkembe tarihçileri, hiç şüphe yok, "Amcasının oğlu Japonya'dan getirmiş" gibi bir şeyler uyduracaklardır. İnsaf, walkman mi bu? Devir 20. asrın son yılları mı? Hadise 19. asrın ortalarında geçtiği gibi, mevzubahis olan da bir karate tekniği kitabıdır ki, o uzak sancakta vazife yapan Ethem Paşa'nın böyle bir kitabı nereden temin ettiği hâlâ bilinmemektedir.

Nereden gelmiş olursa olsun, kitap Paşa'nın üzerinde derin bir tesir yapmıştı. Ethem Paşa günlerce odasından çıkmamış, kimseyle konuşmamıştı. Vakit vakit odasından bağırtılar, çığlıklar işitiliyor, bunlara da bir mânâ verilemiyordu. Nakledildiğine göre beşinci gündü ki, Paşa yaverini çağırarak en kuvvetli ve en çeviklerinden iki erin derdest edilerek yanına getirilmesini istedi. Bilahare de alayın terzisini çağırarak on top kadar beyaz bez almasını ve tarif edeceği biçimde kıyafetler dikmesini emretti.

Alaydakiler, o gün Paşa'nın odasına çağırılan erlerin çığlıklarını dinlediler. Erler akşama doğru odadan çıktıklarında pek feci vaziyetteydiler. Hadiseler erat arasında rivayetler çıkmasına sebep olmuş ve Paşa'nın tüm erleri döve döve öldürüp özel diktirdiği kefenlerle defnettireceği söylenmeye başlamıştı.

Bu hâl birkaç gün daha devam etti. Paşa her gün iki yeni askeri derdest ettiriyor, odadan kan revan içinde çıkan askerler kimseye bir şey söylemiyorlardı.

Nihayetinde Paşa bütün alayın içtimaya gelmesini emretti. Zabitler de erat da merak içindeydi. Paşa ne yapacaktı?

Ethem Paşa içtima meydanına çıktığında her şey daha evvelden emrettiği gibiydi. Herkes o beyaz elbiselerden giymiş, bellere kuşaklar sarılmış ve zabitler de dahil olmak üzere, karşılıklı ikili sıralar halinde vaziyet alınmıştı. Paşa elindeki kitabı göstererek konuşmaya başladı:

"Bu, Japon diyarından gelmiş bir karate kitabıdır. Karate bir nevi'i mesafesiz harp idmanıdır. Karate aynı zamanda bir ilimdir. Eğer bu ilmi harp meydanlarında tatbik edebilirsek, düşmanın vay haline..."

İçtima meydanında toplananlar, Paşa'nın odasında idman görmüş askerlerin hareketlerini seyrettiler önce. Bilahare Ethem Paşa emir verdi: "Herkes aynı hareketleri tatbik ederek karşısındakiyle kapışa, galebe çalanlar boştaki bir askerle hemen bir müsabakaya daha gire, haydi Allah rast getire..."

Zabitlerin ve eratın çığlıkları o uzak sancağın dağlarından yankılandı. Çarpışmalar sabaha kadar sürdü. Ethem Paşa idmana son verilmesi için emirler yağdırıyordu fakat ayakta kalan son birkaç asker artık emir dinlemiyordu.

Gün ağarırken Paşa'nın yanına sıhhiyeci Hızır Çavuş geldi: "Paşam zayiat çok büyük, ilaç hak getire, kefen bezi hak getire. Vaziyet bir felakettir ki..."

Daha lâfını tamamlayamadan, havada uçan serseri bir üçlü kombine vuruş Çavuş'un ensesinde patlayıverdi. Yere yığılan Hızır Çavuş son bir kez Paşa'nın gözlerine baktı ve "Paşam," dedi "ben ölüyorum, vatan sağolsun. Ama senin sıratını si..."

Bu fedakâr sıhhiyeci, son sözünü söyleyemeden oracıkta can vermişti.

Ethem Paşa, öğlene doğru alayın ortasında yapayalnızdı artık. Karşıki tepede birkaç beyaz siluet hareket halindeydi; o kadar.

Bundan sonrası malumatımız harici. Rivayet edilir ki, Paşa harakiri yapmak suretiyle canına kıymış. Bir diğer rivayete göre de karın bölgesine Wadoryu tekniği tatbik ederek hayatını nihayete erdirmiş.

Bilinen şudur ki, hadise devlet ricali tarafından örtbas edilmiş, vakanüvisler Ethem Paşa hadisesinden bahsetmemeleri için ikaz almışlardır. Ethem Paşa'nın meşhur karate kitabı ise yakılmış ve kitabın külleri o uzak sancağın dağlarına savrulmuştur.

Ethem Paşa istikbali erken idrak etmenin cezasını çekenlerdendi. Arkasında bıraktığı rivayet olunan mektup da bu hakikatin bir deliliydi: "Bir gün memleketimizde karatenin haricinde judo ve tekvando gibi idman şekilleri de tatbik edilecektir. Vatan evlatları nice dünya şampiyonluğu, nice Avrupa şampiyonluğu kazanacaklardır. Fakat Olimpiyatlarda aynı muvaffakiyeti göstereceğimizi tahmin etmiyorum."

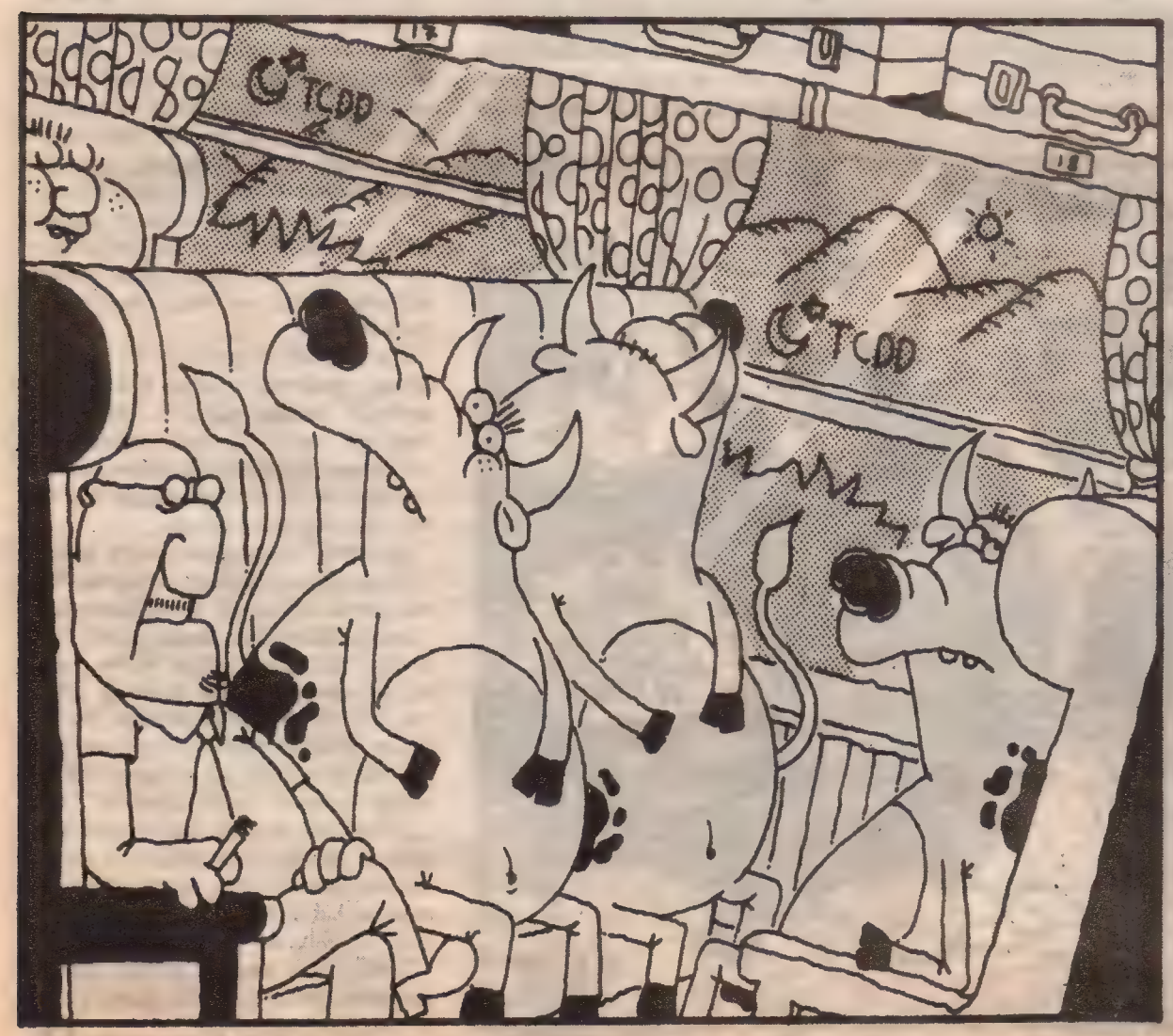

Hususi not: *Aziz okurlar, sayfasını devraldığım değerli dostum, eşsiz sosyalbilim insanı Sosyolok Ecevit Bey'in bir mesajını iletmek vazifesini üstlenmiş durumdayım. Kendisi, ÖKÜZ mecmuasındaki veda yazısının yanlış anlaşılmasından rahatsız. Kulağına şu şekilde söylentiler çalınmış: "Sosyolok Ecevit Bey, ÖKÜZ mecmuasıyla kavgalı bir şekilde vedalaşmış. Giderken de hayli asabi bir yazı yazarak tüm münasebetlerini koparmış..." Halbuki, bu söylentilerin hakikatle en ufak bir alâkası yoktur. Kendisi mecmuadan gayet medeni biçimde ayrıldığı gibi, sayfasını benim devralmama da aracı olmuştur. Kendisini kardeşten öte yakın bilirim, hatta "Biz bir elmanın iki yarısıyız" derim. Bu yakınlığımdan yola çıkarak sizleri temin ederim ki, Sosyolok Ecevit Bey öyle kavga çıkaracak, tatsız ayrılma hadiselerine sebebiyet verecek bir yapının insanı değildir.*

AYÇA ŞEN

Alla Beni Pulla Beni

Bir kayadan girip diğer kayadan çıkıyoruz. Kayaları delmeye ne gerek, üzerlerinden atlıyoruz. Selam duruyor yollarda denizatları, süvari birlikleri. Uzun zamandan sonra geri dönmüş saklandığı kayanın yanından köpekbalığı.

İlkel çağların yenilmez savaşçısıyla savaşmadan barıştım. Oysa hep yenilmez çağların ilkel savaşçılarıyla savaşmıştım.

Ve şimdi ne yenmek önemli, ne yenilmek.

Çünkü ne dağlar delinmelik, ne de gökkubbe yere çalınmalık.

Dağlar çıkılmalık, gökse uçulmalık. Deniz dalınmalık, balıklarla sevişmelik, nefessiz kalıp boğulmalık, aşktan değil.

Rönesans değil, reform yaşamak isterdim. Kendi etrafımda üç kere dönüp Allah'a varmak isterdim. Dağlardan kendini gerip gerip atıp kanrevan, tekrar dağa tırmanan çobanın, deniz üstünde yürümesine bakardım ağzım bir karış açık.

Elimi hafifçe uzatıp yıldızları almak, vermek isterdim deniz üstünde yürüyen çobana.

Elimdeki kocaman yıldızlarla peşinden koşmak isterdim.

Ama ne komik, farkedemezdim zaten denizin üstünde peşinden koştuğumu, onunsa yıldızları verince ağırlıktan denize düştüğünü.

Düşünce de muhakkak denize deniz katardım gözlerimden. Hangi adımımla dalga çıkarıp dengesini bozduğumu düşünürdüm, deli olurdum.

Oysa şimdi bir gece fenerine çıktım.

Nasıl oldu da yürüdüm elimde kocaman ayla, hatta dünyayla.

Buradan bakınca görünüyor; dalgalar var. Üzerinde yürüyen başkaları da. Ama bir kişi de dalgalara basa basa koşamıyor. Ben de görüp de selam vermeye üşendiğim komşularımdan yolumu değiştirir gibi bu kez denize dalıyorum, bir de bakıyorum ki, ne de sakin, dalgasız, her yerin yoğunluğu aynı:

Balığın, yosunun, köpeğin, kedinin, insanın...

Şimdi çobana bakıyorum ama hakikaten görünmüyor. Hepsi birbirine benziyor. Oysa her biri farklı aşağıda. Balığın şekli, rengi, yosunun vitamini.

Balık sürü doğar.

Köpekbalığı yalnız keser.

Affetmemek affetmenin yarısı.

İki bütün varken teki ikiye bölmek saçma.

Köpekbalığıysan eğer, yanında gezen küçük balıkları dönüp yememek saçma.

Haysiyetsiz köpekbalıkları gibi plajlarda kadını, kızı, çoluğu çocuğu yemek ayıp. Kılıçbalığını parçalamak gerek köpekbalığıysan da. Kılıçbalığıysan da, köpekbalığına kafa tutman saçma. İhtiyar balıkçıyla aşk yaşaman garip. İhtiyarın aşkına kanmansa komik.

Plastik şişeler yüzüyor üzerimde, ama umurumda değil, erimiyor nasılsa, ama üzülüyor insan ne de olsa. Yanımdan geçen balığa bakıyorum. Öyle güzel selam veriyor ki, saf, iyi niyetli, kıyamıyorum alıp yemeye, diş kovuğuma elimi daldırıyorum, biraz taşar ama onu avlamak ayıp.

Gözüm köpekbalığında, derine indikçe iniyorum. İçimde de hep kötü bir his, utanıyorum.

-Aslında Kaptan Kusto da korkardı ama belli etmezdi. Etseydi Kaptan olmazdı. Gemiyi en son terketmedi gerçi ama zaten en derine de inemedi.

İçimde hava bitiyor, ciğerlerim sızlıyor, köpekbalığına az kaldı, yakalayıp bıçağı çıkardığım gibi, sökeceğim ciğerini, çocuk cahilliğiyle balığın butunu arayıp bulamayıp, yiyeceğim kalbini elime alıp, seyreyleyeceğim kanın suda dağılışını saçlarım gibi.

Sonra bir aralık, ben tam nefesimi ağzımdan balon yapıp yukarı gönderecekken belki hava dolup ciğerime geri gelir diye, bir de bakıyorum ki, yanıbaşımda denizaltı gibi birşey duruyor. Kuyruğuna basıyorum ama ses etmiyor, kafasını arıyorum gözlerimle ama çok uzak, görünmüyor. Çıkıyorum yola, kafasını görmeye, acaba bu ne, dost mu, düşman mı, yunus mu, kalkan mı.

Bir de bakıyorum, köpekbalığıymış, karnını doyurmuş, uykusu gelmiş, denizin en rahat yerine kurulmuş. Yan yan da bana bakıyor hınzır, ses çıkarmıyor. O da sıkılmış, parça almıyor bacağımdan, kolumdan, karaciğerimden, kalbimden. Üzerine birikmiş palamutları veriyor bana nasıl geldilerse bu kadar derinlere, yiyorum ben de, başlıyorum konuşmaya.

Sonra bir de bakıyorum ki, nefesim çoktan bitmiş ama bana birşey olmamış. Çünkü ben zaten burada doğmuşum, deniz üstünde yürümekten solungaçlarımı unutmuşum.

Atlıyorum sırtına, o da pek istekli değil hani, ama kırmıyor, çünkü kırk yılda bir geliyor tanrı misafiri.

Bir kayadan girip diğer kayadan çıkıyoruz. Kayaları delmeye ne gerek, üzerlerinden atlıyoruz. Selam duruyor yollarda denizatları, süvari birlikleri. Uzun zamandan sonra geri dönmüş saklandığı kayanın yanından köpekbalığı. Bir sofraya oturuyoruz beraber, kocaman midye kabuklarından tabaklar, üzerlerinde istiridyeden kapaklar. Mis gibi bir koku yayılıyor bir yerlerden tanıdık. Başım dönüyor, uzun zamandır yaşamadığım bir iştah, bir saygısızlık, tabaklara saldırıyorum, kapaklarını açıyorum. Sonra bir de bakıyorum bir sürü haşlanmış çoban kafası, kızarmış çoban parmağı, zeytinyağlı çoban dili.

Iğreniyorum, kusuyorum bir kayanın dibine, midemden yosun bulamaçları yayılıyor, ıstakoz helvaları. Sofrayı da bok ettik, neşeyi piç ettik. Utanıyorum, bakamıyorum ne köpekbalığının, ne istiridyenin, ne de kayalara yapışıp bizi kesen çöpçü balığının yüzüne.

Bir kovuk bulup gizleniyorum, ağlıyorum, ağlıyorum, topluluk içinde kustuk, rezil olduk, diye anıp uyuya kalıyorum.

Derken gürültüler oluyor sabah. Müzik son sürat, dans ediyor herkes, denizin dibi rengârenk, ışık parıldıyor gözüme, seviniyorum. Nefretinden denizin dibine girdiğim güneş gülümsüyor ilkokul resimlerimdeki gibi yeniden. Yaklaşıyorlar yanıma, "gel," diyorlar, "gel, utanma. Seni denedik. İnsan mısın hâlâ, görmek istedik. Sana çoban eti verdik, bakalım yiyecek misin, merak ettik. Seni aramıza kabul ettik. Utanma, gel yanımıza, bir daha da yukarı çıkma".

Seviniyorum ama bir yandan da korkuyorum, çünkü yukarıda güneş, kalleş, bir de güzel parlıyor ki...

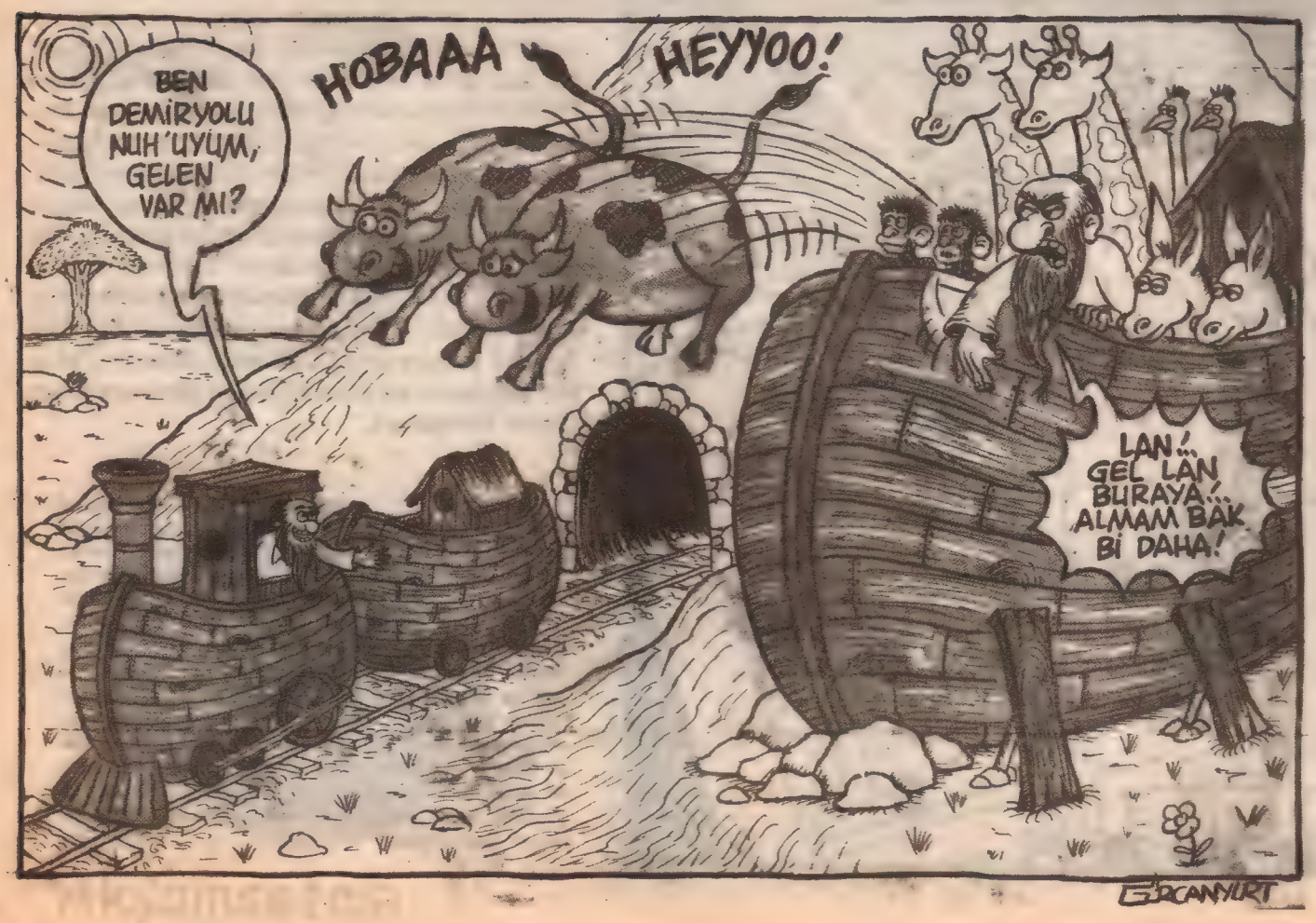

TUNCEL KURTİZ

Çingene Baron – IV

Göremeyiz, duyamayız, kavrayamayız Brahman'ı. Beyin sınırlı, Brahman uçsuz bucaksız. Bütün sığar mı parçaya, Brahman ne odur, ne bu. Ama, Brahman'ın dışında da başka bir kainat var. Medleri, cezirleri fırtınalarıyla benliğimiz atman. Atman zerreden küçük, Atman evrenden yüce. Vücut bir araba, sahibi Atman.

5.5.5.4.2 NEYİN OLMASI GEREKİR Kİ BİR ŞEY OLDUĞU GİBİ OLABİLESİN

5.6.2.1 DÜNYA İLE YAŞAM BİRDİR

5.6.3 ICH BIN MEINE WELT (der Mikrokosmos)

Tractatus Logico-Philosophicus
*Ludwig Wittgenstein / **Oruç Aruoba***

GLASGOW, Norman, Baron ve Sofia'lı Londra günleri; Norman bize şoförlü bir limuzin kiralıyor.

– Yapma, Norman yapma, gerçekten ihtiyacımız yok.

Norman, bir dizide başrol oynuyor, bir berberi, ama ne oynuyor, bir görseniz. Bize yaptığı başka işleri de gösteriyor videodan. Çok güzel hepsi, herif yaman bir oyuncu. Çelik gibi bir gövde, eski kalipso kralı, beyaz kadın avcısı.

– Jean nerede?

– Tımarhanede, yani hastane.

Jean'i çok severdim. Norman'la evlenmişti işte, yapmıştı bu hatayı. Norman, ahh Norman!. Beyaz et düşkünü, kapkara bir Dionisos.

Sofia, ben ve Baron Londra barlarındayız artık. Şoför dışarda. O bar senin, bu bar benim. 'Sen de gel' diyoruz şoföre, 'İşim bu benim' diyor. Ben cintonik içiyorum, Baron brandy ve Sofia Hatun absolute vodka.

Bu turnede ben de değiştim, aynı temel üzerinde ama. Peter Brook yarı tanrısınız dediğinde, çok gırgır geçmiştim. Şişlak'a durmadan, ben yarım tanrı, sen üçün biri tanrı, deyip, basıyordum kahkahayı. Şimdi, şu Glasgow günlerinde, ben daha alkol, daha esrar, daha Dionisos.

Jean akıl hastanesinde, telefon ettim, Norman'dan aldım telefonunu dedim.

– I hate him, I hate him. He is a mother fucker. He thinks that I am a dishwashing machine or juist a hole. I hate him.

Buzzz.

Kendime bakıyorum da, bir yarı tanrı olmuşum galiba, şımarık biraz galiba. Ben bütün dünyayım, bütün dünya benim. Robert Graves mitolojisi fena halde yürürlükte -bir de Bakhalar ve Euripides- ve Sümer -ve yer ve gök tanrılarının o inanılmaz çiftleşmesi- ve aşkı -ve kainatın doğuşu.

Tuncel bir keçi, bir Pan ve menecerim, sonra tutkum Daniela geliyor Glasgow'a ve beni üç kızın arasında görüyor, otelin barında. Baron'la Sofia gülüyor halime, tam kızları sıkıştırırken, karar veremeden, fakat gönlüm, babası Amerikalı, annesi Filistinli, kara kuzu postu saçları, tanrıça burnu ile SURİYA'da. Şiir söylüyor Suriya, Daniela giriyor içeriye.

– Ah Norman, ne kadar haklısın, galiba benim de sonum tımarhane.

Kalkıp kızların arasından -allah kahretsin tam zamanında- kucaklıyorum tombul sarı menecerimi ve içki büyüyor. Ve ben Tammuz oluyorum.

Baron'la Sofia aynı odaya taşınıyorlar. Bir kasa bira, bir kasa viski gidiyor, Baron'la Sofia'nın suitlerine. Baron bizi de davet ediyor ve şampanyalar patlıyor bir gece. Sabah onda provam var. Odama çekiliyorum. İşte Peter Brook bunu yarattı. Odama erken çekiliyorum. Provanın ne olduğunu biliyorum. Zaten hepimiz çok kuvvetliyiz artık, 12 saat oyun vız geliyor, provalar zor. Futbolcunun antremanda sıkılması gibi. Peter benim provalardan da zevk almamı istiyor. Her prova yeni bir oyun, en az dört saat, bu beş aylık zorlu bir çalışma sonrası böyle oldu. Newyork'da, bir work-shop sonrası gözlerinin içi gülerek:

– Oluyor, dimi?

Çok şey gizliydi gözlerinde ve sorusunda.

Sabah prova -eski ulaşım müzesi- yarı tanrılar çıkıyor ortaya, devinim başlıyor. Yemek ve kahve, bir saat sonra yeni bir çalışma. Ben ter içinde duşa giriyorum, keyfi çıkıyor her şeyin. Mavuso bana bir sigara veriyor, Afrika out imiş. Bara geldiğimde Sofia Hatun ve Baron Hint felsefesinin tam göbeğinde idiler. Sofia Hatun benim de tanımadığım bir Cemil Meriç'i anarak konuşuyor, Baron onaylıyor, bazı noktalarda karşı çıkıyor.

"Ötelerin ötesidir Brahman. Yücelerin yücesi. Tanrıları yaratan o. Başlangıçta yalnız o vardı. Her yerde o. Her şeyde o. Adlar değişik, kalıplar aynı. Cevher tek, Brahman.

Göremeyiz, duyamayız, kavrayamayız Brahman'ı. Beyin sınırlı, Brahman uçsuz bucaksız. Bütün sığar mı parçaya, Brahman ne odur, ne bu. Ama, Brahman'ın dışında da başka bir kainat var. Medleri, cezirleri fırtınalarıyla benliğimiz Atman. Atman zerreden küçük, Atman evrenden yüce. Vücut bir araba, sahibi Atman. Akıl arabacı, koşumlar idrak, duyumlar at. İdrak duyumlardan, akıl idraktan, Atman akıldan üstün. Aynı ağaçta iki kuş, gerçekte kuş tek.

LAGAVULIN, islay, single malt, 16 yaşında, yanında takipçi bira kullanılıyor. Ve Vahdet-i vücut. Baron saçını okşuyor Sofia Hatun'un ve anlatıyor.

'Upanişadlar bizim öz malımızdır, dünyanın bütün çingenelerinin bilerek, bilmeyerek yaşadığı, Upanişadlardır. Her gün yenisi doğar.

"Ne cennet var
Ne ölümden sonra kurtuluş
Ruh yok
Ahret yok
Kastlar palavra"

'GÜNEŞ EVLİYALARI DA, EŞKİYALARI DA AYDINLATIR.'

Baron'u ben böylece tanıdım.

Telefon çaldı.

– 'Gecede bir siyah telefon'

öyle bir şey yok, gri panasonic, Reyent.

– Baba, stüdyo tamam, ev hazır, hadi gel.

– Geliyorum.

Uyku tulumu, sırt çantası, 29 Ocak, gidiyorum. 1 Şubat doğum günüm, 61 oluyorum. Garip bir sıkıntı, aşığım. Bodrum'a gidiyorum.

Reyent.

Baron'u anlatıyorum.

Macar rapsodi.

Yağmur çiseliyor. Kabataş deniz otobüsü. Bir saat Yalova. İnsanlar, uçan kuş, martı, aralarındayım.

"Gökyüzü ve dünya yaratılmadan önce, ta başlangıçta, kainat suların içinde yüzen muazzam bir kaostu. Bu kargaşalıktan ilk ilkel ilahi yaratıklar varoldu ama onların bile dış görünüşleri tarif edilemeyecek kadar karışıktı. Asırlar geçti ve ilahlar anlaşılabilir biçimler alıp, birtakım faaliyetlere başladı. Bunlardan bir kısmı, bu kaosa bir çeşit kanun ve düzen getirmeye karar verdi. Bu, eski durumun yeter derecede iyi olduğuna ve devam etmesi gerektiğine inanan daha tutucu tanrıların kesin muhalefeti ile karşılaşan, cesur bir adımdı. Bu karara en fazla kızan, kaosun anası Tiamat oldu. Tiamat, canavar şeklinde canavarlığın en iyi ya da kötü taraflarını kendinde toplamış bir tanrıçaydı. Tanrıça, yalnız hükümranlığına değil, refahına da zarar getirecek olan, böyle bir düzene sokma fikrini işitince mücadele zamanının geldiğine karar verdi; vücuda getirdiği kaostan, çeşitli hayvan parçalarından oluşan, korkunç tahrip gücüne sahip, muazzam canavarlar yarattı. Kocasını ve yeni yarattığı ordusunu toplayıp, kavgaya hazırlandı. Tanrılar önce korktular. Kalkıştıkları iş göze aldıklarından pahalıya çıkacağa benzemekteydi. Fakat, nihayet bir ilah savaşa cesaret etti. Silahlarını kapıp, kumanda ettiği dört kudretli rüzgârı yanına çağırdı. Kaos sembolü Tiamat ileri atılıp, koca ağzını açtı. İlah bunu fırsat bildi. Kudretli rüzgârlarını hemen ağzından içeri yolladı. Rüzgârlar canavar tanrıçanın vücuduna öyle bir dolup şişirdi ki, Tiamat hareket edemez hale geldi. Bunun üzerine tanrı silahlarıyla işini bitiriverdi. Şimdi ortaya bir mesele çıkmıştı: Tanrı bu dev leşi ne yapacaktı? Bu, muazzam bir vazoya benzemekteydi. Uzun düşüncelerden sonra tanrı vücudu kesti, bir kısmını düzleştirdi, bu dünya oldu. Diğer kısmını dünyanın üzerine kapattı, bu da gökyüzü oldu. Kaos ölmüştü. Kainatta düzeni sağlama işine artık başlanabilirdi. Tiamat'ın kocası da –ki, bu pek önemsiz bir varlıktı– savaşta esir alınmıştı. Tanrılar onun da kafasını kestiler, vücudundan akan kanları zeminin kili ile karıştırıp insanı yarattılar.

Bundan dolayıdır ki, biz insanlarda pek nadir bulunsa dahi, ilahi bir taraf vardır."

KİLDEN KİTAPLAR
E. CHIERA / Ali M. DİNÇOL / Çantay Kitabevi

"Deniz tanrıça Nammu gök ve yeri doğurdu.
Gökyüzü ve yeryüzü
tavanı gök tabanı yer
bir dağ idi
Gök tanrı AN yer tanrıça Kİ seviştiler
bu sevişmeden
hava tanrı EHLİL doğdu
EHLİL gök ve yeri birbirinden ayırdı"

Bursa garaj, Erhan klarneti ve saksafonu ile bekliyor beni, atlıyoruz arabaya, Erhan'ın temkinli sürüşü ile Bodrum'a doğru yola çıkıyoruz. Okay Temiz ve Ergün Şenlendirici müziği ile.

Ergün Şenlendirici öldü mü?

Oğlu yaşıyor. Sevgilim ağladı, duyunca gözleri kan çanağı gibi oldu birden.

Ah şenlendirici Ergün, başka ne söyleyebilirim. Niye, neden, hangi tanrıça, hangi tanrı?

İbranilerin Shealu, Babillerin Arallu'su, iyi olsun kötü olsun tüm ölülerin gitmeye mecbur olduğu çaresizlik dolu yerlerdi. Eğer bu dünyada adalet varsa, haklı olan yaptığı iyi işlerden dolayı hayattayken ödüllendirilmeliydi.

Bitez Yalısı, Bodrum.

Reyent, Tuncel, Erhan, Ferda, Ayper, Coşkun.

Yani çello, klarnet, davul, tef, ziller, fasulye dolu bir elek, bendir ve basgitar ve ben.

Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini
Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz
66.Sone Shakespeare/**Can YÜCEL**

OKU DUĞUM KİTAP LAR

METİN CELÂL

Paranın Cinleri, Murathan Mungan
(Metis yay.)

"Çocukken karıştırdığımız aile albümlerinde, bazı fotoğraflarla daha özel ilişkiler kurmuşuzdur; diğerleriyle karşılaştırıldığında çok daha özel... Çoğu kez, büyüklerimizin de, nedenini, niyesini anlamakta güçlük çektiği ilişkilerdir bunlar. Bütün zamanlara ve farklı coğrafyalara dağılmış aile bireylerini yeniden biraraya getiren "aile albümlerinin" büyülü yansımasında, onca resim, onca insan arasından kendimize bir kaç kişi seçer, onların hikâyesinde geçmiş zamanların izine düşeriz."

Murathan Mungan, *Paranın Cinleri*'nde aile albümünü açıyor. Bu albümde büyük yeri olduğu anlaşılan Mardin'i anlatarak söze giriyor. Ona doğunun gizemli şehri Diyarbakır'ı ekliyor ve çocukluğunu aradığı bu sokakta, bu albümde fotoğraflardan sevdiği, tanıdığı Lütfiye Halasına, "Mehtaplı Gecelerde Hep Seni Andım" şarkısına, Babaannesi Pervuze'ye, çocukluğunun sinemalarına, güzel hikâyeler anlatan dayı kızı Asuman'a, babasının miting konuşmasına rastlıyor. O fotoğraflar tatlı acı bir çok anıyı canlandırıyor. Mungan'ın güçlü ve akıcı anlatımıyla kitap bir solukta bitiyor.

Murathan Mungan sözü; *"Sahi okur, beni hiç gördünüz mü?"* diye bağlıyor. *Paranın Cinleri*, onu görmek isteyenler için...

Kamu Vicdanına Çağrı Sivil İtaatsizlik
(Çev:Yakup Coşar, Ayrıntı yay)

"Bir Dakika Karanlık" eylemleri hayatımıza yeni bir kavramı da soktu; Sivil İtaatsizlik. Örgütsüz, kendiliğinden, kanunlara pek aldırmayan ve onun açıklarından yararlanan, herhangi bir örgütün güdümünde olmayan, şiddet / terör içermeyen, devlete halkın "biz de varız" dediği, uyardığı bir eylem biçimi. Tek başımıza karar verebildiğimiz, toplumsal baskı altında kalmadan katılabildiğimiz bir eylem olduğu için güzel. Tıpkı, Cumartesi Annelerinin yaptığı gibi. İsteyen onlarla Galatasaray Lisesi'nin önünde oturur, istemeyen oturmaz. Bir zorlama yok. Ama eylemin anlamını bozacak, yörüngesinden çıkartacak şeyler yapmanıza da izin vermezler, onlar gözaltında kaybolan çocuklarını arıyordur. Eylemi yapılan budur, başka bir şey değil.

Çoğumuzun, yukarıda benim yaptığıma benzer tanımlamalar yapabileceği "sivil itaatsizlik"in, felsefi bir arka planı var. Ayrıntı Yayınları, bu kitapta o arka planı oluşturan düşünceleri tanıtıyor bize. Arendt, Haberrmas, Thorreau gibi çağdaş düşünürlerin bakış açılarını onlardan çevrilmiş makalelerle tanıtıyor. Yakup Coşar imzalı, uzun önsözde de bu düşünceler tanıtılıp tartışılıyor.

İlk Aşk'ın On Öyküsü
(Hazırlayan; İshak Reyna, Yapı Kredi yay.)

"Geçen bunca zamana rağmen - zamanın geçip geçmediğini Allah bilir -, yine de o, sevilmiş ve yitirilmiş, ulaşılmaz kadın olarak kaldı, hâlâ da öyledir. Gözlerinin berrak Çin mavisinde yuvarlak ve buz gibi, bir aynanınkine benzeyen davetlerinde kendimi yalnız gönlün, büyük göçebenin, tasalı ve doyumsuz sanatçının, sürekli, mükemmelin arayışı içinde aşka âşık insanın gülünç görüntüsü olarak, her zaman için erişilmez olana doğru uzanmış el olarak görüyorum ve sonuna kadar da öyle göreceğim. Hayali her zaman orada, demir perdenin arkasında, bir zamanlar olduğu kadar canlı ve taze, sanki hiçbir şey solduramaz onu, ne de pörsümesine yol açabilir." Henry Miller ilk aşkını böyle hatırlıyor. Sanırım hemen herkeste de ilk aşkın unutulmaz ve de erişilmez böylesi anıları vardır. Onu yitirmenin, gereğince yaşayamamanın, toylukların kırıklığıyla anarız.

İshak Reyna, meraktan mı neden bilinmez, isminde "İlk aşk" geçen öyküleri derlemek amacıyla yola çıkmış. Ama edebiyatta ilk aşklardan bol bol söz edilmesine rağmen bu adı içeren on üykü bulması pek kolay olmamış. Sonuçta ortaya Çehov, Henry Miller, İzak Babel, Robert Graves, Nabokov, Samuel Beckett, Guarescchi, Ivaan Klima, Ian McEwan ve Marguerite Yourcenar'dan derlenmiş hikâyelerle tadına doyum olmaz bir antoloji çıkmış.

Eroin Güncesi, Kanat Güner (Era yay.)

Deneyimlerden kaynaklanan kitaplar yazmak, anılarını, bilgilerini edebi kaygı duymadan aktarmak ülkemizde pek rastlanılan bir şey değil. Hele yazdıklarında toplumun genel bakış açısından ayıplanacak ya da suç sayılabilecek şeylerden söz etmek her babayiğidin işi değil. Güçlü bir otosansür var. Kimse normal geçmiş bir hayatın öyküsünü bile anlatmak istemiyor. Bu nedenle *Eroin Güncesi* adlı kitap ilginç. Kanat Güner, cesurca bir tavır almış ve duyarlı, açık sözlü bir tavırla nasıl eroinman olduğunu anlatmış. Aslında anlattıkları daha önce duyduğumuz, okuduğumuz şeylerden çok farklı değil. O da dünyadaki bir çok benzerleri gibi alkolle başlayıp haplara, esrara ve ardından kaçınılmaz olarak eroine ulaşıyor ve o çıkmaz ve geri dönülmez sokakta kalıyor. Ama bu kez mekan Avrupa ya da Amerika değil, İstanbul. Anlatan da bizden biri.

Herkesin kendince dersler çıkartabileceği bir kitap. Örneğin ben, eroin alışkanlığından ne yapılırsa yapılsın kurtulanamayacağını düşündüm. İstenirse eroine ulaşmanın çok kolay olduğunu... Alttan alta aksi yönde yapılan propagandalara rağmen, genç insanlar için alkolün de, esrarın da onları kolaylıkla eroine götüren yollar olduğunu düşündüm. Ve Kanat Güner'in yazdıklarının satır arasından çıkan bir şey kafama takıldı; Birden bire eroin nasıl bol bol, çok ucuza ve kolayca bulunan bir nesne haline geldi? Bu işte kimlerin parmağı var? Yoksa ülkemizin en büyük eroin laboratuarlarına ev sahipliği etmesinin doğal sonucu mu?

Gündelik Hiçlik, Zoe Valdes
(Çev. Y.Aksu, Telos yay.)

Benim Küba'ya karşı kolayca adlandıramayacağım bir sempatim vardır. Belki okyanusun ortasındaki yalnız haliyle özdeşleşen sosyalizmdeki tekliği, belki de uzaktan da olsa insanlarının sıcak kanlı gözükmeleri, belki tropikal iklimi... Neyse, severim Küba'yı. Küba karşıtı bir şey gördüğümde, okuduğumda da kolay kolay ikna olmam. Zoe Valdes'in *Gündelik Hiçlik*'ini de aynı duygularla okudum. Valdes, bir kadının yaşadıklarından, aşklarından yola çıkarak Küba'daki rejimin nasıl çürüdüğünü, rüşvetin ne denli geçerli bir şey olduğunu, "sosyalizm" diye adlandırılan şeyin eşitlik değil ayrıcalıklar olduğunu dili döndüğünce anlatıyor. Benim kafama takılan soru; Küba'nın hiç mi iyi bir yanı yok? Açlıkların, yoklukların tek nedeni Kübalı yöneticiler mi? Onları yıllardır ambargo altında tutan, değil yiyecek ülkelerine ilaç girmesini bile engelleyen Amerika ve benzerleri hiç mi suçlu değil?

Valdess, bu yazdıkları ile ödüller almış, ilgi görmüş, kitapları çok satmış. Bu durum, Soljenistin'i hatırlattı bana. O da ülkesi Rusya'yı, Sovyetler'i yerden yere vurduğu için batıda büyük ilgi görmüştü. Şimdi şartlar ve rejimler değişti ve okunmaz oldu. Üstelik iyi bir romancı olmasına rağmen.. Çünkü propaganda malzemesi olarak kullanılmıştı. Sanıyorum Valdes'in de başına aynı şey gelecek. Üstelik o Soljenistin kadar iyi bir romancı da değil.

Batı'da Bir Nakşi Cemaati, Tayfun Atay
(İletişim yay.)

Müslüm Gündüz, Ali Kalkancı adları ortada dolaşmaya başlayıp, kör gözüm parmağına örneği, kanunen yasak olmasına rağmen dört bir yanın tarikatlarla, tekkelerle dolu olduğunu ancak şeyhler başbakanla iftar yaptıklarında anlayınca, tarikatlerin gerçekte ne olduğu da merak konusu oldu. İletişim yayınları işte tam bu günlere önemli bir çalışmayı denk getirmiş; tam adıyla *Batı'da Bir Nakşi Cemaati, Şeyh Nâzım Kıbrısî Örneği.*

Nakşıbendilerin Şeyh Nâzım'ı, popüler bir şeyh, Kıbrıs'a giden bakan da olsa, işadamı da olsa onun elini öpmeden edemiyor. Britanya tahtının veliahtı Prens Charles'ın onun müridi olduğu dedikoduları yoğun, kontların, lordların emrinde olduğu ise bir gerçek. Dünya çapında yayılmış bir tarikat kurulmuş, her milliyetten müritleri var.

Tayfun Atay, bu cemaatin içine girip "antropolojik" dediği, bilimsel yöntemlere dayanan bir çalışma yapmış. Şeyhin yakınında bulunup, onun politik, dini konularda görüşlerini yansıtmakla kalmamış, cemaatin bir üyesi gibi zikirler dahil her şeyi yaşamış. Kitabın bence tek eksiği, net bir analize, sonuca varılmamış olması. Sanırım aklı başında herkesin kendince doğru sonucu bulacağı düşünülmüş. Kolay kolay bir benzerine rastlanılamayacak önemli bir belge.

Şeyhü islam Fetvalarında Kadın ve Cinsellik, Gökçen Art
(Çivi Yazıları yay.)

"Şeriat istiyoruz!" diyenler arttıkça, şeriatın nasıl bir düzen önerdiğini merak edenler de artıyor. İçi boş, felsefi tartışmalar yapmaktansa geçmişteki bu tip uygulamalara bakmak herhalde daha akıllıca. İslam Hukuku uygulayan Osmanlı İmparatorluğu'nun kadın erkek ilişkileri açısından 17. yüzyıldaki uygulamalarının belgelendiği *Şeyhüislam Fetvalarında Kadın ve Cinsellik* bu açıdan ilgiye değer. Gökçen Art, pek fazla yoruma gerek duymadan fetvaları çevirerek acı gerçeği gözler önüne seriyor. Siyaset Meydanı'nda şeriatın kadınlar için en ideal yaşam biçimi olduğunu söyleyen başörtülü genç kızlar bunları okuduklarında nasıl yorumluyorlar o da benim merakım!

Kadın bir sözle alınıyor, bir sözle boşanıyor, pek fazla söz ve itiraz hakları yok, erkekler içinse tam bir cinsel özgürlük ortamı söz konusu, çok eşlilik, zina, eşcinsel ilişkiler, ensest, hayvanlarla ilişki gibi her çeşitten münasebet serbest ve bir yolla kılıfına uyduruluyor, uydurulmuş. Bazıları, bunun Osmanlı'da geçerlli olduğunu tüm İslam'ı kapsamadığını söyleyecekler. Haklılar. Ama sonuçta, bu örneklerde kararı veren Şeyhülislamların dayanakları İslam Hukuku, bunu da unutmamak gerek!..

bir kitaptan bir şiir

KORKUSUZCA

Gece karanlık, yol uzun ve ben şaşkın
Yoluma fener tutmuş o
Dehşetle fenerin sabırsız alevine
Kaçıyor bakışım;
Bize ne oldu? Kim ne bilir.
Nemli yeşil eteklerde,
Dudakları boynuma astı sanki
Binbir ateşli öpücükle, elmaslı kolyeyi.

Bize ne oldu? Kim ne bilir,
Ben o oldum, o ise denizin çığlığı.
Ben kolları arasında,
Susuz bir ot gibi yeşerdim
Titreyen çiçeklerin kokusunu,
gecenin kadehinden
Yudumlamaya.

Kuru bir daldan
Yıldız yağmuru yağdı saçlarıma,
Ben kaldım ve kucaklaşmanın ateşi,
taze yeşilliğin yatağında

Pervasız sabahın esintisinden
korkuyorum,
Gövdemle böyle birleşirse eğer,
Ezilmiş çimen kokusu saçacağım diye.

Furuğ *(Sadece Ses Kalıcıdır, Çev. Cavit Mukaddes, Yapı Kredi yay.)*

bir kitaptan bir cümle

"Yabancı olmak, mavi gözlü, İsveçliler gibi beyaza yakın sarı saçlı olmak, yabancı bir aksanla konuşmak, başka kıtaları tanımak istedim, kendim olmak istedim..."
Zoe Valdes *(Gündelik Hiçlik'ten)*

MEVZU

TERS İLİŞKİ

Medeni hukukta, *"ters ilişki"* boşanma sebebi sayılıyor. Bir kadın, kendisiyle "ters ilişki" kurduğu için kocasından şikâyetçi oldu mu, mahkeme hemen onları boşuyor. Mahkemede bu ters ilişkiyi anlatmanın yolu da ayakkabının ya da terliğin çıkartılıp ters konulması.

Neyse ki gündelik hayatta "ters ilişki"nin bu kadar ağır bir yaptırımı yok. Sadece yolunda gitmeyen bir şeylerden söz etmek gerektiğinde kullanılan bir terim. Sözün özü; "bu işte bir terslik var" demek.

Son zamanlarda yayın dünyasında bir terslik olduğunu düşünüyorum. Okuyucu ile kitap arasında bir ters ilişki var. Ama kitabın ağzı var dili yok olduğu için mahkemelere gidemiyor, terliğini ters koyup okuyucudan şikâyetçi olamıyor, boşanamıyor.

Olay şu; kıymetinden şüphe edemeyeceğimiz değerde kitaplar yayınlanıyor ve bunlar daha piyasaya çıkmadan olay hâline gelip basının konusu oluyor, dedikodu malzemesi halini alıyorlar. Sonra da, okuyucular bu kitaba olağanüstü ilgi gösteriyor ve kitap çok satıyor, baskı üstüne baskı yapıyor. Bunun, benim gibi, herkesin bol bol kitap okumasını savunanlar açısından sevindirici bir şey olduğu bir gerçek.

Ama, sahiden bu müthiş ilgi gösterilip satın alınan kitaplar okunuyor mu?

Burada, üzüntüyle söylemek gerekirse olumlu cevap veremeyeceğiz. Bu kitaplar, okuyucu tarafından ya doldurușa getirildikleri için satın alınıyor ya da hava atmak amacıyla.

Doldurușa gelenler, gerçekten de satın aldıkları bu kitapları okumak amacındalar. Anlaşılan NŞA (Normal Şartlar Altında) bu kitabı okumaları mümkün değil, ya zamanları yok ya da tahammülleri. Çoğu ilk sayfalarda takılıp kalıyorlar. Çünkü bu kitaplar her babayiğidin okuyabileceği türden değil.

Hava atmak amacıyla alanların ise bir sorunu yok, onlar bu kitapları dekoratif amaçla satın aldıkları için kitaplıklarının dikkati çekici bir yerine kitabı yerleştiriyor, sonra da kitap, yazarı, çevirmeni hatta yayınevi hakkında kulaktan dolma bilgilerle bol bol geyik muhabbeti yapıyorlar.

Neler mi bu kitaplar? Örneğin, **James Joyce**'un **Ulysses**'i (Yapı Kredi yay.), örneğin **Marcel Proust**'un **Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde**'si (Yapı Kredi yay.), örneğin **Gaarder**'in **Sophie'nin Dünyası** (Pan yay.), örneğin **Orhan Pamuk**'un **Yeni Hayat**'ı (İletişim yay.).

Orhan Pamuk'un **Yeni Hayat**'ı, tüm zamanlar içinde Türkiye'de en çok satan kitaplardan biri. Edebi değerinden de kimsenin şüphe ettiğini sanmıyorum. Ben de **Pamuk**'un romanlarını tad alarak her zaman keyifle okurum. Ama has edebiyatseverler dışında (ki onların sayısı en fazla iki üç bindir) romanı sonuna dek okuyana pek rastlamak mümkün değil. Üç yüz - dört yüz bin sattığı tahmin edilen bu kitabı satın alanların hangi duygular içinde olduklarını ise merak etmemek elde değil. Ne umuyorlardı acaba? **Orhan Pamuk** gibi öncü bir yazardan **Stephan King**'vari bir gerilim mi, yoksa **Aziz Nesin** öyküleri mi?

Joyce'un **Ulysses**'inin durumu ise daha trajik. İlk baskısı beş bin adet yapılıp hemen tükenen bu kitap, değil normal okurlar arasında, entelektüeller, hatta işi edebiyat olanlar arasında bile okur bulamamış. Geçen haftalarda entelektüeller, yazarlar arasında **Aktüel** bir soruşturma yapmıştı ve **Orhan Pamuk**'tan başka hiç kimsenin bu romanı okumadığı, okumaya yeltenmediği ya da ilk sayfalarda pes ettiği gerçeği ortaya çıkmıştı. (Afişlere geçen "Türkçe'de yayınlansın tüm işlerimi bir yana bırakıp Ulysses'i okuyacağım", sözünü eden **Yaşar Kemal**'in ne durumda olduğu da merak konusu!) **Joyce**'un bu başyapıtının, bilinçakımı tekniğiyle yazılmış bir roman olduğunu, çevirmenin bile pek mümkün görülmediği bir gerçekti. Bu gerçeği bile bile okuyucular niye bu kitaba saldırmıştı? Onu da siz tahmin edin!

Gönül, tabii ki böylesi değerli eserlerin bu kadar ilgi görmesinin yanında okunmalarını, anlanmalarını arzu ediyor. Ama ortada bir de gerçek var; biz azgelişmiş bir ülkenin çocuklarıyız. Kültür düzeyimiz öyle **Joyce**'u, **Proust**'u anlayacak kadar kuvvetli değil. Hele özünde bir felsefe tarihi olan **Sophie'nin Dünyası**'nı kavramamız hiç mümkün değil.

Keşke **Sophie'nin Dünyası**'nı satın alan iki yüz bin kişi bu kitabı okuyup anlayabilseydi! O zaman her şey çok daha değişik olurdu. Kolay kolay kül yutmaz! Bizi yönetenlerin palavralarına inanmaz, haklarımızı sonuna kadar savunurduk. Ama memleketin hâli malûm! Onun için bu kitapların okunduğuna inanmıyorum. Bu işte bir *ters ilişki* var diyorum. Bakalım kitap kendisiyle ters ilişkiye giren okuyucuyu ne zaman boşayacak!

"En Çok Güldürenler"

1. **Hüzünbaz Sevişmeler**, Yılmaz Erdoğan, Sel Yayınları.
2. **Aramızda Kalsın**, Gani Müjde, Parantez Yayınları.
3. **Asterix, Gül ve Kılıç**, Remzi Kitabevi
4. **Menekşe İstasyonu**, Atilla Atalay, İletişim Yayınları.
5. **1501 Temel Fıkra**, İ.Durusoy - A.Altıner, Altıner Yayınları.
6. **Sizinkiler**, Süper Kadın Çıtçıt, Salih Memecan, Mart Ajans Yayınları.
7. **Komikaze 3**, Erdil Yaşaroğlu, Leman Yayınları.
8. **Tenten, Kastofiore'nin Mücevherleri**, Yapı Kredi Yayınları
9. **Kabız Kuğu**, Bülent Üstün, 4 M Yayınları.
10. **Türkiye'de Çizgi Roman**, Levent Cantek, İletişim yay.

(Komikçi Dükkanının verileriyle hazırlanmıştır.)

bir kitaptan bir parça

Sivil itaatsizlik eylemi, eylemcilerin başka çıkar yol kalmadığını hissettikleri anda başvurdukları bir zorunluluk eylemi, çoğunluğa, kamu vicdanına yapılan bir çağrıdır. Eylemciler devleti protesto ediyor, ancak bunu, devletin alışkın olduğu dille, yani şiddetin diliyle değil, "barışın diliyle" yapıyorlar.

Kendini esas olarak şiddete göre düzenlemiş olan devlet "barışın dili" karşısında kekeliyor ve kışkırtmalara girişip, eylemleri terörize etmeye çalışıyor. Ancak "barışın dilini konuşanlar, devletin bu kışkırtmaları ve zorbalıkları karşısında dillerinden ödün vermezlerse ve bu dili toplumun en geniş kesimlerine yaygınlaştırabilirlerse, kazanan tüm toplum olacak" sivil itaatsizlik farklı olana tahammülü savunan bir kültürün, daha adil bir siyasal yapının yaratılmasında yapıcı/kurucu bir işlev üstlenecektir.

Yakup Coşar *(Kamu Vicdanına Çağrı Sivil İtaatsizlik, Ayrıntı yay.)*

ENVER ERCAN

GEÇTİĞİ HER ŞEYİ ÖPÜYOR ZAMAN

koltuğunun yerini değiştirdim dün
yüzün beliriyordu camda
dudaklarından geçen güvercin
tozunu alıyordu sözcüklerin
sen ağzını açmıyordun ama

hadi çevir telefonu
bari dostluğunla oyala

bu akşam da gülümsüyorsun fotoğrafta
gözlerinde taraf tutan bir sevgi
yüzün bana ayarlı
rüzgâr almayan bir sabahtı
ama kokun hâlâ odamda

hem içindeydim o anın
hem de dışında
sen yalnızca şaşırtmıştın
tutan bendim zamanı

HAYDAR ERGÜLEN

EFENDİLER GAZELİ

Kayık karşıya varınca sizin gözleriniz umman,
daldık efendim!

yangın dile çıkınca sizin sözleriniz yağmur,
kül'dük efendim!

sır ortada kalınca sizin yalanınız baki,
dil'dik efendim!

müşkül ortak durunca sizin yatağınız viran,
kaldık efendim!

aşk yolundan taşınca sizin bahçeniz tarûmâr,
olduk efendim!

fener dahi sönünce sizin yıldızınız zühre,
gördük efendim!

kul kendini bulunca sizin efendiniz kayıp,
n'olduk efendim!

biz hiç olmaz mıyız âşık, olduk efendim!

Güzel İnsan Ferruh ENDER ÖZKAHRAMAN

ÜNSAL ÖZTÜRK

Bir Kitap Öyküsü

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde büyük bir koğuşta kalıyorduk. 40 kişinin rahatlıkla kalabileceği koğuşta 80 kişi, 90 kişi kalıyorduk. Bir ara sayımız 96'ya çıkmıştı. Koğuş iki bölümden ibaretti. Demirkapıdan girilince, sağda mutfak ve tuvaletler bulunuyordu. Soldan, tahta bir kapıdan koğuşa giriliyordu. Biz, Dr.ismail Beşikçi ile, hemen kapının yanında, ilk iki ranzada kalıyorduk. Arkadaşlar önümüzden gelip geçiyorlardı. Kapı sürekli işliyordu. Girenler, çıkanlar, tekrar girenler...

22 Kasım 1994 günü, DGM hakiminin polise talimat vermesiyle gözaltına alınmıştım. Akşam saatleriydi. Dr.İsmail Beşikçi'nin "İşlevsizleşen Yasaklar, Düşünce Yasakları-Dolandırıcılık Yasakları" isimli kitabının kapak baskısını görmek, denetlemek için matbaadaydım. Eşim yayınevinden telefon etti. Yayınevine polisler gelmiş, beni bekliyorlarmış. Neden beklediklerini bilmiyordu. Ben de bir anlam verememiştim. Neden bekliyorlardı acaba?..

Matbaadaki kitap dördüncü kitaptı. 1993 Kasım ayından beri kitap yayınlayamıyorduk. Ekim-Kasım 1994'de dört tane İsmail Beşikçi kitabı yayınladık. Bunlardan üçü hemen toplatıldı. Zamanım da az kalmıştı zaten, dördüncü kitabı yetiştirmeye çalışıyordum. Kendini Keşfeden Ulus: Kürtler isimli kitapla ilgili dava sonuçlanmış ve ben infaz savcısından 4 ay izin almıştım.

Yayınevine döndüm. Polisler tanıdıktı. Yüzlerce kez karşılaştığımız kişilerdi. Hep kitaplarımızı toplamaya, bizleri savcıya, yargıca götürmeye gelirlerdi. Arasıra da öylesine uğradıkları olurdu. Ama bu kez neden geldiklerini kendileri de bilmiyordu. "Ünsal'ı alın, gelin" demiş DGM yargıcı...

Yargıçların polisle direkt ilişkide olduğunu o güne kadar bilmiyordum. Bu durumu da kavrayamıyordum. Neden savcı değil de yargıç benim getirilmemi istemişti?

"Bugün misafirimiz olacaksın" diyordu polisler. "Gidelim" dedim. Çıktık...

O gün şubede sabahladım. Ertesi gün DGM'ye götürüldüm. Biraz koridorlarda dolaştırıldıktan sonra Taşra İlamat Bürosu'na doğru yönelince konuyu kavradım. Yargıtay'da onaylanan davalardan birisi kesinleşmişti, cezaevine gidecektim. Ancak, burada yanlış işleyen bir süreç vardı. Yargıtay'da onaylanan dosyalar, yerel mahkemeler tarafından infaz savcılığına gönderilir, cezaevine gitmesi gereken kişiyle infaz savcısı muhatap olurdu.

Konu anlaşılıyordu. "Dışarıda kalırsa başka kitaplar da yayınlayabilir" düşüncesiyle, alelacele cezaevine gönderiyorlardı...

Hoca'yı masada çalışırken bulmuştum. Cezaevi yaşantısı başlamıştı... Kapıya yakın olduğumuz için, bulunduğumuz yer soğuk oluyordu. Hoca kimseye "şu soğuğa bir çare bulun" bile demiyordu. Bulunduğumuz yerin duvardan tarafında cam vardı. Çerçeveler şişmişti ve kapanmıyordu. Camın bir tarafında ise vantilatöryeri bulunuyordu. Açıktı. Dışarının soğuğu olduğu gibi içeri doluyordu. Koğuşun en cereyana açık yerinde bulunuyorduk. Camın açık bulunduğu yer ile kapının altında müthiş cereyan oluşuyordu. Birkaç kez arkadaşlara söyledim, sonraları üsteledim. Nihayet bir naylon poşeti yırtarak açtılar ve vantilatörün bulunduğu yeri kapattılar. Ama yine de soğuk engellenmiş değildi.

Hoca, başında şapkası, boynunda atkısıyla büzülmüş bir şekilde gazete ve kitap okumayı sürdürüyordu...

Birkaç gün geçmeden DGM'den istendiğimiz söylendi. Savcılıktan isteniyormuşuz. Kapı altında kelepçelendik.Hoca'yla ikimize tek kelepçe taktılar. Her zamanki gibi Hoca'nın elinde bir dosya vardı; içinde bazı mahkeme belgeleri bulunuyordu.

DGM savcılığının önündeki banklara oturtulduk. Başımızda eli silahlı jandarmalar vardı. Bir süre bekletildik. Savcı katibi istemiş olacak ki, o tanıdık katip kucağında daktiloyla önümüzden geçip savcının odasına girdi. Önce Hoca'yı çağırdı savcı. Nedenini hâlâ bilmiyordum. Daha önceki toplatılan kitaplarla ilgili ifade vermiştim çünkü. Hoca 15 dakika kadar içeride kaldı. Çıktığında gözlerinin içi gülüyordu. Neden gülüyordu acaba?

– Çok güzel olmuş, çok güzel olmuş, diyordu.

– Ne güzel olmuş Hocam, diye sordum.

– Kitap çok güzel olmuş, kapağı da güzel.

Neden sözettiğini kavramaya fırsat bulamadan beni de çağırdı savcı. Girdim. Yer gösterdi, oturmamı istedi. Önünde bir kitap duruyordu.

Savcı kitabı eline aldı, evirip çevirmeye başladı. Bir taraftan da bölücülük propagandası yaptığımız, bu konuda neler söyleyebileceğim konularında sorular soruyordu. Konuyu anladım. Elindeki kitap İşlevsizleşen Yasaklar kitabıydı. Biz daha kitap olarak görmemiştik bile. Piyasaya henüz sürülmemişti. Ama, savcılık toplatma kararı vermiş, ifademizi bile alıyorlardı.

– Kitabı görebilir miyim? diyesordum.

– Sen daha görmedin mi? diyordu savcı.

Sesimi çıkarmadım. İfadem bitti, dışarı çıktığımda, "Evet Hocam,kitap çok güzel olmuş" dedim.

Daha sonra İşlevsizleşen Yasaklar kitabıyla ilgili yargılama başladı,devam etti ve bitti. Bana 6 ay hapis, 50 milyon lira ağır para cezası, Hoca'ya ise 2 yıl ağır hapis, 250 milyon lira ağır para cezası verilmişti. Yargılamalar hep böyle yapılıyordu. Hapis ve para cezası...

Hapis ve ağır hapis cezalarını anlayabiliyordum ama ağır para cezalarını bir türlü kavrayamıyordum. Savcının önünde gördüğümüz, hiç satışı olmayan bir kitapla ilgili 300 milyon lira ağır para cezası veriliyordu. Bu parayı nereden bulup ödeyecektik devlete? Cezaevinde para kazanmanın hiç imkânı da yoktu.

Önce bir para cezası, sonra bir ceza daha, onlarca ceza daha...

Filhakika göz yummakla sevgi kazanmak arasında çok yakın bir rabıta vardır. Fakat gözlerimizi bir manzaranın biraz derinliğine daldırdığımız gibi yapın, her şeyini başka türlü görmiye başlarız. Bu göz yummıya asla taraftar olmıyanlar,acaba Nasıl söz söylemeli? Konuşurken ellerle hareket yapmalı mı? Nasıl bir vaziyet almalı? Elleri nereye koymalı? lâzımdır.

Şimdi gelelim başka bir manzaraya, Adına bazan hayat sahnesi, bazan mücadele sahnesi ve geçim dünyası da dediğimiz asıl büyük cemiyetin manzarasına: Bir kere, her şeyden evvel, tabii konuşmıya dikkat etmeli istifade etmeli, Çünkü bazı hallerde göz yummak, yapılan bir hatayı görmemezlikten gelmek yalnız cemiyet için değil, hattâ o hatayı işliyen için bile cennete girmesi için hiç bir mani kalmıyacak demektir çok fena neticeler verebilir.

Fakat bir de konuşurken nasıl bir hal almak meselesi vardır ki, bu da zihninizi işgal edebilir.

İsterseniz göz yummup eş - dost toplantısında, ellerinizle hareketler yapabilirsiniz. Bu sizin bileceğiniz bir şeydir.

Fakat göz yummanın da muhakkak surette bir hududu vardır. İşte asıl mesele bu hududu doğru olarak tayin edebilmektedir.

Bilhassa bir fakir büyükle dayanan malûmatı göz yummakla çocukluğuna ait bir hatırayı rüyasında gören bir insan, kendi kendine sorsa: «niçin bu hatırayı gördüm de falanca hatırayı görmedim?» ve araştırırsa, katiyen işin içinden çıkamaz. Onun için zaman zaman sizin de istemediğiniz bazı kötü huylarınızın taşmasından dolayı fazla üzülmemeniz lâzımdır.

Cemiyet içindeki hürriyete gelince; bunu «başkasının emri altında bulunmamak halidir» diye tarif etmek isteriz. Yapılan incelemeler, pek anlamıyarak dudak da bükebilir. Fakat hakikatte ölçü insan için en kıskanılacak meziyettir.Onun için göz yumarken bu hareketimizin edeceği neticeyi iyice düşünmemiz ve bilmemiz lâzımdır. Bize bunu bildirecek, bize bunu tayin ettirecek âmil de sadece aklı selimimizdir.

Yukarıda veya sakınmalı anlattığımız noktalara riayet edecek olursanız, tabii bir şekilde konuşmanın esas şartlarını elde etmiş bulunuyorsunuz demektir. Mevzuunuzu iyi kavradığınız, dinliyenlere öğretecek ğiniz ve alâkalarını çekeceğiniz malûmata sahip bulunduğunuz ve nihayet, muvaffak olacağınıza dair itimat beslediğiniz için, sıkılmadan konuşacaksınız ve sözler ağzınızdan kolaylıkla dökülecektir.

Akşamsefası

OKUR MEKTUPLARI

Sevgili Öküz

Karanlığım zamanınızın
Yaşamak diyorsunuz hani,
İpinizde asılıyım
Şair olur, şiir olur
Kalemim hayatınıza;
Kendime hep karalamayım

Sevgili Öküz; her sayıda daha bir güzelleşiyorsun.Kolay gelsin!

Aykut Yılmazer

Sevgili Öküz,

Çok fazla beylik laf etmesini beceremem ancak şunu söylemeden geçemeyeceğim, çünkü bu beni hep şaşkınlığa uğratmıştır. Yaşantıma girerek pek çok şeyi değiştirip beni altüst edecek şeyin adının "ÖKÜZ" olması... Acaba bunda yaşadığım yerin etkisi var mıdır diye düşündüğüm oluyor. Yani taşrada bir Öküz'e muhtaç yaşamak. Bunu siz bilmezsiniz. Neyse sonuç olarak Öküz'e borçlarımız var. Gönül borçlarımız. bunu da paylaşarak ödeyebiliriz sanıyorum. Bu yüzden yayınlamanızı istediğiim, paylaşmayı istediğim bir yazı gönderiyorum.

"Çomak sokuluyor sevdalarımıza"

"Bana sevginin mucizesini öğrettin biliyor musun? Sevilmedğin kadar sevmek istiyorum seni. Lütfen izin ver!" Uzanmıştım. Tam uykuya geçecektim ki ufak bir ürperti, serinlik hissettim vücudumda. Sıcacık bir odada bu serinlik, çocukluğumdaki anneannemin eski evini anımsattı nedensiz. Kocaman eski bir evdi. Hafta sonlarını iple çekerdik kardeşimle. Merdivenleri çıkarken, birazdan yapacağımız sürprizin muzipliği sarardı bizi ve hırsız sessizliğiyle içeri dalarak onları şaşırtmak en büyük zevkimizdi. Oysa sırf bizi mutlu etmek için şaşırırlarmış veya şaşırmış gibi yaparlarmış. Çünkü yolumuzu gözledikleri için geldiğimizi görürlermiş. Ancak yıllarca bu oyunumuza çomak sokmadılar ve yıllarca aynı şaşkın bakışlarla, mutlu haykırışlarla karşıladılar bizi.

Çocukluk bu yüzden güzeldi belki. Oyunumuza çomak sokulmuyordu. Mutlu haykırışlar yapmak da olsa kulaklarımızda çınlatılıyordu. Bu mutlu haykırışları mı yitirdik, yoksa hâlâ varlar da biz mi yapmacık olduklarını biliyoruz artık?

Ürperdim o bir anlık serinlikle, ancak burnuma o kocaman evin naftalin ve küf kokusu gelmedi. Kalktım isteksizce. Hiç gereği ve anlamı yokken ve en kritik zamanlarda dahi bunu ihtiyaç duymamışken, kurulmuş ve kurgulanmış bir şeymiş gibi mektuplarını serdim önüme.

"Bana sevginin mucizesini öğrettin biliyor musun ? Sevilmediğin kadar sevmek istiyorum seni. Lütfen izin ver !"

Evet, mutlu haykırışlar hâlâ var belki, ancak biz artık yapmacık olduklarını biliyoruz. Bu yüzden çomak sokuluyor artık sevdalarımıza.

Nuran Ay /ARTVİN

HANÇEPEK'in SIRLARI: Ben, Ahmed Arif ve öpülesi taşlarına yazılan sırrımız.

Başın biraz dumanlı ve için sıkıntılı ise Hançepek'in dar kuçe'leri seni kaldırmaz. Ya Yenikapı'dan ya da Mardin Kapı'dan Dicle'nin gümüşi bir kıvraklıkla Hevsel'in yeşili ile Yokluk'un çölümsü sarısını ayırdığı (Dicle'nin âşıklarının da böyle net ayırdığı öyküleri vardır) insafsız boşluğuna bırakırsın kendini. Hele bir de sırtını kapkara taşları ile tarihin lekelerini gizleyen surlara sırtını vermişsen; sigaranın ölgün gri dumanına yüklediğin sözcüklerle yudumladığın şaraba aşkını katık edersin. Dostuna yaranı gösterirken, karanlık çöküşünde bu sırrı kilitli kapılar dolusu yüreğinin kuytu bir köşesinde muhafaza sözü alır ve hafiflemiş bir sabah esintisiyle, acemi adımlarla Hançepek'e dönersin. Bazen sen dinler ve yüreğinde yer açarsın bu sırlara. Çoğu platoniktir. Yıllarca aşkın yücelerine bir âşık ermiştir. Yıllarca takip etmiş. Yıllarca gülünün etrafındaki dikenleri ölümü pahasına temizlemiş. Yüreğindeki yarasına bıçak ve kurşun yaraları eklemiş. Ama o bir Hançepek kırığı olarak gülüne sezdirmemiş aşkını "Kardaşınam, çaktırırmıyam sevdiğimi?" övünmesine yüklemiş geride Mecnun'u, Ferhad'ı, Romeo'yu kıskandıracak aşkını bırakırken. Bir de bana. Bir gece hafiflemek isterken "sır"rını. Bense hep taşıdım.

Unutmaya yüz tutmuş sırlarımla bir yaprak gibi savrulduğum İstanbul'da, 1988'de, Ahmed Arif'in Tüyap'ta imza günü vardı. Ben tarif edemeyeceğim bir duyguyla kitabını imzalayan Ahmed Arif'in önünde uzayan kuyruğun içinde bekliyordum. Her an imzalamaktan vazgeçecek kadar tedirgin beklerken; Ahmed Arif'in bana seslendiğini farkettim. Önümde birkaç kişi vardı. Onlar işaret ederek sıramı beklemek istediğimi söyleyince kızdı ve beni yanına çağırdı. Sıkılarak yanına gittim. O esnada yanında oturan güleç yüzlü, onun yaşlarındaki kadını farkettim. Kadının bir başkasıyla konuşmasından yazar olduğu anlaşılıyordu. Yeni kitabı ile ilgili sorulan soruya cevap veriyordu.

Ahmed Arif'in "nerelisen?" sorusuna, "Diyarbakır" cevabını verince yine kızdırdım onu. "Oğlum, o belli, hangi mahallesindensin?" Bu soruya biraz övünerek "Hançepek" cevabını verdim.

O an Ahmed Arif'in yüzünden sevinçli bir hüzün geçti. Bu hüznü çok iyi tanırım. Heyecanlandım, yoksa bana bir sırrını mı açıklayacaktı? Ama niye beni seçsin? Bunun için Hançepekli olmak yeterli midir? Ben bunları düşünürken Ahmet Arif beni övünerek yanındaki kadına gösterip, "Benim mahallemden, mahallemin çocuğu, yurdumun yiğit evladı" dedi. Kadın güleç gözleriyle selam verirken, ben acemi bir karşılıkla başımı sallayıp kızarmıştım.

Ahmed Arif bana dönüp, "Sana bir nasihatım ve sırrım var, ama senden bir isteğim de var. Diyarbakır'a gidersen benim için Hançepek'in taşlarını öperek sırrımı aktar. Nasihatım yeri gelince sırlarını açıkla" dedikten sonra yanındaki kadına dönüp iç çekti. O ağlasa Ahmed Arif ondan önce başlayacaktı. Sonra bana bakarak, "Bir şiirim var, bilir misin? Bir yerinde şöyle diyorum:

Seni Diyarbekir gibi düşünüyorum Üşüyorum kapama gözlerini

O kim biliyor musun? O işte bu ve bunu sana açıklıyorum."

Ahmed Arif'in titreyen parmağının gösterdiği güleç yüzlü kadın ağlıyordu. Ben bir Hençepekli sırrını daha yüreğime koymanın övüncüyle orayı terkederken, kendime bile bir şey söylemedim. Ertesi gün Cumhuriyet gazetesinde fotoğrafımızı görünce paniğe kapıldım. Bir nefeste fotoğraf altını okudum. Bizim sırrımızdan bahsetmiyordu. Rahatladım.

Ama Hançepek'in taşlarını öpüp sırrımızı aktaramadım. Her gidişimizde taşlar bana sırlar aktardı. Günlerce dinledim, ağladım, yoruldum; sıra bana gelince uyuya kaldım, sıra bana gelince konuşamadım. Sıra bana gelince anlatamadım. Hançepek'in taşları artık platonik aşkları anlatmıyordu. Faili meçhulü, ihaneti, direnişi, başkaldırıyı, kalleşliği, yokluğu anlatıyordu. Ama inadına umudu anlatıyordu. En son gittiğimde üstüne sıçramış kanları siliyordu. Yardım etmek istedim. Ceplerimde mendil aradım, yoktu. Elbiseme davrandım, ama onlar da yoktu. Çırılçıplaktım. Yüreğimde Hançepekliler'in kırık aşk öyküleri vardı. Onları kucaklayarak çırılçıplak oradan kaçtım.

Hançepekli Sunguz Özşer

Sevgili Öküz,

Biz aşağıda imzası bulunan dernek, örgüt, vs temsilcileri olarak Mars'a ya da başka bir gezegene gönderilmek ve geri dönmemek istiyoruz. İlgililere duyurulur. (Çok da ciddiyiz!..)

– "Akşam Eli" oyunu yüzünden 20 yıldır evine gidemeyenler derneği adına Semavi Temerküz.

– "Gladio Nedir? Nasıl bir şeydir? Yenir mi? Lezzetli midir? Yoğurtlusu nasıl olur? Gaz yapar mı? Öldükten sonra hayat var mıdır? Su faturası kaç para? Biz kimiz? Yoksa ben deli miyim? Deli mi divane miyim? Yöneticimiz uyuyor mu?" gibi sorulara cevap arama vakfı adına Teberruz Hayyam.

– Terzi Mualla'nın ta dibine koyiim cumhuriyeti adına Bünyamin Özmagnum.

– Yaklaşık 70 yıldır ada sahillerinde sevgili bekleyen yaşlılar güruhu adına Peride Nadir.

– Yüzü kızarmadan "okulda matematiğim iyiydi" diyebilen mutlu azınlık adına Tırpan Ketumbey.

– Kızılcıkların olgunlaşma sürecindeki gelişimleri, devinimleri, sancıları araştırarak kitap haline getirip; sonra da kitabının bi boka yaramadığını görüp intihar eden bilim (filim) adamları örgütü adına Serbülent Tepegondik.

– "Ben bu sigarayı istediğim zaman bırakırım" diyen 30 yıllık tiryakiler komisyonu adına Abdülorçun Narkotik.

– Kiraz mevsiminin sevişme vakti olduğunu bilmeyen bir grup dereotu adına Zippocan Vakkoğlu.

– "Çağdaş yaşamı destekleme derneği"nin desteklediği çağdaş yaşam nasıl bir şeydir merak edenler derneği adına Erdüvel Dostumdostumgüzeldostum.

– Alıcı kuşlar adına Larry Bird (NBA'dan -ABD Bağkur'u- emekli).

– 100 sayfa gazete nasıl 30.000.-TL olur diyerekten aklı şaşanlar konseyi adına Cey ar.

– DYO ve YU-MA-TU'yu yabancı marka sananlara, onların anlamlarını söyleyip; "salak, salak" diyerek hıyar hıyar sırıtanlar birliği adına Zebercet Çük çük.

– "Ah ulan, ah! Şu Özal 2 yıl daha yaşasaydı da şu dünyanın damına koyaydık" örgütü, yıkama-yağlama bölümü adına Cengiz Mehmet Vediğerleri.

– Öyle de kodum, böyle de kodum, di loy loy vakfı adına Gamsızhan Jackson.

– Mıgırdiç Margosyan'ı koruma ve güzelleştirme derneği adına Allahallahdedigeçti Gençosman.

– Farmakoloji bilimine gönül verenlerle, Süha Özgermi'ye döt verenler arasındaki farkı araştırma grubu adına Zebra Tokoğlan.

– Sözünden dönenleri cümle alem hakkaten ziger mi, yoksa sabaha mı bırakır, merak edenler teşkilatı adına Cemâli Pörsükçe.

– "Mini mini bir kuş donmuşmuydu, yoksa takiye mi yapıyordu acep?" konusunun üzerine kararlılıkla gidemeyen, yanar-dönerler komisyonu adına Mücahit Tekabülliyet.

– "Diğerleriyle asgari müştereklerimiz yalnızca insan oluşumuz mu?" diye diye, saçı-sakalı ağartanlar cumhuriyeti adına Cimcime Özmarjinal.

Deniz Arslan

Mektuplarınızı aldık:

Fahris Karadağ, Saynur Eker, Ergun Tomurcuk, Ali Kazankazay, Şener Cüce, İbrahim Aşkale, Volkan Köleli, Taner Er, Gökçehan Tezgel, Zehra Eldeleklioğlu, Hasan Tezgit, Sabri Kocataş, Özden Albayrak, İsmail Başaran, Serseri, Müjde Sakarya, Zerrin Zorlu, Makbule Öztaş, Mürsel Özdemir, Sezgin Erten, Burçin Boyacı, Hanefi Tokmak, Hüseyin Çaylak, Bedia Açar, Osman Numanoğlu, Altuğ Kılıç, Nihal Toksöz, Feyzullah D. Barkın Engin, Sedat Kaya, Kenan Akman, İlkin Taşdemir, Gülsen Taştan, Filiz Çetin, Vedat Cengiz, Nuray Demirbüken, Kırmısiye Zorba, Şehmus Oruç, Osman Baran, Sorgun Gelgeç, Nil Öztürk, Bahattin Aktaş, Mehmet Yılmaz, Şevket Akgün, Burak Özbay, Güldane Bildirici, Orhan Kaçar, İrem Kula, Cüneyt Aymaz, Ali Aras, Bahdiyar Küçük,Cuma Yüce, Ercan Avşar, Okan Öztaner, Barış Mıhçı, Elif Gürver,

Akşamsefası

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

Vedat Bey'in Görkemli Hayatı

Baba Balözü, bağlama ustasıdır. Sekiz gün beş gece durmaksızın bağlama çalarak rekor kırmış ve Vedat Bey tarafından, Vedat Bey'in görkemli gözlüklerinden biriyle ödüllendirilmiştir.

Balıkçısını Arayan Balık

Fikret Bey ile Cemal Bey'e

Vedat Bey'in hayatına girebilme bahtiyarlığına erişmiş insanlara imrenmemek elde midir? Bırakınız Vedat Bey'in dostu, hayranı ya da tanıdığı olanları, onun düşmanı olanlar bile bir başka hazzı tatmışlardır. Vedat Bey'e saati soran ve ondan "16.11" yanıtını alan bir genç kızın, yıllar boyu ve evlendikten sonra tam o saatte gözlerini kapatıp Vedat Bey'i düşlediği anlatılır. O, kahramanlığını unutmuş bir kahramandır. **Brecht**'e katılır: "Ne kahramanlık, ne de kahramanlığa gerek olsun!"

Şimdi Vedat Bey'in kaplama alanına girmiş insanlardan bazılarını ve onların Vedat Bey hakkındaki naçizane fikirlerini öğrenelim:

Müştak Karanfil: Uğursuz bir grup düşmanının, Vedat Bey'in canına kastetmesi için dört kasa şarap ve bir teneke yağlı beyaz peynir karşılığında tuttukları kiralık katil. Vedat Bey'in Beykoz'dan güneşin batışını seyrettiği bir akşam, elindeki hançerle gizlice yaklaşmış ve fakat tam darbeyi indireceği anda Vedat Bey arkaya doğru mükemmel bir kafa atarak bu divaneyi bayıltmıştır. Daha sonra ayıltmak için seri tokatlar atmış, ayılınca onu affetmiş ve güneşi birlikte batırmışlardır.

Müştak Bey sonradan şöyle demiştir: "O da her kahraman gibi zaman zaman zor durumlara düşer ama onu diğer kahramanlardan ayıran en önemli özelliği hiç silah kullanmaması ve bencileyin sefil herifleri bile incitmemeye özen göstermesidir. Ona bağlıyım!"

Jean Eyfel: Vedat Bey'in gönüllü aşçısı. Fransız bir anne ve Fransız bir babanın çocuğu olarak Paris'te doğmuştur. Fransızdır. Vedat Bey'in Marsilya'da yaptığı ve tüm dikkatleri üstüne çektiği bir konuşmadan sonra gittiği bir balıkçı lokantasında aşçı olan bu insan, Vedat Bey'in görkemine tutulmuş ve kalan hayatını onunla geçirmek istediğini söylemiştir. (Bu şahsın sonraları "Mahşerin Dört Aşçısı" adlı eseri kaleme aldığı iddia edilir.)

Jean Eyfel onun için şunları söylemiştir: "Onu sırtüstü yüzerken izlemediyseniz çok şey kaçırmışsınız demektir. Eğer o balıkçı, ben de balık olsaydım, ömrümü oltasını aramakla geçirirdim. Konudan ayrı olarak, denizden babam çıksa yerim!"

Antonio Altobelli: Vedat Bey'in yakın dostluğunu kazanmış bir din adamı. Pera'da bir kilisenin rahipliğini yaparken, reformist tutumundan dolayı Vatikan'la arası açılmış, Vedat Bey rica üzerine devreye girerek Papa'yı sert bir dille eleştirmiş ve rahip dostuna itibarının iade edilmesini sağlamıştır. Altobelli, şükran borcunu Vedat Bey'e kilisenin orgunu armağan ederek ödemek istemiş, fakat bu isteği ulaşılamaz bir kibarlıkla reddedilmiştir.

Bu rahibe göre **Nietzsche** şu lâfları adeta Vedat Bey tipinde bir organizma için söylemiştir: "Ara sıra da olsa yetkin, kusursuz, mutlu, güçlü, övünçlü bir kimseye bakmak sevincini verin bana. Öyle bir kimse ki, insanın tamamlayıcısı ve kurtarıcısı olsun!"

Ömer Balözü-Ömer Balözü : Aynı isme sahip bu baba-oğul, Vedat Bey'in güvenini iki kuşak kazanmanın keyfiyle "Vedat Bey'in Ahbapları Derneği"ni kurmuşlardır. Baba Balözü, bağlama ustasıdır. Sekiz gün beş gece durmaksızın bağlama çalarak rekor kırmış ve Vedat Bey tarafından, Vedat Bey'in görkemli gözlüklerinden biriyle ödüllendirilmiştir. Baba Balözü, gözleri bozuk

olmamasına rağmen, bu kutsal armağanı hep takmıştır. Oğul Balözü ise apaçık bir şekilde hayatı Vedat Bey'den, onun yaptıklarından ve –daha önemlisi– yapmadıklarından öğrenmiştir. Büyüdüğünde halkın Vedat Bey'e sevgi ve ilgisini sondajlayan bir kamuoyu araştırma kurumunun başına geçmiştir (Baba-Oğul-Kutsal Ruh).

"Yazdıklarını okumayan insanların" der, Baba Balözü, "vay haline!" Oğul Balözü ise "Babam çok doğru söylüyor" demekle yetinir. Vedat Bey'in takma isimle birbirine eşit güzellikle, muhteşem eserler yazdığı söylentisi çok konuşulur ve sanki doğru gibidir.

* * *

Vedat Bey'in **Kısmen** adında bir arkadaşı vardır. Kısmen, tıpkı Süperman, Batman gibi kahramandır ve zaten bu yüzden Vedat Bey'in arkadaşıdır, ama onlar gibi her tür kötüye karşı savaşmaz, kısmi olarak mücadele eder. Kaba güç gerektiren tren kaldırma, bina devirme, kurşunu havada yakalama gibi işlerle uğraşmaz. Kötülere karşı masa başında çalışır, el yapımı bilgisayarından bütün bilgilerine ulaşır, hesaplarını bozar, planlarını suya düşürür, bitirir, haz veyahut moral bırakmaz.

Fakat Kısmen'i de aşan durumlarda Vedat Bey devreye girer. Tıpkı aşağıdaki hikâyede olduğu gibi:

Japonlar bir **Kartal Kaan** robotu yapmışlardı! Kısmen bunu öğrendi ve çok üzüldü. Planlarını anlamıştı. Japonlar, robot K.Kaan'a **"Köyümde şenlik var, köyümde düğün"** dışında bir başka şarkı söyletecekler ve böylece Türk toplumunun bir klasiğiyle dalga geçeceklerdi. Kendi kültürlerini yaygınlaştırmak için her şeye saldırıyorlardı.

Kısmen, Vedat Bey'den yardım istedi. Vedat Bey, on dakika düşünüp "Tamam!" dedi.

Ertesi gün Vedat Bey ve Kısmen, Tokyo'daydı. Şehir meydanında Vedat Bey yere uzandı, vücudunun çevresini Kısmen'e tebeşirle çizdirdi. Sonra hızla gidip dünya ajanslarına Vedat Bey'in Tokyo'da öldüğünü bildirdiler. Dünya karıştı, bütün bayraklar yere kadar indirildi, Tokyo borsası kapandı.

Binlerce Japon, Tokyo meydanında Vedat Bey'in yattığı şekilde sessizce uzandılar. Onlara dünyanın her yerinden gelen güzel insanlar katıldı. Çıldırtıcı bir sessizlik ve bir daha asla görülmeyecek bir izdiham yaşanıyordu.

Vedat Bey, Japon istihbaratının başındaki adamın makam odasına birdenbire girdi:

"Kaan Projesi'nden vazgeçin, yoksa bu büyük sükûnet fena patlamalara dönüşebilir!"

Proje durdu.

Vedat Bey, dünyaya hayatta olduğunu açıkladı.

Sevinçten tüm dünya çok ağladı, ama olayı sonradan duyduğunda haykıra haykıra, sarsıla sarsıla ağlayacak olan Kartal Kaan kadar da çok değil!

SEMRA CAN

Akşamsefası

bugün

bir kelimeyi

hissettim

vakitlerden ziyade

bir beşir fuad vakti

hayat hicri geçiyor

zaman miladi

çere çöpe çalışıyoruz

yüzümden eskidir

gözlerim

Desen: Met-Üst

seversin kavuşamazsın

aşk olur

seversin kavuşursun: ahşk

elma da var armut da var

bekleme'nin içinde

ama yeter ki sen bekle

yeter ki sen elma

veya armut de

kuşlar gibi özgürüz

özgürmüş gibi kuşlar

metin üstündağ

üç beş iki